

Indvandrernes uddannelse

Henrik Mørkeberg

Indvandrernes uddannelse

Udgivet af Danmarks Statistik

Oktober 2000

ISBN 87-501-1127-2

Pris: 141,00 kr. inkl. 25 pct. moms

Oplag: 1000

Omslag: Eleven Danes

Danmarks Statistiks trykkeri, København

Adresse:

Danmarks Statistik

Sejrøgade 11

2100 København Ø

Tlf. 39 17 39 17

Fax 39 17 39 99

E-post: dst@dst.dk

www.dst.dk

Signaturforklaring:

- 0 } Mindre end $\frac{1}{2}$ af den anvendte enhed
- 0,0 }
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- .. Oplysning for usikker til at angives
- Nul

© Danmarks Statistik 2000

Enhver form for hel eller delvis gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne publikation, uden skriftligt samtykke fra Danmarks Statistik, er forbudt efter gældende lov om ophavsret.

Undtaget herfra er citatretten, der giver ret til at citere, med angivelse af denne publikation som kilde, i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet.

Forord

Danmarks Statistik offentliggør med denne publikation resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse, som viser hvilken uddannelse indvandrerne har bragt med sig fra deres hjemland.

Undersøgelsen er gennemført med det overordnede formål at kunne bidrage til en samlet statistik om hele befolkningens uddannelsesniveau. Med den stigende indvandring til landet gennem de senere år har der været stadig flere personer, hvis uddannelsesbaggrund er uoplyst i statistikken. Det skyldes, at de løbende registerbaserede opgørelser om befolkningens uddannelse indsamles via uddannelsesinstitutionerne og derfor kun dækker de uddannelser, som er gennemført i Danmark.

Der er i efteråret 1999 udsendt spørgeskema til godt 159.000 personer, som er indvandret fra knap 200 forskellige lande, som ikke på dette tidspunkt havde fået en kompetencegivende uddannelse i Danmark. Denne éngangsundersøgelse, som omhandler de 18-59 årige pr. 1. januar 1999, vil senere blive fulgt op med en løbende registrering af uddannelsesbaggrunden for nytillkomne indvandrere.

Data fra undersøgelsen er bearbejdet efter de samme retningslinier, som benyttes i den registerbaserede uddannelsesstatistik, hvorved det har været muligt at placere uddannelser på sammenligneligt niveau, uanset om uddannelserne er gennemført i Danmark eller udlandet.

Denne publikation har især til formål at beskrive forskelle i uddannelsesniveau mellem forskellige grupper af indvandrere. Herudover er det undersøgt, hvilken tilknytning disse indvandrere har til arbejdsmarkedet sammenlignet med den øvrige befolkning.

Undersøgelsen er gennemført under ledelse af mag. scient. soc. Henrik Mørkeberg, der ligeledes har skrevet den foreliggende rapport. Kontorfuldmægtig Yvonne Pedersen og programmør Per Maak har haft ansvar for opbygningen af det særlige register om indvandrernes uddannelse samt den edb-mæssige fejlsøgning og bearbejdning af data. Herudover har en række medarbejdere i Danmarks Statistik ydet faglig og praktisk bistand under forskellige faser i projektet.

Undersøgelsen er finansieret af Arbejds-, Erhvervs-, Indenrigs- og Undervisningsministeriet i fællesskab.

Danmarks Statistik, september 2000

Jan Plovsing

/

Lars Borchsenius

Indholdsfortegnelse

1. Sammenfatning	7
Undersøgelsens tilrettelæggelse	7
Hovedresultater	8
Indvandreneres højeste fuldførte uddannelse	8
Erhvervsarbejde i udlandet	11
Arbejdsmarkedstilknnytning for indvandrere	11
Arbejdsmarkedstilknnytning efter indvandrerstatus	12
2. Indvandreneres højeste fuldførte uddannelse	15
Det samlede uddannelsesniveau	15
Geografisk oprindelse	16
Køn	18
Alder	19
Sammenligning efter indvandrerstatus	20
Undersøgelsens og registerstatistikens niveauinddeling	20
Indvandrerstatus	21
3. Uden erhvervsrettet uddannelse	25
Oprindelsesland	25
Køn	29
Årstal for indvandring	31
Alder ved indvandring	32
Alder	33
Regionale forskelle	34
4. Erhvervsrettet uddannelse	35
Hvor mange fik en uddannelse	35
Oprindelsesland	35
Køn	37
Årstal for indvandring	38
Alder ved indvandring	38
Alder	40
Uddannelsesniveau	41
Oprindelsesland	41
Køn	45
Alder	46
Fagligt område	47
Uddannelsesniveau	47
Køn	49
Regionale forskelle	49
5. Erhvervsarbejde i udlandet	51
Andel med erhvervs erfaring	51
Erhvervsområde for tidligere beskæftigelse	53

6. Arbejdsmarkedstilknnytning for indvandrere	55
Indvandrenes højeste fuldførte uddannelse.....	55
Opri ndelsesland.....	58
Køn og alder.....	60
7. Arbejdsmarkedstilknnytning efter indvandrerstatus	63
Højeste fuldførte uddannelse blandt de 25-59 årige.....	63
Beskæftigelse og ledighed.....	64
Erhverv.....	66
Kravene til lønmodtageres færdigheder i ansættelsen.....	67
Ledige i året 1998.....	68
8. Undersøgelsens tilrettelæggelse	71
Baggrund for undersøgelsen.....	71
Statistisk definition af indvandrere.....	72
Undersøgelsens målgruppe.....	72
Spørgeskema.....	73
Vejledninger til spørgeskema.....	74
Dataindsamling.....	75
Forberedelse.....	75
Gennemførelse.....	76
Fejlsøgning og fejlretning i spørgeskema.....	77
Kodning af skemaoplysninger til statistikbrug.....	77
Begrænsninger for sammenligning.....	78
Etablering af særligt register.....	78
Det samlede resultat af dataindsamlingen.....	80
Svarprocent.....	80
Imputering.....	81
Endelig kontrol af datamateriale.....	82
Bilagstabeller	85
Litteraturliste	107

1. Sammenfatning

Behov for dækkende uddannelsesstatistik

Uddannelse er et særdeles vigtigt element i både den enkeltes tilværelse og hele samfundsudviklingen. Det er derfor af stor betydning at have en uddannelsesstatistik, som omfatter alle, både for at kunne beskrive uddannelsessammensætningen i befolkningen og for at kunne sammenholde oplysninger om uddannelse med andre dele af befolkningens levevilkår.

Derfor har uddannelsesstatistikken i mange år haft en fremtrædende rolle i statistiske analyser og som baggrund for politiske initiativer, som både berører den enkelte og ikke mindst den enkeltes integration i samfundet, som det fx kommer til udtryk i den enkeltes muligheder for at få og fastholde en varig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Danmarks Statistik har i en lang årrække kunnet offentliggøre statistik om befolkningens uddannelse, for såvidt det drejer sig om uddannelser, der er gennemført her i landet. Derimod har der ikke tidligere fandtes oplysning om, hvilken uddannelse især indvandrere har bragt med sig fra udlandet. Denne svaghed i uddannelsesstatistikken er i de senere år blevet stadig mere synlig i takt med den stigende indvandring og den samtidige offentlige debat om indvandrernes integration i det danske samfund.

Med den foreliggende publikation er der rådet bod på statistikken mangler på oplysninger om indvandrernes medbragte uddannelse. Ved hjælp af spørgeskema til indvandrere fra hele verden er der indsamlet oplysning om, hvilken uddannelsesbaggrund de har med sig fra udlandet. Oplysningerne er bearbejdet, så de kan indgå i en samlet statistik om hele befolkningens uddannelsesniveau.

1.1 Undersøgelsens tilrettelæggelse

Undersøgelsens baggrund og gennemførelse er nærmere beskrevet i kapitel 8. I det følgende omtales derfor kort de mest væsentlige hovedpunkter.

Kontrakt om undersøgelsen

Det aftales i en kontrakt, som i maj 1999 blev indgået med Undervisnings-, Indenrigs-, Arbejds- og Erhvervsministeriet, at Danmarks Statistik ved hjælp af spørgeskema skulle indsamle data om indvandreres uddannelsesbaggrund. Undersøgelsens omfang blev skønnet til ca. 160.000 indvandrere fra alle verdensdele.

Afgrænsning af målgruppe

Undersøgelsens målgruppe er afgrænset til de indvandrere, som pr. 1. januar 1999 var i alderen 18-59 år, og som var 16 år eller derover på indvandringstidspunktet. Indvandrere, som ifølge Danmarks Statistiks uddannelsesregister på dette tidspunkt havde fået en erhvervskompetencegivende uddannelse i Danmark, er dog ikke medtaget i undersøgelsen.

Der er ved udvælgelsen anvendt den almindelige statistiske definition af begrebet indvandrer. Den definerer kort sagt indvandrere som de personer, der er født i udlandet af forældre, der begge er udenlandske statsborgere eller født i udlandet. Det er herudover en forudsætning, at den pågældende har opholdstilladelse i Danmark og dermed er tilmeldt folkeregistret. Da der ikke i statistikken findes oplysninger om indvandrernes opholdsgrundlag, skelnes der ikke mellem fx flygtninge, familiesammenførte og andre indvandrere.

Data- grundlag

Der er i september måned 1999 udsendt spørgeskema til målgruppen, som omfattede 159.029 indvandrere. 6.848 af disse er udgået af undersøgelsen. De fleste fordi de ikke har kunnet opspores på den senest opgivne adresse, eller fordi de i mellemtiden havde fået ny adresse i udlandet.

Fra de 152.181 indvandrere, som modtog spørgeskema, er der opnået gyldige besvarelser fra 75.560 personer (49,7 pct.). Oplysningerne fra de indkomne skemaer er herefter bearbejdet efter de samme retningslinier, som benyttes i den registerbaserede statistik, så der på et overordnet niveau opnås sammenlignelighed mellem uddannelser, uanset om de er gennemført i Danmark eller i udlandet.

Der er ud fra de afgivne besvarelser opbygget et særligt register for indvandrernes uddannelse fra hjemlandet. Dette register indeholder uddannelsesdata om samtlige 152.181 indvandrere i undersøgelsen, idet der som i andre interviewundersøgelser er foretaget korrektion for manglende besvarelser.

1.2 Hovedresultater

Undersøgelsen om indvandrernes uddannelse imødekommer et længe næret ønske om at afhjælpe den mangel i statistikken som skyldes, at det tidligere kun har været muligt at beskrive uddannelsesniveaut for personer, der har gennemført en uddannelse i Danmark. Den imødekommer tillige et andet ønske, nemlig at få større viden om, hvorledes uddannelsesniveaut fordeler sig mellem forskellige grupper af indvandrere, og hvilke uddannelses- og arbejdsmarkedspolitiske initiativer der er særligt behov for i forbindelse med integrationsindsatsen over for indvandrere.

1.2.1 Indvandrernes højeste fuldførte uddannelse

Det er velkendt fra den offentlige debat, at der både er indvandrere i Danmark, som har en meget lang uddannelse bag sig, og indvandrere som har enten ingen eller kun en meget kort skolegang.

Uddannelses- niveaut

Undersøgelsen viser, at der er indvandrere på alle uddannelsesniveauer.

55,4 pct. har en erhvervsrettet uddannelse bag sig i form af enten en efteruddannelse af under 1 års varighed (4,7 pct.), en erhvervsfaglig uddannelse (28,0 pct.), en kort videregående uddannelse (6,3 pct.), en mellemlang videregående uddannelse (9,1 pct.) eller en lang videregående uddannelse (7,2 pct.).

44,6 pct. har højest en almen uddannelse. Det drejer sig om 6,8 pct., som aldrig har gået i skole, 9,4 pct. med mindre end 7 års skolegang, 17,2 pct. med 7-10 års skolegang og 11,2 pct. med en almen uddannelse på niveau med studentereksamen.

Fagligt område

Indvandrere med en erhvervsrettet uddannelse er uddannet inden for meget forskellige fagområder. De områder, der er stærkest repræsenteret, er de tekniske fag (17,6 pct.), uddannelser inden for handels- og kontorområdet (16,2 pct.), serviceområdet (9,0 pct.), det pædagogiske område (8,6 pct.) og sundhedsområdet (8,1 pct.). Af de indvandrere, som har en lang videregående uddannelse, er 39,5 pct. uddannet inden for de naturvidenskabelige og tekniske

fag. Af indvandrere med en mellemlang videregående uddannelse er 47,9 pct. uddannet inden for det pædagogiske og samfundsfaglige område. Af indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse er 29,6 pct. uddannet inden for handel og kontor, mens 20,2 pct. er uddannet i forskellige fag inden for teknik og industri.

*Oprindelses-
land*

Undersøgelsen indeholder oplysninger om, hvilken uddannelse indvandrere fra knap 200 lande har haft med sig, da de kom til Danmark. I undersøgelsen er 30.673 (20,1 pct.) indvandrere fra EU, 55.910 (36,7 pct.) fra det øvrige Europa, 14.465 (9,5 pct.) fra Afrika, 2.891 (1,9 pct.) fra Nordamerika, 2.822 (1,9 pct.) fra Syd- og Mellemamerika, 44.259 (29,1 pct.) fra Asien, 696 (0,5 pct.) fra Oceanien samt 465 (0,3 pct.) med uoplyst oprindelsesland, herunder statsløse.

Undersøgelsen viser, at der fra alle lande er kommet indvandrere med en meget forskellig uddannelsesbaggrund. Mindre overraskende er det, at der også er betydelige forskelle i uddannelsesbaggrunden mellem indvandrere fra forskellige lande og verdensdele.

En større del af indvandrerne fra de vestlige industrilande end af indvandrerne fra især Afrika og Asien har en erhvervsrettet uddannelse. Det er tilfældet for 75,4 pct. af indvandrerne fra de andre EU-lande, for 53,2 pct. af de europæiske lande uden for EU, for 80,1 pct. af indvandrerne fra Nordamerika og for 79,0 pct. af indvandrerne fra Oceanien. I sammenligning hermed er det tilfældet for 47,7 pct. fra Afrika og for 44,2 pct. fra Asien.

De lande, hvorfra en forholdsvis stor andel af indvandrerne har en mellemlang eller lang videregående uddannelse, er de andre lande i EU (25,0 pct.), USA (42,6 pct.), Canada (36,6 pct.), det tidligere Sovjetunionen (39,2 pct.), Polen (25,6 pct.) og Oceanien (23,3 pct.).

De lande, hvorfra en forholdsvis stor del af indvandrerne enten ikke har gået i skole eller kun har under 7 års skolegang, er Tyrkiet (50,1 pct.), Thailand (40,2 pct.), Vietnam (38,5 pct.), Marokko (30,6 pct.), Somalia (27,7 pct.), Libanon (24,0 pct.) og Pakistan (19,8 pct.).

Køn

Blandt indvandrerne har mænd i gennemsnit en længere uddannelse end kvinder.

60,6 pct. af de mandlige indvandrere har gennemført en erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet sammenlignet med 50,4 pct. af de kvindelige indvandrere. Mens 50,1 pct. af mændene har en erhvervsfaglig, mellemlang eller lang videregående uddannelse, er det kun tilfældet for 38,9 pct. af kvinderne. Derimod er der en større andel af kvinderne, som enten ikke har nogen skolegang eller har gået mindre end 7 år i skole. Af kvinderne drejer det sig om 19,6 pct. sammenlignet med 12,6 pct. af mændene.

De 60,6 pct. af mændene, som har en erhvervsrettet uddannelse, er hyppigere end kvinderne uddannet inden for bygge- og anlægsvirksomhed, jern og metal, teknik og industri i øvrigt, samt jordbrug, transport, forsvar og politi. Omvendt er de 50,4 pct. af kvinderne, som har en erhvervsrettet uddannelse, hyppigere end mændene uddannet inden for pædagogik, handel og kontor, samt service- og sundhedsområdet.

Fordelingen på de områder, som mænd og kvinder blandt indvandrerne er uddannet inden for, følger hermed et mønster, som ikke afviger væsentligt fra den søgning til erhvervsuddannelser, som finder sted i det danske uddannelsessystem.

10 - Sammenfatning

Alder Indvandrernes alder er opgjort pr. 1. januar 1999. Aldersmæssigt fordeler indvandrerne i undersøgelsen sig med 9,8 pct. i alderen 18-24 år, 15,3 pct. i alderen 25-29 år, 34,7 pct. i alderen 30-39 år, 24,6 pct. i alderen 40-49 år og 15,6 pct. i alderen 50-59 år.

Godt 58 pct. af indvandrerne i alderen 30 år og derover har en erhvervsrettet uddannelse sammenlignet med 52,2 pct. af indvandrerne i aldersgruppen 25-29 år og 34,3 pct. af de 18-24 årige. Der er også blandt de 18-24 årige en forholdsvis lille andel, som har en videregående uddannelse. Dette må dog hovedsagelig forklares ved, at de pågældende er indvandret i en så tidlig alder, at de ikke har haft mulighed for at afslutte en længerevarende uddannelse i hjemlandet. Da en stor del af dem har gået forholdsvis mange år i skole i deres hjemland, giver det dem ret gode muligheder for at gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse her i landet.

Årstal for indvandring Er de senest tilkomne indvandrere bedre eller ringere uddannede end de, der kom til landet for nogle år siden?

Undersøgelsen viser, at de personer, som er indvandret til landet i perioden 1995-98 i større omfang end de, der er kommet tidligere, har fået en erhvervsrettet uddannelse. Af de, der ikke har en erhvervsrettet uddannelse bag sig, har en større andel af de senest tilflyttede en uddannelse på niveau med studentereksamen, mens færre er helt uden eller har mindre end 7 års skolegang.

Når de senest tilflyttede har et højere uddannelsesniveau end de, der kom til landet for en del år siden, skyldes det ikke en ændret alderssammensætning blandt indvandrerne. Sammenholdes indvandrernes alder på indvandringstidspunktet med hvornår de er indvandret, viser det sig, at der siden midten af 80'erne har været en stigende andel indvandrere med en erhvervsrettet uddannelse, og at dette både gør sig gældende blandt de, der er kommet til landet i en forholdsvis tidlig og i en senere alder.

1.2.2 Erhvervsarbejde i udlandet

Har indvandrerne fået arbejds erfaring fra tidligere beskæftigelse i udlandet?

Spørgsmålet er belyst i kapitel 5, idet analysen i dette kapitel alene vedrører de indvandrere, som har besvaret undersøgelsens spørgeskema.

72,1 pct. af dem har oplyst at have haft erhvervsarbejde, før de flyttede til Danmark. Sammenholdes oplysninger herom med niveauet for indvandrernes højeste fuldførte uddannelse, viser det sig, at tidligere erhvervsarbejde har været mest udbredt blandt indvandrere med en længerevarende uddannelse. Mere end 85 pct. af de, der har en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse har haft et erhvervsarbejde, hvilket kun er tilfældet for 31,4 pct. af de, der ikke har gået i skole og for 43,5 pct. af dem med højst 1-6 års skolegang.

1.2.3 Arbejdsmarkedstilknytning for indvandrere

Indvandrernes tilknytning til det danske arbejdsmarked er belyst i kapitel 6 på grundlag af data, som findes i den registerbaserede arbejdsmarkedsstatistik (RAS), hvorfra de senest offentliggjorte data omhandler beskæftigelses- og ledigheds situationen i den sidste uge af november 1998.

*Beskæftigelse
og ledighed*

Af samtlige indvandrere i undersøgelsen var 46,3 pct. i beskæftigelse på dette tidspunkt, 9,0 pct. var arbejdsløse og 44,7 pct. var uden for arbejdsstyrken. Ledighedsprocenten, dvs. antal ledige i procent af arbejdsstyrken, er på dette grundlag opgjort til 16,2 pct. på det pågældende tidspunkt.

*Højeste fuldførte
uddannelse*

Af de indvandrere, som har en længerevarende uddannelse, er en større andel i arbejdsstyrken end de, der kun har en meget kort uddannelse. Desuden er en større del af dem i beskæftigelse som enten lønmodtagere eller selvstændige, ligesom ledighedsprocenten blandt dem er lavere.

*Krav til
færdigheder*

De beskæftigede lønmodtageres placering i stillingshierakiet er i undersøgelsen belyst ud fra Danmarks Statistiks Socioøkonomiske Klassifikation. Formålet har hér især været at undersøge, i hvilket omfang indvandrere med en længerevarende uddannelse har mulighed for at gøre brug af deres faglige kvalifikationer på det danske arbejdsmarked, når de er kommet i arbejde.

Det viser sig, at der er en ret tydelig sammenhæng mellem indvandrernes uddannelse og hvilke færdigheder, der kræves i deres ansættelse, således at en længerevarende og mere teoretisk uddannelse hyppigere er forbundet med et arbejde, der kræver særlige færdigheder. Sammenhængen er dog ikke éntydig, idet der blandt indvandrere med en mellemlang eller lang videregående uddannelse er hele 39,0 pct. af de ansatte, der har et arbejde på grundniveau eller derunder.

1.2.4 Arbejdsmarkedstilknytning efter indvandrerstatus

Hvordan er forholdet mellem uddannelsesniveaet for danskfødte sammenlignet med niveaet for indvandrere i den foreliggende undersøgelse, og hvorledes afspejler dette forhold sig i disse gruppers tilknytning til arbejdsmarkedet?

I kapitel 7 sammenlignes uddannelses- og arbejdsmarkedstilknytningen blandt personer med forskellig indvandrerstatus blandt de 25-59 årige pr. 1. januar 1999 i hele landet, nemlig henholdsvis indvandrere i undersøgelsen, øvrige indvandrere, indvandrenes efterkommere og danskfødte. Når der i denne sammenligning er udeladt de 18-24 årige skyldes det, at en stor del af dem endnu ikke har afsluttet deres uddannelse.

Højeste fuldførte uddannelse

Det viser sig, at der mellem indvandrere i undersøgelsen og danskfødte ikke er en afgørende forskel i andelen, der har en erhvervsrettet uddannelse eller andelen med en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

57,8 pct. af indvandrerne i undersøgelsen, 55,5 pct. af øvrige indvandrere, 56,5 pct. af indvandrenes efterkommere og 65,8 pct. danskfødte i denne aldersgruppe har en erhvervsrettet uddannelse.

17,9 pct. af indvandrerne i undersøgelsen og 17,1 pct. af danskfødte har en mellemlang eller lang videregående uddannelse, mens det samme er tilfældet for 20,9 pct. af øvrige indvandrere og 22,1 pct. af indvandrenes efterkommere.

I arbejdsstyrken

Tilknytningen til arbejdsmarkedet er belyst ud fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik, som hér opgør situationen den sidste uge af november måned 1998.

Indvandrerne i undersøgelsen har en langt mindre tilknytning til arbejdsmarkedet end både danskfødte, indvandrenes efterkommere og øvrige indvandrere. Kun 57,1 pct. var i arbejdsstyrken sammenlignet med 86,9 pct. af danskfødte, 81,7 pct. af efterkommerne og 71,6 pct. af øvrige indvandrere.

I beskæftigelse

Som følge af, at færre indvandrere er i arbejdsstyrken, er der naturligt også en betydelig mindre del af dem, som er i beskæftigelse.

Af indvandrerne i beskæftigelse var 13,2 pct. selvstændige sammenlignet med 7,7 pct. danskfødte, 7,7 pct. af indvandrenes efterkommere og 10,6 pct. af øvrige indvandrere.

Jobkrav

Mens der ikke er afgørende forskelle i erhvervsfordelingen for de beskæftigede indvandrere, efterkommere og danskfødte, er der for lønmodtagernes vedkommende en ret betydelig forskel med hensyn til hvilket arbejde, de udfører i jobbet. Sammenlignet med de øvrige grupper har indvandrerne i undersøgelsen hyppigere et arbejde, som kun kræver forholdsvis enkle manuelle færdigheder.

Ledighed november 1998

På grundlag af den registerbaserede arbejdsmarkedstatistik er antallet af fuldt ledige i arbejdsstyrken blandt de 25-59 årige i den sidste uge af november 1998 opgjort til 4,9 pct.

Ledighedsprocenten blandt danskfødte i arbejdsstyrken var ifølge denne opgørelse på 4,4 pct., for efterkommerne 6,8 pct., for indvandrerne i undersøgelsen 16,4 pct. og for øvrige indvandrere 10,2 pct.

*Ledighed
i året 1998*

Mens ovennævnte statistik kun opgør ledigheden i en enkelt uge, viser en analyse af ledigheden gennem hele året 1998, at en betydelig større del af indvandrere end af danskfødte i løbet af dette år var berørt af ledighed, nemlig henholdsvis 38,5 pct. af indvandrere i undersøgelsen, 33,0 pct. af øvrige indvandrere, 26,2 pct. af efterkommerne og 20,7 pct. af danskfødte i arbejdsstyrken.

Indvandrere havde desuden længere arbejdsløshed. 17,8 pct. af de ledighedsberørte indvandrere i undersøgelsen havde en ledighedsgrad på 80-100 pct. sammenlignet med 12,0 pct. hos øvrige indvandrere, 7,6 pct. hos efterkommerne og 7,4 pct. hos danskfødte.

2. Indvandrernes højeste fuldførte uddannelse

Formålet med dette kapitel er for det første i afsnit 2.1-2.4 at give en beskrivelse af den højeste fuldførte uddannelse, som indvandrerne har bragt med sig fra udlandet. Kapitlet sigter mod at give et samlet overblik over uddannelsesniveaueet som supplement til analysen i kapitel 3 og kapitel 4, hvor der findes en mere detaljeret beskrivelse af indvandrere med henholdsvis almen og erhvervsrettet uddannelse.

For det andet er der i afsnit 2.5 foretaget en sammenligning af uddannelsesniveaueet mellem grupper af personer med forskellig indvandrerstatus. Det bliver her belyst, hvorledes niveaueet for indvandrere med udenlandsk uddannelsesbaggrund er i sammenligning med uddannelsesniveaueet for henholdsvis øvrige indvandrere, indvandreres efterkommere og danskfødte.

2.1 Det samlede uddannelsesniveaue

Der har i meget lang tid hersket betydelig usikkerhed om, hvilken uddannelse indvandrere bringer med sig til landet.

I en del af den offentlige debat har der været fokuseret på, at især indvandrere med en lang videregående uddannelse udgør en meget betydelig arbejdskraftreserve for det danske samfund. Samtidig har en anden del af debatten især drejet sig om indvandrere med meget ringe uddannelsesbaggrund, hvor man ofte har koncentreret sig om, hvorvidt indvandrere udgør et forsørgelsesproblem for det danske samfund.

Det gælder imidlertid for begge synspunkter, at man ikke har haft nogen statistik, som har kunnet vise, hvilken uddannelsesbaggrund indvandrere har med sig, når de kommer til landet. Dette er først blevet muligt med den foreliggende undersøgelse, hvor man har spurgt indvandrere fra knap 200 lande om, hvor længe de har gået i skole i et andet land, om de efter deres skolegang har fået en efterfølgende uddannelse, hvor mange år den i givet fald har varet og hvilket fagligt område, de er uddannet inden for.

Uddannelse på alle niveauer

Undersøgelsen viser, at der findes indvandrere på alle niveauer for højeste fuldførte uddannelse:

- 6,8 pct. har ikke gået i skole i udlandet
- 9,4 pct. har 1-6 års skolegang
- 7,3 pct. har 7-8 års skolegang
- 9,9 pct. har 9-10 års skolegang
- 11,2 pct. har studentereksamen
- 4,7 pct. har en efteruddannelse af under 1 års varighed
- 28,0 pct. har en erhvervsfaglig uddannelse
- 6,3 pct. har en kort videregående uddannelse
- 9,1 pct. har en mellemlang videregående
- 7,2 pct. har en lang videregående uddannelse

En opdeling efter, hvor mange der har fået en erhvervsrettet uddannelse, og hvor mange, der højst har en almen uddannelse, viser, at 67.868 (44,6 pct.) blandt de 152.181 indvandrere i undersøgelsen højst har en almen uddannelse bag sig. Af disse har 36,3 pct. mindre end 7 års skolegang, 38,6 pct. har gået 7-10 år i skole,

mens 25,1 pct. har en skoleuddannelse på et niveau svarende til studentereksamen.

Blandt de øvrige 84.313 indvandrere, som har gennemført en erhvervsrettet uddannelse, har 42.642 (50,6 pct.) en erhvervsfaglig uddannelse, 13.913 (16,5 pct.) en mellemlang videregående uddannelse og 11.018 (13,1 pct.) en lang videregående uddannelse. Disse grupper på tilsammen 67.573 personer har således en erhvervsrettet uddannelse af forholdsvis lang varighed, mens 16.740 har en erhvervsrettet uddannelse af kortere varighed i form af enten efteruddannelse eller en kort videregående uddannelse.

2.2 Geografisk oprindelse

I den argumentation, som ligger bag forskellige synspunkter i den offentlige debat om indvandrernes betydning for og integration i det danske samfund, har der ofte været fokuseret på indvandrere fra forskellige lande. I den del af debatten, hvor man især har peget på indvandrere som en positiv og måske endog nødvendig tilgang til arbejdsstyrken, har der ofte været fokuseret på især indvandringen fra de vestlige industrilande. Omvendt har en mere negativ holdning til øget indvandring meget ofte fokuseret på indvandring af etniske minoriteter fra udviklingslandene.

Fra alle lande en stor variation i niveaue

Den foreliggende undersøgelse viser, at der fra alle lande er kommet indvandrere med meget forskellig uddannelsesbaggrund spændende over næsten ingen uddannelse til en lang videregående uddannelse på universitetsniveau.

Samtidig fremgår det også, at uddannelsessammensætningen blandt indvandrere fra forskellige verdensdele og lande varierer ganske betydeligt.

I det følgende belyses dette nærmere ved en beskrivelse af uddannelsesniveaue for indvandrere fra forskellige verdensdele og lande (Bilagstabel 2.1 og 2.2).

EU-lande

Af de 152.181 indvandrere i undersøgelsen er 30.673 (20,2 pct.) kommet til Danmark fra ét af de andre EU-lande, heraf 8.624 fra Tyskland, 6.221 fra Storbritannien, 5.426 fra Sverige og 2.230 fra Holland.

75,4 pct. af indvandrerne fra disse lande havde en erhvervsrettet uddannelse, før de kom her til landet sammenlignet med 55,4 pct. af samtlige. Der er for disse personer tale om uddannelser af forholdsvis lang varighed, idet 37,3 pct. havde en erhvervsfaglig uddannelse, mens 25,0 pct. havde en mellemlang eller lang videregående uddannelse. Omvendt er der blandt indvandrere fra EU 4,8 pct., som har mindre end 7 års skolegang.

De lande inden for EU, hvorfra den største andel af indvandrerne enten har en erhvervsfaglig, en mellemlang eller lang videregående uddannelse, er Holland, Tyskland, Storbritannien og Frankrig.

Øvrige europæiske lande

Hos indvandrere fra europæiske lande uden for EU, der både omfatter enkelte nordiske lande (Island og Norge), det tidligere Sovjetunionen, Østeuropa og Tyrkiet, er der som ventet meget betydelige forskelle i uddannelsesniveaue.

Blandt indvandrerne fra Polen og det tidligere Sovjetunionen er der kun ca. 2 pct., som har mindre end 7 års skolegang sammenlignet med 11,5 pct. af indvandrerne fra det tidligere Jugoslavien og 50,1 pct. fra Tyrkiet.

66,6 pct. af de, der er kommet fra det tidligere Sovjetunionen, har en erhvervsfaglig, mellemlang eller lang videregående erhvervsrettet uddannelse sammenlignet med 51,5 pct. af de, der er kommet fra det tidligere Jugoslavien og 15,8 pct. af indvandrerne fra Tyrkiet.

Disse forskelle i indvandrerne uddannelsesniveau hænger antagelig både sammen med uddannelsestraditionen i de pågældende lande, hvor længe indvandrerne har boet i landet, og i hvilken alder de indvandrede.

Den betydelige forskel i uddannelsesniveau mellem indvandrere fra Tyrkiet og de østeuropæiske lande må således i første række forklares ved en meget forskellig uddannelsestradition i de pågældende lande.

Hertil kommer dog også, at de senest indvandrede - uanset deres alder ved indvandringstidspunktet - generelt har et højere uddannelsesniveau end de, der har boet i Danmark gennem en årrække. Dette kan bl.a. hænge sammen med, at der i de senere år er kommet forholdsvis flere ressourcer stærke flygtninge til landet, men også at man i mange lande gennem de senere år har lagt større vægt på at styrke befolkningens uddannelse generelt set.

Endelig har også alderen ved indvandringstidspunktet en betydning. En meget stor del af indvandrerne fra Tyrkiet var i alderen 16-24 år på indvandringstidspunktet, hvilket i sig selv har sat grænser for deres muligheder for at gennemføre en uddannelse af længere varighed i hjemlandet. Indvandrere fra det tidligere Sovjetunionen, Polen og det tidligere Jugoslavien var typisk i alderen 30-39 år ved indvandringstidspunktet. (Bilagstabel 2.3.)

Nordamerika Antallet af indvandrere i undersøgelsen, som er kommet fra USA eller Canada udgør kun 1,9 pct. af samtlige, nemlig 2.891 personer.

Det er imidlertid en gruppe, som i sammenligning med indvandrere fra andre verdensdele har en forholdsvis høj uddannelse med sig fra hjemlandet, idet 41,5 pct. af dem har en mellemlang eller lang videregående uddannelse bag sig, mens kun 1,7 pct. af dem har mindre end 7 års skolegang. Sammenlignet med indvandrere fra fx EU-landene var en forholdsvis stor del af dem i alderen 30-39 år ved indvandringstidspunktet.

Afrika De fleste af indvandrerne i undersøgelsen fra det afrikanske kontinent er kommet fra Marokko (2.893 indvandrere) og Somalia (5.408 indvandrere).

Fra begge lande findes der forholdsvis mange, som kun har indtil 6 års skolegang (henholdsvis 30,6 pct. og 27,7 pct.). Omvendt er der dog fra disse lande godt 10 pct. med en mellemlang eller lang videregående uddannelse og knap 18 pct. med en erhvervsfaglig uddannelse.

Asien Der er i undersøgelsen 44.266 indvandrere fra Asien, hvilket udgør 29,1 pct. af samtlige.

33,2 pct. har en erhvervsfaglig, mellemlang eller lang videregående uddannelse bag sig, mens 18,8 pct. har mindre end 7 års skolegang.

Det fremgår af bilagstabel 2.2, at blandt indvandrere fra de asiatiske lande findes det laveste uddannelsesniveau blandt de, der er kommet fra henholdsvis Thailand, Vietnam og Libanon, idet andelen med mindre end 7 års skolegang er særlig høj for disse grupper. Det er også forholdsvis få fra disse lande, som har en længerevarende uddannelse.

Uddannelsesniveaet blandt indvandrere fra henholdsvis Irak, Iran og Filippinerne er betydeligt højere, idet der fra disse lande er kommet forholdsvis flere indvandrere med en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

2.3 Køn

Indvandrerne i undersøgelsen fordeler sig med 49,0 pct. mænd og 51,0 pct. kvinder.

Tabel 2.1 **Højeste fuldførte uddannelse blandt mænd og kvinder**

	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
	antal			pct.		
I alt	74 638	77 543	152 181	100,0	100,0	100,0
Under 7 års skolegang	9 415	15 190	24 605	12,6	19,6	16,2
7-10 års skolegang	12 164	14 054	26 218	16,3	18,2	17,2
Studentereksamen	7 798	9 247	17 045	10,4	11,9	11,2
Efteruddannelse	2 736	4 480	7 216	3,7	5,8	4,7
Erhvervsfaglig uddannelse	23 731	18 911	42 642	31,8	24,4	28,0
Kort videregående	5 112	4 412	9 524	6,8	5,7	6,3
Mellemlang / lang videregående	13 682	11 249	24 931	18,3	14,5	16,4

Som det fremgår af tabel 2.1 har mændene i gennemsnit en længere uddannelse end kvinderne. 50,1 pct. af mændene har en erhvervsfaglig, mellemlang eller lang videregående uddannelse sammenlignet med 38,9 pct. af kvinderne.

Omvendt har en større del af kvinderne mindre end 7 års skolegang som højeste fuldførte uddannelse, nemlig 19,6 pct. sammenlignet med 12,6 pct. af mændene.

Forskellen i uddannelsessammensætningen mellem mænd og kvinder må i nogen grad tilskrives, at der blandt indvandrere fra lande med forholdsvis mange indvandrere og lande med et generelt lavt uddannelsesniveau er særlig stor forskel mellem de to køns uddannelse.

Dette gælder især for indvandrere fra Tyrkiet, hvorfra 23,7 pct. af mændene og 7,8 pct. af kvinderne har en erhvervsfaglig, mellemlang eller lang videregående uddannelse. Det samme er tilfældet for 35,5 pct. af mændene og 14,9 pct. af

kvinderne fra Pakistan, for 38,5 pct. af mændene og 15,6 pct. af kvinderne fra Somalia og for 38,7 pct. af mændene og 23,1 pct. af kvinderne fra Thailand.

2.4 Alder

Undersøgelsen omfatter personer, som den 1. januar 1999 var i alderen 18-59 år. De fleste, nemlig 52.794 personer, var på daværende tidspunkt i alderen 30-39 år, mens 38.160 var i alderen 18-29 år og 37.475 i alderen 40-49 år.

Tabel 2.2 Højeste fuldførte uddannelse fordelt efter alder

	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	I alt
	antal					
I alt	14 857	23 303	52 794	37 475	23 752	152 181
Under 7 års skolegang	2 563	3 151	7 406	6 388	5 097	24 605
7-10 års skolegang	4 011	4 494	8 663	5 668	3 382	26 218
Studentereksamen	3 190	3 493	5 983	2 913	1 466	17 045
Efteruddannelse	693	1 104	2 458	1 908	1 053	7 216
Erhvervsfaglig uddannelse	3 514	6 333	14 912	10 964	6 919	42 642
Kort videregående	526	1 494	3 596	2 477	1 431	9 524
Mellemlang / lang videregående	360	3 234	9 776	7 157	4 404	24 931
	pct.					
I alt	100	100	100	100	100	100
Under 7 års skolegang	17,3	13,5	14,0	17,0	21,5	16,2
7-10 års skolegang	27,0	19,3	16,4	15,1	14,2	17,2
Studentereksamen	21,5	15,0	11,3	7,8	6,2	11,2
Efteruddannelse	4,7	4,7	4,7	5,1	4,4	4,7
Erhvervsfaglig uddannelse	23,7	27,2	28,2	29,3	29,1	28,0
Kort videregående	3,5	6,4	6,8	6,6	6,0	6,3
Mellemlang / lang videregående	2,4	3,9	18,5	19,1	18,5	16,4

Anm. Alder pr. 1. januar 1999.

Det fremgår af tabel 2.2, at antallet med en længerevarende uddannelse i form af en erhvervsfaglig uddannelse, en mellemlang eller lang videregående uddannelse er størst blandt de, der var i alderen 30 år og derover.

Som ventet fremgår det, at der blandt de 18-24 årige kun findes få personer med en længerevarende videregående uddannelse. Det skyldes naturligt, at personer i denne aldersgruppe er indvandret i en så tidlig alder, at de alene af denne årsag ikke har haft samme mulighed for at afslutte en længerevarende uddannelse i hjemlandet. For de 18-24 årige gælder det dog, at forholdsvis mange af dem har gået forholdsvis mange år i skole, hvilket giver dem ret gode muligheder for at gennemføre en længerevarende uddannelse her i landet på et senere tidspunkt.

Ligesom der blandt indvandrere i de ældre aldersgrupper findes forholdsvis mange med en længerevarende praktisk eller teoretisk uddannelse, er der dog omvendt også en større andel blandt de ældre end blandt de yngre, som har mindre end 7 års skolegang. Blandt de 50-59 årige drejer det sig om 21,5 pct. sammenlignet med 13,5 pct. af de 25-29 årige.

Ligesom det gælder for indvandrere fra forskellige lande, fremgår det således også, at der inden for de enkelte aldersgrupper findes personer på alle uddannelsesniveauer.

2.5 Sammenligning efter indvandrerstatus

2.5.1 Undersøgelsens og registerstatistikens niveauinddeling

Som nærmere omtalt i kapitel 8 er de indsamlede data om indvandrernes uddannelse behandlet på en sådan måde, at indvandrernes uddannelser er indplaceret på forskellige niveauer efter de samme generelle kriterier, som gælder for uddannelser gennemført i Danmark.

De umiddelbart sammenlignelige

For så vidt det drejer sig om grundskoleuddannelser af mindst 7 års varighed, erhvervsfaglige uddannelser, korte videregående, mellemlange videregående og lange videregående uddannelser, har uddannelsesoplysningerne kunnet sammenlignes og indplaceres på niveauer svarende til danske uddannelser.

Flere niveauer i undersøgelsen

I undersøgelsen er der herudover oplysning om to uddannelseskategorier, som ikke findes i den løbende statistik over uddannelser, som er gennemført i Danmark.

Efteruddannelse

Det drejer sig for det første om personer, der efter afsluttet skolegang kun har en erhvervsrettet uddannelse af mindre end et års varighed.

Disse personer er i den registerbaserede statistik over befolkningens højeste fuldførte uddannelse ikke registreret særskilt, da det ikke drejer sig om studie- eller erhvervskompetencegivende uddannelser.

I undersøgelsen er de personer, som efter afsluttet skolegang har gennemført et erhvervsrettet kursus af mindre end et års varighed, klassificeret som personer med en erhvervsrettet efteruddannelse. Baggrunden herfor har især været et ønske om at undersøge, om disse indvandrere med en meget kort erhvervsrettet uddannelse har haft lettere ved at få job på arbejdsmarkedet end de, der kun har en almen uddannelse.

Mindre end 7 års skolegang

For det andet er der i undersøgelsen både oplysning om personer, der aldrig har gået i skole, og personer med mindre end 7 års skolegang. Disse uddannelseskategorier findes ikke i den registerbaserede statistik over højeste fuldførte uddannelser i Danmark. Dette skyldes, at der ved opbygningen af registerstatistikken er taget udgangspunkt i undervisningspligtens længde i Danmark, hvilket som minimum har været 7 års almen undervisning.

Antallet af indvandrere med under 7 års skolegang er imidlertid opgjort i en særlig kategori i undersøgelsen. Dette har været muligt, fordi undersøgelsen er gennemført ved hjælp af spørgeskemaer. Desuden er det fundet relevant at få oplyst, hvor mange det drejer sig om, og hvilke lande de kommer fra, idet der ikke mindst på baggrund af den offentlige debat er skabt en formodning om, at det drejer sig om en forholdsvis stor gruppe af personer fra især udviklingslandene.

Uoplyste i det danske uddannelsesregister

Med undersøgelsen af indvandrernes uddannelse har det været muligt at få en langt mere dækkende statistik om befolkningens uddannelse.

Imidlertid er der stadig et antal personer, som ikke i den registerbaserede statistik kan klassificeres efter deres højeste fuldførte uddannelse. Det drejer sig om personer, hvis uddannelse hverken kendes fra de løbende indberetninger fra uddannelsesinstitutionerne til Danmarks Statistik eller fra Folke- og Boligtællingen i 1970.

Personer med uoplyst uddannelse i registerstatistikken formodes at udgøre en meget heterogen gruppe. En del af dem formodes at være personer, som afsluttede deres uddannelse før 1970, og som ikke har givet oplysning om deres uddannelse i forbindelse med Folke- og Boligtællingen. Andre personer med uoplyst uddannelse er personer, som har gennemført en uddannelse ved en institution eller privat virksomhed, som ikke foretager indberetning om til- og afgang af elever til Danmarks Statistik. Det drejer sig desuden om personer, der aldrig har fuldført en skoleuddannelse herunder psykisk svært handicappede, og personer der kun har gået kort tid i skole. Endelig findes der også i Danmark en mindre gruppe af personer, som kun er blevet undervist privat, og som derfor har gennemført den obligatoriske undervisning svarende til grundskoleuddannelse, men uden skolegang.

2.5.2 Indvandrerstatus

Er indvandrerne i undersøgelsen bedre eller ringere uddannede end de, der har Danmark som oprindelsesland, og er der forskel i uddannelsesniveaut mellem indvandrere og efterkommere?

Som nævnt giver undersøgelsen umiddelbart mulighed for at sammenligne antallet af personer, der har henholdsvis studentereksamen/almen gymnasial uddannelse, erhvervsfaglig uddannelse, kort videregående uddannelse, mellemlang videregående uddannelse og lang videregående uddannelse.

For de øvrige uddannelseskategoriers vedkommende er personer med 1-10 års skolegang i den foreliggende sammenhæng henført til kategorien grundskoleuddannelse. Personer med specialarbejderuddannelser og tekniske forkurser, der er taget før påbegyndelse af en egentlig erhvervsuddannelse, er i den aktuelle sammenhæng henført til kategorien efteruddannelse, da de typisk har en varighed på under 1 år.

Der er i tabel 2.3 sammenlignet uddannelsesniveaut for fire befolkningsgrupper i alderen 18-59 år, nemlig dels indvandrere i undersøgelsen, andre grupper af indvandrere, efterkommere og danskfødte.

Tabel 2.3 Højeste fuldførte uddannelse blandt alle 18-59 årige med forskellig indvandrerstatus

	Indvandrerstatus				
	Indvandrere i undersøgelsen n	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Danskfødte	I alt
	antal				
I alt	152 181	65 392	14 711	2 902 738	3 135 022
Ingen skolegang	10 306	-	-	-	10 306
Grundskole	40 517	15 143	6 424	907 668	969 752
Staterereksamen	17 045	2 461	2 204	204 923	226 633
Efteruddannelse	7 216	4 843	1 163	254 900	268 122
Erhvervsfaglig uddannelse	42 642	9 049	1 931	892 653	946 275
Kort videregående	9 524	4 201	530	176 870	191 125
Mellemlang videregående	13 913	5 605	795	268 645	288 958
Lang videregående	11 018	4 780	861	163 567	180 226
Øvrige	-	19 310	803	33 512	53 625
	pct.				
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	6,8	-	-	-	0,3
Grundskole	26,6	23,2	43,7	31,3	30,9
Staterereksamen	11,2	3,8	15,0	7,1	7,2
Efteruddannelse	4,7	7,4	7,9	8,8	8,6
Erhvervsfaglig uddannelse	28,0	13,8	13,1	30,8	30,2
Kort videregående	6,3	6,4	3,6	6,1	6,1
Mellemlang videregående	9,1	8,6	5,4	9,3	9,2
Lang videregående	7,2	7,3	5,9	5,6	5,7
Øvrige	-	29,5	5,5	1,2	1,7

Samme niveau som danskfødte

Det fremgår af tabellen, at uddannelsesniveaet for indvandrere i undersøgelsen - dvs. personer som er kommet til landet i alderen 16 år og derover, og som ikke ifølge uddannelsesregistret fra efteråret 1997 havde en erhvervskompetencegivende uddannelse - ikke er afgørende forskelligt fra danskfødte. 28,0 pct. af indvandrere i undersøgelsen og 30,8 pct. af befolkningen uden indvandrerbaggrund har en uddannelse på erhvervsfagligt niveau, og henholdsvis 16,3 pct. og 14,9 pct. har en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

Såvel gruppen af øvrige indvandrere, hvoraf en stor del er kommet til landet, da de var under 16 år gamle, som indvandrernes efterkommere afviger fra dette mønster, idet der blandt disse er en langt mindre andel med en erhvervsfaglig uddannelse.

Når der blandt indvandrernes efterkommere og gruppen af øvrige indvandrere findes en væsentlig anden fordeling i uddannelsesmønstret end hos både danskfødte og indvandrere i undersøgelsen, hænger det i nogen grad sammen med forskelle i alderssammensætningen mellem disse grupper.

Som det fremgår af tabel 2.4 er gennemsnitsalderen højest blandt indvandrere i undersøgelsen og lavest blandt indvandrernes efterkommere og gruppen af øvrige indvandrere. Blandt indvandrernes efterkommere i alderen 18-59 år er 52,3 pct. af dem under 25 år, mens 25,3 pct. i gruppen af øvrige indvandrere, 14,9 pct. af de danskfødte og 9,8 pct. af indvandrere i undersøgelsen er under 25 år.

Tabel 2.4 **Aldersfordeling blandt 18-59 årige med forskellig indvandrerstatus**

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrere i indvandrer- undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efter- kommere	Dansk- fødte	
	----- antal -----				
I alt	152 181	65 392	14 711	2 902 738	3 135 022
18-24 år	14 857	16 521	7 701	433 233	472 312
25-39 år	76 097	27 751	4 431	1 091 082	1 199 361
40-59 år	61 227	21 120	2 579	1 378 423	1 463 349
	----- pct. -----				
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
18-24 år	9,8	25,3	52,3	14,9	15,1
25-39 år	50,0	42,4	30,1	37,6	38,3
40-59 år	40,2	32,3	17,5	47,5	46,7

I bilagstabel 2.4 er der foretaget en sammenligning af uddannelsesniveaut inden for forskellige aldersgrupper. Det fremgår heraf, at der er forholdsvis mange med grundskole som højeste fuldførte uddannelse blandt både indvandrernes efterkommere og de såkaldt øvrige indvandrere, når man ser på gruppen af 18-24 årige. Inden for aldersgruppen 25-39 år er disse indvandregrupper repræsenteret ved forholdsvis få med en erhvervsfaglig uddannelse. Til gengæld er der en større andel af dem i aldersgruppen 40-59 år, som både har en mellemlang og en lang videregående uddannelse sammenlignet med danskfødte.

3. Uden erhvervsrettet uddannelse

*Kun indvandrere
uden erhvervsrettet
uddannelse*

Dette kapitel handler alene om de indvandrere, som i deres hjemland højst har afsluttet deres uddannelse med en skoleuddannelse, idet der hér ses nærmere på, hvorledes denne gruppe fordeler sig efter skoleuddannelsens længde.

Hvorfor undersøge?

Det er en almindelig antagelse, at der blandt indvandrere både findes personer, som aldrig har gået i skole og indvandrere med en forholdsvis lang skolegang bag sig, men som (endnu) ikke er gået videre i uddannelsessystemet. Den foreliggende undersøgelse giver for første gang en samlet beskrivelse af, hvor mange personer det i alt drejer sig om, og desuden en ny viden om hvor mange der kommer fra de forskellige lande, hvornår de er kommet til Danmark, og deres nuværende alder.

En statistisk beskrivelse af gruppen af indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse er især relevant som baggrund for en uddannelsespolitisk vurdering af, hvorledes man skal dimensionere uddannelsesindsatsen over for denne gruppe. Det må antages, at der blandt de yngre indvandrere med en kort skoleuddannelse især vil være behov for tilbud om yderligere almen uddannelse, mens der blandt dem med en længerevarende skoleuddannelse formentlig vil være et forholdsvis større ønske om at få en længerevarende erhvervsrettet uddannelse hér i landet.

Større viden om, hvorledes indvandrere med forskellig uddannelsesparathed fordeler sig efter oprindelsesland, nuværende alder og antal år de har boet i Danmark, og hvor i landet de bor, vil give bedre mulighed for en relevant dimensionering af forskellige typer af kurser. Dette gælder ikke mindst mulighed for en mere præcis afklaring af behovet for forskellige typer af sprogkurser.

*67.868 i alt uden
erhvervsrettet
uddannelse*

Det viser sig, at 67.868 (44,6 pct.) af indvandrerne i undersøgelsen ikke har fået nogen erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet. Det drejer sig om

- 10.306 helt uden skolegang
- 14.299 med 1-6 års skolegang
- 11.160 med 7-8 års skolegang
- 15.058 med 9-10 års skolegang
- 17.045 med studentereksamen

Som det ses, er der stor forskel med hensyn til skoleuddannelsens længde blandt de indvandrere, som ikke har fået en erhvervsrettet uddannelse. 15,2 pct. af dem har aldrig gået i skole, og i alt 36,3 pct har mindre end 7 års skolegang. 38,6 pct. har gået 7-10 år i skole, mens 25,1 pct. har en uddannelse på niveau svarende til studentereksamen.

3.1 Oprindelsesland

Det fremgår af tabel 3.1, hvorledes antallet af indvandrere med forskellig skoleuddannelsesbaggrund fordeler sig efter det land, de er kommet fra.

Tabel 3.1 Indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter oprindelsesland og skoleuddannelsens varighed

	Skoleuddannelse					Indvan- drere	
	Ingen skole- gang	1-6 års skole- gang	7-8 års skole- gang	9-10 års skole- gang	Studen- terek- samen	I alt	i alt
	antal						
I alt	10 306	14 299	11 160	15 058	17 045	67 868	152 181
EU-lande	875	586	934	2 399	2 750	7 544	30 673
Finland	33	16	62	135	103	349	1 333
Frankrig	51	5	23	116	130	325	1 741
Grækenland	1	30	42	54	39	166	550
Holland	21	10	22	118	148	319	2 230
Irland	2	1	8	67	96	174	706
Italien	24	38	141	130	119	452	1 666
Spanien	11	28	66	78	94	277	1 046
Storbritannien	88	120	74	632	522	1 436	6 221
Sverige	361	152	153	347	781	1 794	5 426
Tyskland	244	154	293	637	602	1 930	8 624
Øvrige EU-lande	39	32	50	85	116	322	1 130
Europa i øvrigt	4 234	7 189	5 791	3 932	5 015	26 161	55 910
Island	32	32	50	363	264	741	2 419
Jugoslavien (tidl.)	961	1 286	2 972	1 007	1 700	7 926	19 569
Norge	167	66	234	556	845	1 868	5 369
Polen	49	30	210	251	447	987	5 174
Sovjetunionen (tidl.)	55	9	65	98	187	414	2 372
Tyrkiet	2 910	5 742	2 186	1 389	1 169	13 396	17 273
Øvrige Europa	60	24	74	268	403	829	3 734
Afrika	1 603	1 410	1 080	1 313	2 152	7 558	14 465
Marokko	518	367	216	289	330	1 720	2 893
Somalia	818	678	639	406	967	3 508	5 408
Øvrige Afrika	267	365	225	618	855	2 330	6 164
Nordamerika	37	11	20	72	436	576	2 891
Canada	25	3	6	16	78	128	513
USA	12	8	14	56	358	448	2 378
Syd- og Mellemerika	61	107	147	200	376	891	2 822
Asien	3 433	4 909	3 167	7 009	6 194	24 712	44 259
Filippinerne	83	86	122	384	214	889	2 315
Irak	452	631	409	801	911	3 204	6 447
Iran	310	225	111	360	1 169	2 175	4 547
Libanon	660	836	837	1 174	920	4 427	6 246
Pakistan	543	671	478	1 131	1 209	4 032	6 137
Sri Lanka	203	141	224	1 232	406	2 206	3 892
Thailand	191	953	285	338	126	1 893	2 845
Vietnam	532	837	342	535	202	2 448	3 554
Øvrige Asien	459	529	359	1 054	1 037	3 438	8 276
Oceanien	1	2	3	76	64	146	696
Uoplyst	62	85	18	57	58	280	465

Tabel 3.2 Indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter oprindelsesland og skoleuddannelsens varighed

	Skoleuddannelse					I alt
	Ingen skolegang	1-6 års skolegang	7-8 års skolegang	9-10 års skolegang	Studenter-eksamen	
	g	g	g	g	g	
	pct.					
I alt	15,2	21,1	16,4	22,2	25,1	100,0
EU-lande	11,6	7,8	12,4	31,8	36,5	100,0
Finland	9,5	4,6	17,8	38,7	29,5	100,0
Frankrig	15,7	1,5	7,1	35,7	40,0	100,0
Grækenland	0,6	18,1	25,3	32,5	23,5	100,0
Holland	6,6	3,1	6,9	37,0	46,4	100,0
Irland	1,1	0,6	4,6	38,5	55,2	100,0
Italien	5,3	8,4	31,2	28,8	26,3	100,0
Spanien	4,0	10,1	23,8	28,2	33,9	100,0
Storbritannien	6,1	8,4	5,2	44,0	36,4	100,0
Sverige	20,1	8,5	8,5	19,3	43,5	100,0
Tyskland	12,6	8,0	15,2	33,0	31,2	100,0
Øvrige EU-lande	12,1	9,9	15,5	26,4	36,0	100,0
Europa i øvrigt	16,2	27,5	22,1	15,0	19,2	100,0
Island	4,3	4,3	6,7	49,0	35,6	100,0
Jugoslavien (tidl.)	12,1	16,2	37,5	12,7	21,4	100,0
Norge	8,9	3,5	12,5	29,8	45,2	100,0
Polen	5,0	3,0	21,3	25,4	45,3	100,0
Sovjetunionen (tidl.)	13,3	2,2	15,7	23,7	45,2	100,0
Tyrkiet	21,7	42,9	16,3	10,4	8,7	100,0
Øvrige Europa	7,2	2,9	8,9	32,3	48,6	100,0
Afrika	21,2	18,7	14,3	17,4	28,5	100,0
Marokko	30,1	21,3	12,6	16,8	19,2	100,0
Somalia	23,3	19,3	18,2	11,6	27,6	100,0
Øvrige Afrika	11,5	15,7	9,7	26,5	36,7	100,0
Nordamerika	6,4	1,9	3,5	12,5	75,7	100,0
Canada	19,5	2,3	4,7	12,5	60,9	100,0
USA	2,7	1,8	3,1	12,5	79,9	100,0
Syd- og Mellemamerika	6,8	12,0	16,5	22,4	42,2	100,0
Asien	13,9	19,9	12,8	28,4	25,1	100,0
Filippinerne	9,3	9,7	13,7	43,2	24,1	100,0
Irak	14,1	19,7	12,8	25,0	28,4	100,0
Iran	14,3	10,3	5,1	16,6	53,7	100,0
Libanon	14,9	18,9	18,9	26,5	20,8	100,0
Pakistan	13,5	16,6	11,9	28,1	30,0	100,0
Sri Lanka	9,2	6,4	10,2	55,8	18,4	100,0
Thailand	10,1	50,3	15,1	17,9	6,7	100,0
Vietnam	21,7	34,2	14,0	21,9	8,3	100,0
Øvrige Asien	13,4	15,4	10,4	30,7	30,2	100,0
Oceanien	0,7	1,4	2,1	52,1	43,8	100,0
Uoplyst	22,1	30,4	6,4	20,4	20,7	100,0

10.306 indvandrere uden skolegang

Som nævnt ovenfor, fremgår det af undersøgelsen, at der blandt de 67.868 indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse er 10.306, som aldrig har gået i skole. Det drejer sig hovedsageligt om 4.234 personer (41,1 pct.), som er kommet fra Europa uden for EU, mens 3.433 (33,3 pct.) er kommet fra Asien og 1.603 (15,6 pct.) fra Afrika.

De lande, hvorfra der er kommet flest indvandrere uden nogen skolegang, er Tyrkiet med 2.910 indvandrere, det tidligere Jugoslavien med 961, Somalia med 818, Libanon med 660, Pakistan med 543 og Vietnam med 532 indvandrere.

Det kunne forventes, at næsten alle indvandrere fra lande med obligatorisk undervisningspligt havde gennemført en skoleuddannelse. Som det imidlertid fremgår af tabellen, er der også fra EU-landene og de øvrige nordiske lande en meget lille gruppe af indvandrere, der ikke har haft nogen skolegang.

Forklaringen må hovedsagelig findes i, at der i undersøgelsen findes en mindre gruppe af personer, der er kommet til landet som børn, uanset at det i undersøgelsen er tilstræbt kun at medtage personer, som er indvandret i alderen 16 år og derover. Det drejer sig om personer med uoplyst årstal for indvandring i de statistiske registre, hvorfor der ikke for disse personer kan foretages en beregning af deres alder ved indvandringstidspunktet. Som nævnt i kapitel 8 har der i forbindelse med dataindsamlingen kun været mulighed for at udelade nogle af disse personer i undersøgelsen. En meget stor del af de, der har kunnet udelades i undersøgelsen, har under dataindsamlingsperioden oplyst, at de er født i Sverige i perioden 1940-45, hvorefter de umiddelbart efter krigens afslutning kom til Danmark.

*Under
7 års skolegang*

Da undervisningspligten i Danmark gennem de senere årtier som minimum har været 7 år, er der valgt at se nærmere på, hvorledes antallet af indvandrere med mindre end 7 års skolegang fordeler sig, dvs. både de indvandrere, som ikke har nogen skolegang bag sig og de, der kun har gået 1-6 år i skole.

Det fremgår af tabel 3.1, at antallet af indvandrere med 1-6 års skolegang er forholdsvis stort fra de lande, hvorfra der er mange helt uden skolegang. Det drejer sig om 8.652 personer fra Tyrkiet, der er helt uden skolegang eller har en skolegang på 1-6 år, 2.247 indvandrere fra det tidligere Jugoslavien, 1.496 fra Somalia, 1.496 fra Libanon, 1.214 fra Pakistan og 1.369 fra Vietnam.

Det forholdsvis store antal personer med kort skolegang fra disse lande hænger til en vis grad sammen med, at der er kommet mange indvandrere fra de pågældende lande.

Dette er dog ikke den eneste forklaring. Tabel 3.2 viser, hvorledes indvandrerne fra hvert af landene fordeler sig med hensyn til skoleuddannelsens længde. Det fremgår af tabellen, at der blandt de 13.396 indvandrere fra Tyrkiet uden erhvervsrettet uddannelse er 64,6 pct., som har ingen eller under 7 års skolegang. For Thailand er det 60,4 pct., for Vietnam 55,9 pct., for Somalia 42,6 pct., for Libanon 33,8 pct. og for Pakistan 30,1 pct.

7-10 års skolegang

Der er i undersøgelsen 26.218 indvandrere, som har afsluttet deres uddannelse med 7-10 års skolegang i hjemlandet. Af disse er 3.333 indvandrere (12,7 pct.) kommet fra de andre EU-lande, 9.723 (37,1 pct.) fra europæiske lande uden for EU, mens 10.176 (38,8 pct.) er kommet fra Asien og 2.393 (9,1 pct.) fra Afrika.

De lande, hvorfra en forholdsvis stor andel af indvandrerne har 7-10 års skolegang bag sig, er de andre lande inden for EU, de nordiske lande, de østeuropæiske lande samt enkelte lande i Asien, nemlig Sri Lanka, Pakistan, og Filippinerne. (Tabel 3.2).

*Studenter-
eksamen*

Fordelingen af indvandrere med studentereksamen som højeste fuldførte uddannelse viser, at de fleste nemlig 6.194 er kommet fra Asien, 5.015 fra de europæiske lande uden for EU, 2.750 fra EU og 2.152 fra Afrika.

Mellem de enkelte lande i undersøgelsen er der meget store forskelle i andelen af personer, der har studentereksamen som højeste fuldførte uddannelse. Af indvandrere fra USA og Canada drejer det sig om henholdsvis 79,9 pct. og 60,9 pct. Blandt de europæiske lande drejer det sig ligeledes om forholdsvis mange blandt indvandrere fra Irland (55,2 pct.), Holland (46,4 pct.), Norge (45,2 pct.), Sverige (43,5 pct.), Polen (45,3 pct.) og det tidligere Sovjetunionen (45,2 pct.). For Asiens vedkommende er andelen fra Iran 53,7 pct., fra Irak 28,4 pct. og fra Pakistan 30,0 pct.

3.2 Køn

Flest kvinder Af de i alt 67.868 indvandrere, som ikke har gennemført nogen erhvervsrettet uddannelse, er 29.377 (43,2 pct.) mænd og 38.491 (56,8 pct.) kvinder. (Tabel 3.3).

Da mændene i undersøgelsen udgør 49,0 pct. af samtlige indvandrere, betyder dette, at kvinder i forholdsvis større omfang end mændene har afsluttet deres uddannelsesforløb med en almen uddannelse, mens en større andel af mændene har fået en erhvervsrettet uddannelse.

Under 7 års skolegang Blandt de kvindelige indvandrere har 6.763 aldrig gået i skole sammenlignet med 3.543 blandt mændene. Det samlede antal indvandrere med ingen eller under 7 års skolegang og ingen efterfølgende erhvervsrettet uddannelse fordeler sig med 15.190 kvinder og 9.415 mænd.

I tabel 3.3. er vist antallet af indvandrere af forskelligt køn fra de enkelte verdensdele fordelt efter almen uddannelse. Det fremgår heraf, at der blandt kvinder med ingen eller under 7 års skolegang er 5.506, som er indvandret fra Asien. Af disse er 1.102 kommet fra Thailand, 903 fra Pakistan, 830 fra Libanon og 796 fra Vietnam. (Bilagstabel 3.2) De tilsvarende antal er for mændenes vedkommende 42 fra Thailand, 311 fra Pakistan, 666 fra Libanon og 573 fra Vietnam. (Bilagstabel 3.1).

Fra europæiske lande uden for EU har 6.868 af de kvindelige indvandrere og 4.555 af mændene en skoleuddannelse af under 7 års varighed. Det drejer sig både for mænds og kvinders vedkommende hovedsagelig om indvandrere fra Tyrkiet (4.992 kvinder og 3.660 mænd) og fra det tidligere Jugoslavien (1.546 kvinder og 701 mænd).

Kønsproportionen Ses dernæst på kønsproportionen blandt indvandrere med forskellig skoleuddannelse, fremgår det, at 65,6 pct. af de, der ikke har fået nogen skolegang, er kvinder. For indvandrere med 1-6 års skolegang drejer det sig om 58,9 pct. (Bilagstabel 3.3).

Tabel 3.3 **Antal indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter verdensdel og køn**

	Skoleuddannelse					I alt
	Ingen skolegang	1-6 års skolegang	7-8 års skolegang	9-10 års skolegang	Studentereksamen	
	antal					
I alt	10 306	14 299	11 160	15 058	17 045	67 868
Mænd	3 543	5 872	4 749	7 415	7 798	29 377
Kvinder	6 763	8 427	6 411	7 643	9 247	38 491
EU-lande	875	586	934	2 399	2 750	7 544
Mænd	422	334	488	1 249	1 326	3 819
Kvinder	453	252	446	1 150	1 424	3 725
Europa i øvrigt	4 234	7 189	5 791	3 932	5 015	26 161
Mænd	1 296	3 259	2 542	2 030	1 738	10 865
Kvinder	2 938	3 930	3 249	1 902	3 277	15 296
Afrika	1 603	1 410	1 080	1 313	2 152	7 558
Mænd	494	624	384	673	1 175	3 350
Kvinder	1 109	786	696	640	977	4 208
Nordamerika	37	11	20	72	436	576
Mænd	22	8	12	34	223	299
Kvinder	15	3	8	38	213	277
Syd- og Mellemamerika	61	107	147	200	376	891
Mænd	27	27	43	83	148	328
Kvinder	34	80	104	117	228	563
Asien	3 433	4 909	3 167	7 009	6 194	24 712
Mænd	1 251	1 585	1 272	3 297	3 101	10 506
Kvinder	2 182	3 324	1 895	3 712	3 093	14 206
Oceanien	1	2	3	76	64	146
Mænd	0	0	1	26	47	74
Kvinder	1	2	2	50	17	72
Uoplyst	62	85	18	57	58	280
Mænd	31	35	7	23	40	136
Kvinder	31	50	11	34	18	144

Kønsproportionen på de enkelte uddannelsesniveauer er forskellig blandt indvandrere fra forskellige verdensdele. Blandt de kvindelige indvandrere fra Asien og Afrika med under 7 års skolegang udgør kvinderne langt den største andel, hvorimod der på dette uddannelsesniveau findes en forholdsvis ligelig fordeling mellem de to køn blandt indvandrere fra EU. Omvendt forholder det sig blandt indvandrere fra Nordamerika, hvor der blandt de kortest uddannede findes flere mænd end kvinder.

3.3 Årstal for indvandring

Har de senest tilflyttede indvandrere en kortere eller længere skoleuddannelse bag sig end de, der kom til landet for mange år siden? Der er i de senere år kommet flere indvandrere til landet som flygtninge fra lande med en forholdsvis solid uddannelsestradition. Dette kunne tyde på, at der blandt de senest tilkomne er flere med en forholdsvis lang uddannelse bag sig. Omvendt er der dog også i de senere år kommet flygtninge fra nye lande, som uddannelsesmæssigt står forholdsvis svagt. Derfor må det forventes, at der også blandt de senest tilkomne findes en gruppe af indvandrere med meget kort skolegang.

Tabel 3.4 viser, hvorledes indvandrere fordeler sig efter årstal for indvandring og niveau for afsluttet skoleuddannelse blandt de indvandrere, som ikke har gennemført en efterfølgende erhvervsrettet uddannelse.

De senest indvandrede har længst skolegang

Det fremgår heraf, at 37,0 pct. af de, der indvandrede i årene 1997-98, har afsluttet deres uddannelse i hjemlandet med en studentereksamen sammenlignet med 17,7 pct. af de, der kom til landet før 1985.

Omvendt viser det sig også, at en meget stor del af de, der kom til landet for en del år siden har mindre end 7 års skolegang. Af de personer, for hvem indvandringsåret ligger før 1985, har 44,8 pct. ingen eller mindre end 7 års skolegang. Det samme gælder for 48,2 pct. af de indvandrere, for hvem indvandringsåret er ukendt (uoplyst). Hovedparten af disse er kommet til landet i 1960'erne eller tidligere.

Tabel 3.4 Indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter skolegangens varighed og årstal for indvandring

	Indvandringsår					Uoplyst	I alt
	-1984	1985-1989	1990-1994	1995-1996	1997-1998		
	antal						
I alt	10 403	12 223	14 223	10 924	8 800	11 295	67 868
Ingen skolegang	1 901	1 849	1 901	1 356	1 056	2 243	10 306
1-6 års skolegang	2 752	2 456	2 725	1 813	1 362	3 191	14 299
7-8 års skolegang	1 542	1 775	2 031	2 484	1 330	1 998	11 160
9-10 års skolegang	2 363	3 162	3 545	2 090	1 799	2 099	15 058
Studentereksamen	1 845	2 981	4 021	3 181	3 253	1 764	17 045
	pct.						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	18,3	15,1	13,4	12,4	12,0	19,9	15,2
1-6 års skolegang	26,5	20,1	19,2	16,6	15,5	28,3	21,1
7-8 års skolegang	14,8	14,5	14,3	22,7	15,1	17,7	16,4
9-10 års skolegang	22,7	25,9	24,9	19,1	20,4	18,6	22,2
Studentereksamen	17,7	24,4	28,3	29,1	37,0	15,6	25,1

Der er således en klar udviklingstendens i retning af, at uddannelsesniveaet blandt indvandrere, der ikke har en erhvervsrettet uddannelse bag sig, er steget

gennem de senere år. En større del af de senest indvandrede har en studentereksamen, mens langt færre har afsluttet deres uddannelse med mindre end 7 års skolegang.

3.4 Alder ved indvandring

De unge har længst skolegang

De personer, der er indvandret i alderen 16-24 år, og som ikke i hjemlandet nåede at gå videre i uddannelsessystemet, har som gennemsnit en længere skoleuddannelse bag sig end de, der er kommet til landet i en senere alder.

Som det fremgår af tabel 3.5 har 53,5 pct. af de, der kom til landet som 16-24 årige med højst en skoleuddannelse bag sig, gået mindst 9 år i skole. I sammenligning hermed er det tilfældet blandt 52,2 pct. af de, der kom til landet som 25-29 årige, blandt 44,8 pct. af de, der kom som 30-39 årige, blandt 33,9 pct. af de, der kom som 40-49 årige og kun 26,7 pct af de, der kom som 50-59 årige. Omvendt har en langt større del af de, der kom til landet i en forholdsvis sen alder, afsluttet deres uddannelse med under 7 års skolegang.

Dette betyder dog ikke, at de, der er indvandret i en tidlig alder, generelt set har en længere uddannelse bag sig end andre. Som det nemlig fremgår af kapitel 4 er der en langt større del af de, der indvandrede i en senere alder, som har en erhvervsrettet uddannelse bag sig på indvandringstidspunktet.

Tabel 3.5 **Indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter alder ved indvandring og skoleuddannelsens længde**

	Alder ved indvandring						I alt
	16-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	Uoplyst	
	antal						
I alt	30 198	11 163	10 721	3 619	872	11 295	67 868
Ingen skolegang	3 009	1 683	2 214	889	268	2 243	10 306
1-6 års skolegang	6 103	1 864	2 035	877	229	3 191	14 299
7-8 års skolegang	4 946	1 782	1 666	626	142	1 998	11 160
9-10 års skolegang	7 480	2 515	2 192	656	116	2 099	15 058
Studentereksamen	8 660	3 319	2 614	571	117	1 764	17 045
	pct.						
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	10,0	15,1	20,7	24,6	30,7	19,9	15,2
1-6 års skolegang	20,2	16,7	19,0	24,2	26,3	28,3	21,1
7-8 års skolegang	16,4	16,0	15,5	17,3	16,3	17,7	16,4
9-10 års skolegang	24,8	22,5	20,4	18,1	13,3	18,6	22,2
Studentereksamen	28,7	29,7	24,4	15,8	13,4	15,6	25,1

Det må dog antages, at der blandt de, der kom til landet som 16-24 årige, og som stadig er forholdsvis unge, findes et relativt stort antal indvandrere, som har mulighed for og ønske om en erhvervskompetencegivende uddannelse i Danmark på et senere tidspunkt.

3.5 Alder

Der er ikke til brug for undersøgelsen indhentet oplysning om, hvor stor en del af indvandrerne, som er i gang med en uddannelse i Danmark, idet formålet alene har været at afdække, hvilke uddannelser de pågældende har med sig fra udlandet.

Som nævnt ovenfor må det imidlertid forventes, at en del af de unge enten er i gang med eller senere vil påbegynde en uddannelse i Danmark, og at dette især gælder for de, der i forvejen har en længere skoleuddannelse.

Der er derfor i tabel 3.6 set på, hvorledes indvandrerne fordeler sig efter deres afsluttede skoleuddannelse i hjemlandet og deres alder pr 1. januar 1999.

I aldersgruppen af 18-24 årige er der 5.496 indvandrere, som har gået i skole i 9 år eller mere, heraf 2.007 mænd og 3.489 kvinder. Udvides aldersgruppen til også at omfatte de 25-29 årige drejer det sig om 11.543 ialt, heraf 4.575 mænd og 6.968 kvinder.

Tabel 3.6 **Indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter skoleuddannelsens varighed, køn og alder pr 1. januar 1999**

	Alder					I alt
	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	
	antal					
I alt	9 764	11 138	22 052	14 969	9 945	67 868
Ingen skolegang	669	1 310	3 073	2 848	2 406	10 306
1-6 års skolegang	1 894	1 841	4 333	3 540	2 691	14 299
7-8 års skolegang	1 705	1 940	3 616	2 389	1 510	11 160
9-10 års skolegang	2 306	2 554	5 047	3 279	1 872	15 058
Studentereksamen	3 190	3 493	5 983	2 913	1 466	17 045
Mænd	3 505	4 328	10 419	6 588	4 537	29 377
Ingen skolegang	254	501	1 149	859	780	3 543
1-6 års skolegang	573	584	1 777	1 550	1 388	5 872
7-8 års skolegang	671	675	1 656	1 057	690	4 749
9-10 års skolegang	1 048	1 102	2 736	1 619	910	7 415
Studentereksamen	959	1 466	3 101	1 503	769	7 798
Kvinder	6 259	6 810	11 633	8 381	5 408	38 491
Ingen skolegang	415	809	1 924	1 989	1 626	6 763
1-6 års skolegang	1 321	1 257	2 556	1 990	1 303	8 427
7-8 års skolegang	1 034	1 265	1 960	1 332	820	6 411
9-10 års skolegang	1 258	1 452	2 311	1 660	962	7 643
Studentereksamen	2 231	2 027	2 882	1 410	697	9 247

Bandt indvandrere i de ældre aldersgrupper er der omvendt en forholdsvis stor andel med ingen eller mindre end 7 års skolegang. Det drejer sig om i alt 11.485 blandt de 40-59 årige, heraf 6.908 kvinder og 4.577 mænd.

3.6 Regionale forskelle

Da dimensioneringen af den uddannelsesindsats, som skal gennemføres for at øge udlændinges integration, foregår lokalt, er det vigtigt at have viden om, hvor indvandrere med forskellig uddannelse bor i landet for at kunne vurdere behovet for grundlæggende og mere avancerede kurser.

Det fremgår af bilagstabel 3.5, at der ikke mellem de enkelte amter er ret store forskelle i uddannelsesniveaet blandt de indvandrere, som ikke har gennemført nogen erhvervsrettet uddannelse. De betydelige forskelle i antallet af indvandrere på de forskellige uddannelsesniveauer, som findes i de enkelte amter, skyldes derfor hovedsagelig, at det samlede antal indvandrere er forskelligt mellem amterne med de fleste bosiddende i Hovedstadsområdet, Århus og Fyns amter.

4. Erhvervsrettet uddannelse

I dette kapitel undersøges det, hvor stor en del af indvandrerne, som efter afsluttet skolegang har gennemført en erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet.

Først bliver der set på, hvilke grupper af indvandrere, der i det hele taget har fået en erhvervsrettet uddannelse.

Dernæst hvorledes niveauet for den erhvervsrettede uddannelse fordeler sig, idet der skelnes mellem efteruddannelse, erhvervsfaglig uddannelse, samt kort videregående, mellemlang videregående og lang videregående uddannelse.

Endelig ses der nærmere på, hvilke faglige områder indvandrerne er uddannet inden for.

4.1 Hvor mange fik en uddannelse

*84.313 personer
med erhvervsrettet
uddannelse ...*

Det fremgår af undersøgelsen, at 84.313 blandt de 152.181 indvandrere efter afsluttet skolegang har fået en erhvervsrettet uddannelse i udlandet. Det svarer til 55,4 pct. af indvandrerne.

*... på forskellige
niveauer*

7.216 (4,7 pct.) har fået en erhvervsrettet uddannelse af mindre end et års varighed, hvilket i undersøgelsen er karakteriseret som efteruddannelse. 42.642 (28,0 pct.) har gennemført en erhvervsfaglig uddannelse, mens 9.524 (6,3 pct.) har gennemført en kort videregående, 13.913 (9,1 pct.) en mellemlang videregående og 11.018 (7,2 pct.) en lang videregående uddannelse. (Bilagstabel 4.1).

4.1.1 Oprindelsesland

Fra et uddannelses- og arbejdsmarkedspolitisk synspunkt er det især relevant at få belyst, hvor mange indvandrere, der findes i landet med forskellige uddannelser, herunder hvor mange personer, der har en erhvervsrettet uddannelseserfaring og på hvilket niveau.

Det er imidlertid også af interesse at få undersøgt, hvor stor en andel af indvandrerne fra de forskellige lande, som har fået en erhvervsrettet uddannelse. Er der nogle lande, hvorfra der især er kommet indvandrere uden en erhvervsrettet uddannelse og andre, hvorfra der især er kommet højtuddannet arbejdskraft?

Der er som ventet meget betydelige forskelle mellem landene på hvor mange indvandrere, der har gennemført en erhvervsrettet uddannelse.

En større del af indvandrerne fra de vestlige industrilande har fået en erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet sammenlignet med indvandrere fra især Afrika og Asien. (Tabel 4.1).

Tabel 4.1 **Andel med erhvervsrettet uddannelse fordelt efter køn og oprindelsesland**

	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
	antal			pct.		
I alt	45 261	39 052	84 313	60,6	50,4	55,4
EU-lande	13 518	9 611	23 129	78,0	72,1	75,4
Finland	313	671	984	72,1	74,6	73,8
Frankrig	882	534	1 416	81,0	81,9	81,3
Grækenland	301	83	384	69,5	70,9	69,8
Holland	1 201	710	1 911	87,0	83,6	85,7
Irland	327	205	532	73,2	79,2	75,4
Italien	924	290	1 214	71,6	77,1	72,9
Spanien	420	349	769	73,6	73,5	73,5
Storbritannien	3 446	1 339	4 785	80,3	69,3	76,9
Sverige	1 497	2 135	3 632	69,0	65,6	66,9
Tyskland	3 766	2 928	6 694	81,3	73,3	77,6
Øvrige EU-lande	441	367	808	73,4	69,4	71,5
Europa i øvrigt	14 507	15 242	29 749	57,2	49,9	53,2
Island	836	842	1 678	73,9	65,4	69,4
Jugoslavien (tidl.)	6 673	4 970	11 643	67,2	51,6	59,5
Norge	1 440	2 061	3 501	72,0	61,2	65,2
Polen	1 130	3 057	4 187	80,8	81,0	80,9
Sovjetunionen (tidl.)	549	1 409	1 958	77,8	84,6	82,5
Tyrkiet	2 731	1 146	3 877	31,2	13,5	22,4
Øvrige Europa	1 148	1 757	2 905	79,3	76,8	77,8
Afrika	4 387	2 520	6 907	56,7	37,5	47,7
Marokko	735	438	1 173	46,2	33,7	40,5
Somalia	1 298	602	1 900	48,7	21,9	35,1
Øvrige Afrika	2 354	1 480	3 834	67,6	55,2	62,2
Nordamerika	1 372	943	2 315	82,1	77,3	80,1
Canada	218	167	385	79,3	70,2	75,0
USA	1 154	776	1 930	82,7	79,0	81,2
Syd- og Mellemamerika	713	1 218	1 931	68,5	68,4	68,4
Asien	10 260	9 287	19 547	49,4	39,5	44,2
Filippinerne	221	1 205	1 426	63,1	61,3	61,6
Irak	2 236	1 007	3 243	56,9	40,0	50,3
Iran	1 327	1 045	2 372	53,2	50,9	52,2
Libanon	1 114	705	1 819	35,2	22,9	29,1
Pakistan	1 400	705	2 105	44,0	23,8	34,3
Sri Lanka	798	888	1 686	42,8	43,8	43,3
Thailand	93	859	952	47,9	32,4	33,5
Vietnam	521	585	1 106	34,6	28,6	31,1
Øvrige Asien	2 550	2 288	4 838	62,6	54,5	58,5
Oceanien	363	187	550	83,1	72,2	79,0
Uoplyst	141	44	185	50,9	23,4	39,8

De vestlige industrilande

Blandt indvandrerne fra EU-landene har 75,4 pct. (23.129 personer) gennemført en erhvervsrettet uddannelse sammenlignet med 55,4 pct af gennemsnittet for samtlige. De lande, som er repræsenteret ved forholdsvis flest indvandrere med erhvervsrettet uddannelse er Holland (85,7 pct.), Frankrig (81,3 pct.), Tyskland (77,6 pct.) og Storbritannien (76,9 pct.).

Blandt indvandrere fra Nordamerika var den tilsvarende andel 80,1 pct., og for indvandrere fra Oceanien 79,0 pct.

Blandt indvandrerne fra de europæiske lande uden for EU har 53,2 pct. medbragt en erhvervsrettet uddannelse. Mellem disse lande er der en meget betydelig

variation. Det er især indvandrere fra det tidligere Sovjetunionen og Polen, som har gennemført en erhvervsrettet uddannelse, nemlig henholdsvis 82,5 pct. og 80,9 pct. Blandt indvandrere fra Norge drejer det sig om 65,2 pct., og blandt indvandrere fra det tidligere Jugoslavien om 59,5 pct. Derimod er det en forholdsvis lille andel, nemlig kun 22,4 pct. af indvandrerne fra Tyrkiet, som efter afluttet skolegang har fået en erhvervsrettet uddannelse.

Asien og Afrika Andelen af indvandrerne med en erhvervsrettet uddannelse er til sammenligning 47,7 pct. blandt indvandrere fra Afrika og 44,2 pct. blandt indvandrere fra Asien. Den forholdsvis lave andel med en erhvervsrettet uddannelse fra disse lande findes især blandt indvandrere fra Libanon (29,1 pct.), Vietnam (31,1 pct.), Thailand (33,5 pct.), Pakistan (34,3 pct.), Somalia (35,1 pct.) Marokko (40,5 pct.) og Sri Lanka (43,3 pct.).

Antal uden erhvervsrettet uddannelse Til sammenligning kommer de fleste indvandrere, der ikke har gennemført nogen erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet fra Tyrkiet (13.396), det tidligere Jugoslavien (7.926), Libanon (4.427), Pakistan (4.032), Somalia (3.508), Irak (3.204), Sri Lanka (2.206) og Iran. (2.175).

4.1.2 Køn

Der har ofte været rejst spørgsmål om især de kvindelige indvandreres uddannelsesbaggrund. Der er derfor set nærmere på, hvor mange af dem, der har gennemført en erhvervsrettet uddannelse. Ud fra et ligestillingssynspunkt er det ligeledes undersøgt, hvorledes andelen varierer mellem mænd og kvinder fra de samme lande.

60,6 pct. mænd og 50,4 pct. kvinder Det fremgår af tabel 4.1, at 60,6 pct. af de mandlige indvandrere har gennemført en erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet sammenlignet med 50,4 pct. af de kvindelige indvandrere.

Af indvandrere fra EU-landene har 78,0 pct. af mændene og 72,1 pct. af kvinderne fået en erhvervsrettet uddannelse. For de europæiske lande uden for EU drejer det sig om henholdsvis 57,2 pct. og 49,9 pct.

Forskellen i uddannelsesfrekvens mellem de to køn er markant større blandt indvandrere fra Afrika, hvor 56,7 pct. af mændene og 37,5 pct. af kvinderne har fået en erhvervsrettet uddannelse. Desuden blandt indvandrere fra Asien, hvor det tilsvarende drejer sig om henholdsvis 49,4 pct. og 39,5 pct.

De lande, hvor uddannelsesfrekvensen blandt kvinder er særlig lav, er Tyrkiet (13,5 pct.), Somalia (21,9 pct.), Libanon (22,9 pct.), Pakistan (23,8 pct.), Vietnam (28,6 pct.) og Thailand (32,4 pct.).

Til sammenligning kan de højeste uddannelsesfrekvenser findes blandt kvinder, som er indvandret fra det tidligere Sovjetunionen (84,6 pct.), Holland (83,6 pct.), Frankrig (81,9 pct.) og Polen (81,0 pct.).

4.1.3 Årstal for indvandring

*De senest
tilflyttede*

De personer, som er indvandret til landet inden for de seneste år har i større omfang fået en erhvervsrettet uddannelse end de, der har boet i landet gennem en årrække.

Af de, der indvandrede i årene 1997-98 har således 62,6 pct. en erhvervsrettet uddannelse fra hjemlandet. Af de, der indvandrede i årene 1995-96 udgør det 61,2 pct., for årene 1990-94 55,4 pct. og for årene 1985-89 52,0 pct. Personer med uoplyst indvandringstidspunkt, hvoraf hovedparten er indvandret i 1960'erne, har i endnu mindre omfang gennemført en erhvervsrettet uddannelse i et andet land. Det drejer sig for denne gruppes vedkommende om 42,4 pct. (Tabel 4.2).

Da der ikke i statistikken er mulighed for at belyse indvandrerens opholdsgrundlag, kan det ikke afdækkes i hvilket omfang forskelle i uddannelsesfrekvensen er et resultat af forskellige bevæggrunde til indvandring. Når de senest indvandrede generelt set har en højere uddannelse bag sig, kan en del af forklaringen dog muligvis tilskrives, at der i de senere år er kommet forholdsvis flere flytninge med en anden uddannelsesbaggrund end de personer, der kom til landet for en del år siden. De sidstnævnte kom hovedsageligt for enten at søge arbejde, som led i familiesammenføring eller for at indgå ægteskab. Herudover kan en del af forklaringen på den højere uddannelsesfrekvens blandt de senest tilkomne formentlig også tilskrives, at de yngre generationer i mange lande generelt set er bedre uddannede end de ældre som følge af den almindelige samfundsudvikling.

4.1.4 Alder ved indvandring

Kan en ændret alderssammensætning blandt indvandrerne gennem de senere år have haft betydning for, at andelen med en erhvervsrettet uddannelse er steget?

*Stigning i alle
aldersgrupper*

Det fremgår af tabel 4.2, at stigningen i uddannelsesfrekvensen siden midten af 80'erne har fundet sted blandt indvandrere i alle aldersgrupper. Dette gælder ikke mindst for de personer, som på indvandringstidspunktet var i alderen 40-49 år. Som det yderligere fremgår af tabellen, er der gennem de senere år sket en vis forskydning i retning af, at de ældre aldersgrupper af indvandrere hyppigere end tidligere har en erhvervsrettet uddannelse bag sig.

Ved fortolkningen af disse forskelle bør opmærksomheden dog henledes på, at de fleste i undersøgelsen er indvandret i en ung alder. En større del af de unge, som er indvandret i de senere år, og som endnu ikke har en erhvervsrettet uddannelse, kan formodes at gå i gang med en uddannelse her i landet. Modsat er det ikke så sandsynligt, at de, der kom til landet som unge for en del år siden og endnu ikke har fået en uddannelse, vil påbegynde en sådan på nuværende tidspunkt.

Tabel 4.2 Andel med erhvervsrettet uddannelse fordelt efter indvandringsår og alder ved indvandring

Alder ved indvandring	Indvandringsår					Uoplyst	I alt
	-1984	1985-1989	1990-1994	1995-1996	1997-1998		
	pct.						
I alt	55,9	52,0	55,4	61,2	62,6	42,4	55,4
16-24 år	44,9	39,5	40,7	42,6	47,3	-	42,7
25-29 år	68,1	62,8	64,4	66,4	69,0	-	66,0
30-39 år	67,1	62,6	66,9	71,1	71,7	-	68,1
40-49 år	64,2	57,7	64,3	69,8	72,1	-	66,8
50-59 år	-	57,9	57,6	63,7	68,6	-	64,2
Uoplyst	-	-	-	-	-	42,4	42,4

Tabel 4.3 Indvandrere med og uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter indvandringsår og alder ved indvandring

Alder ved indvandring	Indvandringsår					Uoplyst	I alt
	-1984	1985-1989	1990-1994	1995-1996	1997-1998		
	antal						
I alt	23 585	25 487	31 857	28 123	23 507	19 622	152 181
16-24 år	12 163	11 303	12 863	8 319	8 086	-	52 734
25-29 år	6 134	6 404	8 189	6 117	5 981	-	32 825
30-39 år	4 891	5 972	7 820	8 615	6 362	-	33 660
40-49 år	397	1 789	2 565	3 873	2 278	-	10 902
50-59 år	-	19	420	1 199	800	-	2 438
Uoplyst	-	-	-	-	-	19 622	19 622
Med erhvervsrettet uddannelse							
I alt	13 182	13 264	17 634	17 199	14 707	8 327	84 313
16-24 år	5 465	4 463	5 239	3 544	3 825	-	22 536
25-29 år	4 178	4 019	5 274	4 063	4 128	-	21 662
30-39 år	3 284	3 738	5 230	6 124	4 563	-	22 939
40-49 år	255	1 033	1 649	2 704	1 642	-	7 283
50-59 år	-	11	242	764	549	-	1 566
Uoplyst	-	-	-	-	-	8 327	8 327
Uden erhvervsrettet uddannelse							
I alt	10 403	12 223	14 223	10 924	8 800	11 295	67 868
16-24 år	6 698	6 840	7 624	4 775	4 261	-	30 198
25-29 år	1 956	2 385	2 915	2 054	1 853	-	11 163
30-39 år	1 607	2 234	2 590	2 491	1 799	-	10 721
40-49 år	142	756	916	1 169	636	-	3 619
50-59 år	-	8	178	435	251	-	872
Uoplyst	-	-	-	-	-	11 295	11 295

Antallet af indvandrere med og uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter alder ved indvandringstidspunktet og årstallet for indvandring til Danmark er vist i tabel 4.3. Det fremgår heraf, at der blandt indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse (og uden kompetencegivende uddannelse i Danmark) findes 22.626 personer, som indvandrede før 1990 og 11.295 personer med uoplyst indvandringsår, men hvoraf hovedparten er indvandret i samme periode.

4.1.5 Alder

De indvandrere, som pr 1. januar 1999 var under 25 år, er den aldersgruppe, som mindst hyppigt har gennemført en erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet. Det drejer sig for denne gruppes vedkommende om 34,3 pct sammenlignet med 55,4 pct. af alle indvandrere i undersøgelsen. Forklaringen på den forholdsvis lave andel må især søges i, at gennemsnitsalderen ved indvandringen for denne gruppes vedkommende er meget lav, hvilket naturligt har begrænset mulighederne for at gennemføre en erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet efter den almene skolegang.

Størst andel med uddannelse blandt de ældre aldersgrupper ...

Det er især indvandrere, som nu er i alderen 30 år og derover, som hyppigt har fået en erhvervsrettet uddannelse i hjemlandet. I aldersgruppen af 30-39 årige drejer det sig om 58,2 pct., for de 40-49 årige om 60,1 pct., og blandt de 50-59 årige har 58,1 pct. gennemført en erhvervsrettet uddannelse.

... men færre i antal

Selv om andelen af personer med en erhvervsrettet uddannelse er størst blandt de, der nu tilhører de ældre aldersgrupper, drejer det sig antalmæssigt om færre personer end i de yngre aldersgrupper.

Antallet af indvandrere uden en erhvervsrettet uddannelse er størst blandt de ældre. Af de i alt 67.868 indvandrere uden erhvervsuddannelse var således 9.764 (14,4 pct.) pr 1. januar 1999 under 25 år, mens 11.138 (16,4 pct.) var i alderen 25-29 år, 22.052 (32,5 pct.) i alderen 30-39 år, 14.969 (22,1 pct.) i alderen 40-49 år og 9.945 (14,6 pct.) i alderen 50-59 år.

Forskellen i uddannelsesfrekvens mellem mænd og kvinder viser sig også, når det undersøges, hvor stor en andel der i forskellige aldersklasser har fået en erhvervsrettet uddannelse. Som vist i tabel 4.4 er der i alle aldersgrupper forholdsvis flere mænd end kvinder, som i hjemlandet har fået en sådan uddannelse.

Tabel 4.4 **Andel mænd og kvinder i forskellige aldersgrupper med en erhvervsrettet uddannelse**

	Alder					I alt
	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	
	pct.					
I alt	34,3	52,2	58,2	60,1	58,1	55,4
Mænd	37,6	57,7	61,8	65,3	63,8	60,6
Kvinder	32,3	47,9	54,4	54,7	51,8	50,4

4.2 Uddannelsesniveau

I de foregående afsnit er det belyst, hvor mange indvandrere der har en erhvervsrettet uddannelse. I dette afsnit ses der nærmere på, hvorledes indvandrere med en sådan uddannelse fordeler sig på forskellige niveauer. Som i den almindelige uddannelsesstatistik skelnes der mellem henholdsvis efteruddannelse, erhvervsfaglig uddannelse, kort, mellemlang og lang videregående uddannelse.

*Klassificeringen
efter niveau*

Etableringen af det særlige register for indvandrernes uddannelsesniveau er nærmere beskrevet i kapitel 8. Som anført i afsnit 8.8.2 har udgangspunktet for niveauinddelingen været en gennemgang af, hvilke krav der normalt stilles til henholdsvis en erhvervsfaglig, en kort videregående, en mellemlang videregående og en lang videregående uddannelse i Danmark på de forskellige faglige områder.

Det er således uddannelsernes sammensætning med hensyn til både længde, kombination mellem teori og praksis og det faglige område, der er bestemmende for, hvilket niveau de er placeret under.

Mens en erhvervsrettet uddannelse af under 1 års varighed normalt klassificeres som efteruddannelse, vil en erhvervsfaglig uddannelse have en betydelig længere varighed. Den vil desuden hyppigt forudsætte mindst 7 års almindelig skolegang og i de fleste tilfælde være baseret på en blandet praktisk/teoretisk oplæring.

En videregående uddannelse vil oftest forudsætte studentereksamen, samt for de korte videregående uddannelsers vedkommende en teoretisk uddannelse af 1-2 års varighed eller en blandet praktisk/teoretisk uddannelse af 3-4 års varighed. En mellemlang videregående uddannelse med teoretisk indhold vil normalt have en varighed af 3-4 år med et samlet uddannelsesforløb på 15-16 år, mens en lang videregående teoretisk uddannelse normalt har en varighed på 5 år eller mere efter studentereksamen.

*Samlet fordeling
på niveau*

Undersøgelsen viser, at antallet af indvandrere med en erhvervsrettet uddannelse fordeler sig med:

- 4,7 pct. med en efteruddannelse
- 28,0 pct. med en erhvervsfaglig uddannelse
- 6,3 pct. med en kort videregående uddannelse
- 9,1 pct. med en mellemlang videregående uddannelse
- 7,2 pct. med en lang videregående uddannelse

4.2.1 Oprindelsesland

Tabel 4.5 og 4.6 viser, hvorledes indvandrerne fra forskellige lande fordeler sig på niveauer for erhvervsrettet uddannelse, idet tabel 4.5 viser antallet af personer, mens tabel 4.6 opgør, hvorledes indvandrerne procentvis fordeler sig på uddannelsesniveau inden for de enkelte lande.

Tabel 4.5 Niveau for erhvervsrettet uddannelse fordelt efter oprindelsesland

	Uddannelsesniveau						
	Ingen erhv.-rettet	Efter-uddannelse	Erhv.-faglig udd.	Kort videre-gående	Ml.lang videre-gående	Lang videre-gående	I alt
	antal						
I alt	67 868	7 216	42 642	9 524	13 913	11 018	152 181
EU-lande	7 544	1 358	11 448	2 664	3 979	3 680	30 673
Finland	349	50	417	131	168	218	1 333
Frankrig	325	51	682	144	292	247	1 741
Grækenland	166	20	197	38	59	70	550
Holland	319	84	934	236	383	274	2 230
Irland	174	31	266	59	90	86	706
Italien	452	49	608	112	187	258	1 666
Spanien	277	28	371	71	153	146	1 046
Storbritannien	1 436	337	2 327	779	831	511	6 221
Sverige	1 794	463	1 250	521	856	542	5 426
Tyskland	1 930	214	3 960	477	835	1 208	8 624
Øvrige EU-lande	322	31	436	96	125	120	1 130
Europa i øvrigt	26 161	2 413	17 004	2 845	4 383	3 104	55 910
Island	741	107	941	170	313	147	2 419
Jugoslavien (tidl.)	7 926	730	7 834	833	1 346	900	19 569
Norge	1 868	349	1 611	507	592	442	5 369
Polen	987	147	2 338	379	683	640	5 174
Sovjetunionen (tidl.)	414	112	650	266	498	432	2 372
Tyrkiet	13 396	784	2 266	355	363	109	17 273
Øvrige Europa	829	184	1 364	335	588	434	3 734
Afrika	7 558	752	3 335	817	1 204	799	14 465
Marokko	1 720	145	608	123	173	124	2 893
Somalia	3 508	219	866	229	357	229	5 408
Øvrige Afrika	2 330	388	1 861	465	674	446	6 164
Nordamerika	576	105	652	358	498	702	2 891
Canada	128	28	121	48	84	104	513
USA	448	77	531	310	414	598	2 378
Syd- og Mellemerika	891	195	795	216	376	349	2 822
Asien	24 712	2 345	9 018	2 528	3 373	2 283	44 259
Filippinerne	889	165	707	169	275	110	2 315
Irak	3 204	274	1 254	381	737	597	6 447
Iran	2 175	198	988	327	470	389	4 547
Libanon	4 427	283	931	209	220	176	6 246
Pakistan	4 032	257	1 152	275	232	189	6 137
Sri Lanka	2 206	285	858	216	247	80	3 892
Thailand	1 893	190	536	74	119	33	2 845
Vietnam	2 448	247	564	116	127	52	3 554
Øvrige Asien	3 438	446	2 028	761	946	657	8 276
Oceanien	146	25	287	76	81	81	696
Uoplyst	280	23	103	20	19	20	465

Lang videregående uddannelse

Indvandrere, som i deres hjemland har fået en lang videregående uddannelse, har påkaldt sig særlig stor opmærksomhed i den offentlige debat. Det drejer sig som vist ovenfor om 11.018 personer, nemlig 7,2 pct. af samtlige indvandrere i undersøgelsen.

Tabel 4.6 Niveau for erhvervsrettet uddannelse fordelt efter oprindelsesland

	Uddannelsesniveau						I alt	I alt
	Ingen erhv.-rettet	Efter-uddannelse	Erhv.-faglig udd.	KortML.gående	Langvidere-gående	Langvidere-gående		
				e	e	e		
	pct.						antal	
I alt	44,6	4,7	28,0	6,3	9,1	7,2	100	152 181
EU-lande	24,6	4,4	37,3	8,7	13,0	12,0	100	30 675
Finland	26,2	3,7	31,3	9,8	12,6	16,4	100	1 334
Frankrig	18,7	2,9	39,2	8,3	16,8	14,2	100	1 741
Grækenland	30,2	3,6	35,8	6,9	10,7	12,7	100	550
Holland	14,3	3,8	41,9	10,6	17,2	12,3	100	2 231
Irland	24,6	4,4	37,7	8,4	12,7	12,2	100	706
Italien	27,1	2,9	36,5	6,7	11,2	15,5	100	1 666
Spanien	26,5	2,7	35,5	6,8	14,6	14,0	100	1 046
Storbritannien	23,1	5,4	37,4	12,5	13,4	8,2	100	6 221
Sverige	33,1	8,5	23,0	9,6	15,8	10,0	100	5 426
Tyskland	22,4	2,5	45,9	5,5	9,7	14,0	100	8 624
Øvrige EU-lande	28,5	2,7	38,6	8,5	11,1	10,6	100	1 130
Europa i øvrigt	46,8	4,3	30,4	5,1	7,8	5,6	100	55 918
Island	30,6	4,4	38,9	7,0	12,9	6,1	100	2 419
Jugoslavien (tidl.)	40,5	3,7	40,0	4,3	6,9	4,6	100	19 573
Norge	34,8	6,5	30,0	9,4	11,0	8,2	100	5 370
Polen	19,1	2,8	45,2	7,3	13,2	12,4	100	5 174
Sovjetunionen (tidl.)	17,5	4,7	27,4	11,2	21,0	18,2	100	2 373
Tyrkiet	77,6	4,5	13,1	2,1	2,1	0,6	100	17 275
Øvrige Europa	22,2	4,9	36,5	9,0	15,7	11,6	100	3 734
Afrika	52,3	5,2	23,0	5,6	8,3	5,5	100	14 447
Marokko	59,5	5,0	21,0	4,3	6,0	4,3	100	2 893
Somalia	64,9	4,0	16,0	4,2	6,6	4,2	100	5 410
Øvrige Afrika	37,8	6,3	30,2	7,6	10,9	7,2	100	6 144
Nordamerika	19,9	3,6	22,6	12,4	17,2	24,3	100	2 891
Canada	25,0	5,5	23,6	9,4	16,4	20,3	100	513
USA	18,8	3,2	22,3	13,0	17,4	25,1	100	2 378
Syd-og Mellemamerika	31,6	6,9	28,2	7,7	13,4	12,4	100	2 823
Asien	55,8	5,3	20,4	5,7	7,6	5,2	100	44 266
Filippinerne	38,4	7,1	30,5	7,3	11,9	4,8	100	2 315
Irak	49,7	4,2	19,5	5,9	11,4	9,3	100	6 449
Iran	47,8	4,4	21,7	7,2	10,3	8,6	100	4 547
Libanon	70,8	4,5	14,9	3,4	3,5	2,8	100	6 250
Pakistan	65,7	4,2	18,8	4,5	3,8	3,1	100	6 137
Sri Lanka	56,7	7,3	22,0	5,5	6,3	2,1	100	3 892
Thailand	66,5	6,7	18,8	2,6	4,2	1,2	100	2 846
Vietnam	68,9	6,9	15,9	3,3	3,6	1,5	100	3 554
Øvrige Asien	41,5	5,4	24,5	9,2	11,4	7,9	100	8 276
Oceanien	21,0	3,6	41,2	10,9	11,6	11,6	100	696
Uoplyst	60,2	4,9	22,2	4,3	4,1	4,3	100	465

Det fremgår af tabel 4.5, at 3.680 (33,4 pct.) af disse er indvandret fra EU, 3.104 (28,2 pct.) fra det øvrige Europa og 702 (6,4 pct.) fra Nordamerika. Tilsammen er godt to tredjedele af indvandrerne med en lang videregående uddannelse fra disse lande. Af de øvrige indvandrere med en lang videregående uddannelse er 2.283 (20,7 pct.) kommet fra Asien og 799 (7,2 pct.) fra Afrika, mens 4,1 pct er tilflyttet fra Oceanien og fra Syd- og Mellemamerika.

Af tabel 4.6 fremgår det, hvor stor en del af indvandrerne fra de forskellige lande, der har en lang videregående uddannelse. Tabellen viser, at andelen er betydelig over gennemsnittet blandt indvandrere fra EU-landene excl. Storbritannien, og fra Polen (12,4 pct.), det tidligere Sovjetunionen (18,2 pct.), Nordamerika (24,3 pct.), Syd- og Mellemamerika (12,4 pct.) samt Oceanien (11,6 pct.). Omvendt er den tilsvarende andel som ventet meget lav, når det drejer sig om indvandrere fra Tyrkiet (0,6 pct.), Afrika (5,5 pct.) og Asien (5,2 pct.).

*Mellemlang
videregående
uddannelse*

Antallet af indvandrere med en mellemlang videregående uddannelse kommer ligesom de langvarigt uddannede især fra de vestlige industrilande. Dog er en forholdsvis større del af de, der har en mellemlang videregående uddannelse, kommet fra de europæiske lande uden for EU.

Af de 13.913 indvandrere med en mellemlang videregående uddannelse er således 3.979 (28,6 pct.) tilflyttet fra EU, 4.383 (31,5 pct.) fra det øvrige Europa, og 498 (3,6 pct.) fra Nordamerika, nemlig tilsammen 63,7 pct. Af de øvrige er 3.373 (24,3 pct.) kommet fra Asien og 1.204 (8,6 pct.) fra Afrika.

De lande, hvorfra en særlig stor del af indvandrerne har en mellemlang videregående uddannelse, er det tidligere Sovjetunionen (21,0 pct.), USA (17,4 pct.), Canada (16,4 pct.), Holland (17,2 pct.), Frankrig (16,8 pct.) og Sverige (15,8 pct.).

*Kort
videregående
uddannelse*

Det samme mønster, som gør sig gældende for indvandrere med en mellemlang videregående uddannelse fordelt efter oprindelsesland, findes, når der ses på antallet af indvandrere med en kort videregående uddannelse.

Som vist i tabel 4.5 er 2.664 (28,0 pct.) af de i alt 9.524 indvandrere med en kort videregående uddannelse kommet fra EU, 2.845 (29,9 pct.) fra det øvrige Europa og 358 (3,8 pct.) fra Nordamerika, mens 2.528 (26,6 pct.) er kommet fra Asien og 817 (8,6 pct.) fra Afrika.

*Erhvervsfaglig
uddannelse*

Indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse er i større omfang end de, der har en videregående teoretisk uddannelse, kommet fra de europæiske lande uden for EU og i mindre omfang fra Nordamerika og Asien.

Af de i alt 42.642 indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse er 11.448 (26,8 pct.) kommet fra EU, 17.004 (39,9 pct.) fra det øvrige Europa og 652 (1,5 pct.) fra Nordamerika, mens 9.018 (21,1 pct.) er kommet fra Asien og 3.335 (7,8 pct.) fra Afrika.

De enkeltlande, hvorfra der er kommet flest indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse, er det tidligere Jugoslavien (7.834), Tyskland (3.960), Storbritannien (2.327) og Tyrkiet (2.266).

*Efter-
uddannelse*

Der findes som nævnt i alt 7.216 indvandrere med en erhvervsrettet uddannelse af mindre end et års varighed. Af disse er forholdsvis mange kommet fra Asien, nemlig 2.345 (32,5 pct.), mens 752 (10,4 pct.) er kommet fra Afrika.

4.2.2 Køn

Som vist ovenfor har forholdsvis færre kvinder end mænd fået en erhvervsrettet uddannelse. I det følgende ses der nærmere på, hvorledes de to køn fordeler sig efter niveauet for deres uddannelse.

Tabel 4.7 **Kønsproportionen blandt indvandrere efter niveau for erhvervsrettet uddannelse fordelt efter verdensdel**

	Uddannelsesniveau						I alt
	Ingen erhvervsrettet	Efteruddannelse	Erhvervsfaglig udd.	Kort videregående	Ml.lang videregående	Lang videregående	
	pct.						
Mænd							
I alt	43,3	37,9	55,7	53,7	50,7	60,2	49,0
EU-lande	50,6	38,7	62,2	53,6	54,0	62,2	56,5
Europa i øvrigt	41,5	37,3	51,9	45,9	43,5	50,4	45,4
Afrika	44,3	49,5	58,4	74,8	70,2	76,3	53,5
Nordamerika	51,9	44,8	56,0	51,1	62,2	66,5	57,8
Syd- og Mellemamerika	36,8	37,9	36,4	40,3	33,5	39,3	36,9
Asien	42,5	33,3	54,3	56,8	49,2	65,0	46,9
Oceanien	50,7	64,0	67,6	67,1	54,3	71,6	62,8
Uoplyst	48,6	91,3	76,7	45,0	68,4	95,0	59,6
Kvinder							
I alt	56,7	62,1	44,3	46,3	49,3	39,8	51,0
EU-lande	49,4	61,3	37,8	46,4	46,0	37,8	43,5
Europa i øvrigt	58,5	62,7	48,1	54,1	56,5	49,6	54,6
Afrika	55,7	50,5	41,6	25,2	29,8	23,7	46,5
Nordamerika	48,1	55,2	44,0	48,9	37,8	33,5	42,2
Syd- og Mellemamerika	63,2	62,1	63,6	59,7	66,5	60,7	63,1
Asien	57,5	66,7	45,7	43,2	50,8	35,0	53,1
Oceanien	49,3	36,0	32,4	32,9	45,7	28,4	37,2
Uoplyst	51,4	8,7	23,3	55,0	31,6	5,0	40,4

Kilde: Bilagstabel 4.1

Mens antallet af mænd og kvinder med forskelligt uddannelsesniveau er vist i bilagstabel 4.1, er der i tabel 4.7 foretaget en beregning af, hvorledes kønsproportionen varierer inden for de enkelte uddannelsesniveauer fordelt efter verdensdel.

Mandlige indvandrere bedst uddannet

Det fremgår af tabel 4.7, at der blandt samtlige indvandrere ikke alene er en overvægt af kvinder blandt de, der ikke har nogen erhvervsrettet uddannelse, men også blandt de, der kun har gennemført en meget kort uddannelse i form af en efteruddannelse.

Blandt indvandrere med en mellemlang videregående uddannelse er der en nogenlunde ligelig fordeling mellem de to køn, hvorimod det både for personer med en erhvervsfaglig uddannelse, en kort videregående og en lang videregående uddannelse gælder, at andelen af mænd er betydeligt højere end andelen af kvinder. Størst forskel er der blandt personer med en lang videregående uddannelse, hvor mændene udgør 60,2 pct. mod kvindernes 39,8 pct.

Forskellen i kønsproportionen inden for de enkelte uddannelsesniveauer viser sig blandt indvandrere fra næsten alle verdensdele, og den er særlig tydelig for personer med en lang videregående uddannelse. Undtaget er de indvandrere, som

er kommet fra europæiske lande uden for EU, herunder især de østeuropæiske lande samt indvandrere fra Syd- og Mellemerika.

4.2.3 Alder

Tabel 4.8 Niveau for erhvervsrettet uddannelse fordelt efter køn og alder

	Alder					I alt
	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	
	antal					
I alt	14 857	23 303	52 794	37 475	23 752	152 181
Ingen erhvervsrettet udd.	9 764	11 138	22 052	14 969	9 945	67 868
Efteruddannelse	693	1 104	2 458	1 908	1 053	7 216
Erhvervsfaglig uddannelse	3 514	6 333	14 912	10 964	6 919	42 642
Kort videregående	526	1 494	3 596	2 477	1 431	9 524
Mellemlang	322	2 063	5 390	3 947	2 191	13 913
videregående						
Lang videregående	38	1 171	4 386	3 210	2 213	11 018
Mænd	5 617	10 226	27 290	18 984	12 521	74 638
Ingen erhvervsrettet udd.	3 505	4 328	10 419	6 588	4 537	29 377
Efteruddannelse	174	340	1 031	757	434	2 736
Erhvervsfaglig uddannelse	1 570	3 295	8 516	6 279	4 071	23 731
Kort videregående	232	700	2 016	1 362	802	5 112
Mellemlang	114	940	2 747	2 053	1 199	7 053
videregående						
Lang videregående	22	623	2 561	1 945	1 478	6 629
Kvinder	9 240	13 077	25 504	18 491	11 231	77 543
Ingen erhvervsrettet udd.	6 259	6 810	11 633	8 381	5 408	38 491
Efteruddannelse	519	764	1 427	1 151	619	4 480
Erhvervsfaglig uddannelse	1 944	3 038	6 396	4 685	2 848	18 911
Kort videregående	294	794	1 580	1 115	629	4 412
Mellemlang	208	1 123	2 643	1 894	992	6 860
videregående						
Lang videregående	16	548	1 825	1 265	735	4 389

Antallet af mænd og kvinder fordelt efter alder og uddannelsesniveau er vist i tabel 4.8. Det fremgår heraf, at de fleste med en erhvervsrettet uddannelse på alle niveauer findes blandt personer i aldersgruppen 30-39 år fulgt af aldersgruppen 40-49 år. Dette mønster gælder både for mænd og kvinder.

4.3 Fagligt område

I dette afsnit ses der nærmere på, hvilket fagområde indvandrerne er uddannet inden for. Som nævnt i kapitel 8 er både uddannelsesniveauer og fagligt område klassificeret på en sådan måde, at der kan foretages relevante sammenligninger mellem uddannelser, der er gennemført i Danmark, og uddannelser gennemført i udlandet.

Da undersøgelsen som nævnt bygger på de interviewedes egen angivelse af fagligt område i stedet for en registrering af konkrete uddannelsesforløb, som det er tilfældet i den registerbaserede statistik, er der dog en vis usikkerhed i opgørelsen af det faglige område. Denne usikkerhed hænger både sammen med, at ikke alle indvandrere nødvendigvis har opfattet klassifikationen på samme måde, og at en del indvandrere har oplyst at være uddannet inden for flere fagområder.

Klassifikationen er dog søgt opbygget efter samme typologi som normalt benyttes i uddannelsesstatistikken. I det danske uddannelsesregister findes nogle faglige områder kun på visse niveauer, mens andre kan findes på alle. Eksempelvis er alle handels- og kontoruddannelser klassificeret som erhvervsfaglige uddannelser, mens uddannelser inden for sundhedssektoren findes på alle niveauer.

4.3.1 Uddannelsesniveauer

Det fremgår af tabel 4.9, at indvandrernes medbragte erhvervsrettede uddannelser fordeler sig på en lang række faglige områder. De områder, som dog er stærkest repræsenteret, er henholdsvis de tekniske fag (17,6 pct.), uddannelser inden for handels- og kontorområdet (16,2 pct.), serviceområdet (9,0 pct.), det pædagogiske område (8,6 pct.) og sundhedsområdet (8,1 pct.).

Lang videregående

Af samtlige indvandrere med en lang videregående uddannelse er 2.470 (22,4 pct.) uddannet inden for de naturvidenskabelige fag, mens 1.889 (17,1 pct.) er uddannet i de tekniske fag (bl.a. på niveau med uddannelsen til civilingeniør). En ligeledes stor andel, nemlig 1.955 (17,7 pct.) er uddannet på det samfundsvideenskabelige område, mens 2.340 (21,2 pct.) er uddannet på det humanistisk-teologiske område, og 1.186 (10,8 pct.) har en lang videregående uddannelse inden for sundhedssektoren (på niveau med fx læge-, tandlæge- og farmaceutuddannelsen).

Mellemlang videregående

På de mellemlange videregående uddannelser er 3.884 (27,9 pct.) uddannet på det pædagogiske område (på niveau med fx folkeskolelærere og socialpædagoger), mens 2.782 (20,0 pct.) er uddannet inden for samfundsfag (på niveau med bl.a. socialrådgiveruddannelsen). 2.056 (14,8 pct.) er uddannet inden for teknik og industri (på niveau med fx diplomingeniører og bygningskonstruktører), mens 1.965 (14,1 pct.) er uddannet med en mellemlang videregående uddannelse inden for erhvervsprog og formidling (på niveau med fx journalister og bibliotekarer).

Kort videregående

På de korte videregående uddannelser er 2.124 personer (22,3 pct.) uddannet på sundhedsområdet (på niveau med fx hospitalslaboranter og apoteksassistenter), mens 1.806 (19,1 pct.) er uddannet i erhvervsproglig retning og 1.579 (16,6 pct.) ved teknik og industri (på niveau med maskintekniker, byggetekniker og industrilaborant).

Tabel 4.9 Indvandrere med erhvervsrettet uddannelse fordelt efter uddannelsesniveau og fagligt område

	Uddannelsesniveau					I alt
	Efterud- dannelse	Erhvervs- faglig udd.	Kort videre- gående	Ml.lang videre- gående	Lang videre- gående	
	antal					
I alt	7 216	42 642	9 524	13 913	11 018	84 313
Pædagogik	2 643	-	-	3 884	734	7 261
Handel - kontor	1 057	12 640	-	-	-	13 697
Bygge - anlæg	143	2 990	-	-	-	3 133
Jern - metal	276	3 895	-	-	-	4 171
Teknik - industri i øvrigt	759	8 596	1 579	2 056	1 889	14 879
Service	1 075	6 505	-	-	-	7 580
Levnedsmiddel	163	2 130	204	75	67	2 639
Jordbrug, fiskeri	321	1 859	449	802	30	3 461
Transport mv.	490	2 050	149	306	-	2 995
Sundhed	289	1 977	2 124	1 254	1 186	6 830
Erhvervsproglig	-	-	1 806	1 965	-	3 771
Humanistisk	-	-	-	-	2 340	2 340
Kunstnerisk	-	-	1 022	80	-	1 102
Samfundsfaglig	-	-	425	2 782	1 955	5 162
Naturvidenskab	-	-	-	-	2 470	2 470
Forsvar, politi	-	-	1 766	709	347	2 822
	pct.					
I alt	100	100	100	100	100	100
Pædagogik	36,6	-	-	27,9	6,7	8,6
Handel - kontor	14,6	29,6	-	-	-	16,2
Bygge - anlæg	2,0	7,0	-	-	-	3,7
Jern - metal	3,8	9,1	-	-	-	4,9
Teknik - industri i øvrigt	10,5	20,2	16,6	14,8	17,1	17,6
Service	14,9	15,3	-	-	-	9,0
Levnedsmiddel	2,3	5,0	2,1	0,5	0,6	3,1
Jordbrug, fiskeri	4,4	4,4	4,7	5,8	0,3	4,1
Transport mv.	6,8	4,8	1,6	2,2	-	3,6
Sundhed	4,0	4,6	22,3	9,0	10,8	8,1
Erhvervsproglig	-	-	19,0	14,1	-	4,5
Humanistisk	-	-	-	-	21,2	2,8
Kunstnerisk	-	-	10,7	0,6	-	1,3
Samfundsfaglig	-	-	4,5	20,0	17,7	6,1
Naturvidenskab	-	-	-	-	22,4	2,9
Forsvar, politi	-	-	18,5	5,1	3,1	3,3

*Erhvervsfaglig
uddannelse*

Af indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse er der 12.640 personer (29,6 pct.), som er uddannet inden for handel og kontor, mens 8.596 (20,2 pct.) er uddannet i forskellige fag inden for teknik og industri. Herudover er 6.505 (15,3 pct.) uddannet inden for serviceområdet.

4.3.2 Køn

Det fremgår af tabel 4.10, at mændene hyppigere end kvinderne har en erhvervsrettet uddannelse inden for både bygge- og anlægsvirksomhed, jern og metal, teknik og industri i øvrigt, jordbrug, transport samt forsvar og politi. Omvendt har kvinderne hyppigere en uddannelse inden for pædagogik, handel og kontor, service- og sundhedsområdet.

De områder, som indvandrere af forskelligt køn er uddannet inden for, følger hermed et mønster, som ikke afviger væsentligt fra den søgning til erhvervsuddannelser, som finder sted i det danske uddannelsessystem.

Tabel 4.10 **Fagligt uddannelsesområde blandt mandlige og kvindelige indvandrere**

	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
	antal			pct.		
I alt	45 261	39 052	84 313	100,0	100,0	100,0
Pædagogik	2 084	5 177	7 261	4,6	13,3	8,6
Handel - kontor	4 882	8 815	13 697	10,8	22,6	16,2
Bygge - anlæg	2 658	475	3 133	5,9	1,2	3,7
Jern - metal	3 986	185	4 171	8,8	0,5	4,9
Teknik - industri i øvrigt	9 645	5 234	14 879	21,3	13,4	17,6
Service	3 259	4 321	7 580	7,2	11,1	9,0
Levnedsmiddel	1 606	1 033	2 639	3,5	2,6	3,1
Jordbrug, fiskeri	2 473	988	3 461	5,5	2,5	4,1
Transport mv.	2 507	488	2 995	5,5	1,2	3,6
Sundhed	1 824	5 006	6 830	4,0	12,8	8,1
Erhvervs sproglig	1 548	2 223	3 771	3,4	5,7	4,5
Humanistisk	1 224	1 116	2 340	2,7	2,9	2,8
Kunstnerisk	527	575	1 102	1,2	1,5	1,3
Samfundsvidenskab	2 817	2 345	5 162	6,2	6,0	6,1
Naturvidenskab	1 539	931	2 470	3,4	2,4	2,9
Forsvar, politi	2 682	140	2 822	5,9	0,4	3,3

4.3.3 Regionale forskelle

Det kan ikke mindst fra et arbejdsmarkedspolitisk synspunkt have interesse at se på, hvor mange indvandrere der bor i de enkelte amter, fordelt efter antallet med en erhvervsfaglig og en videregående uddannelse.

Antallet af indvandrere på de forskellige uddannelsesniveauer i de enkelte amter er vist i bilagstabel 4.3. Det fremgår heraf, at der i hvert amt bor indvandrere med erhvervsrettet uddannelse på alle niveauer, samt at der ikke er markante forskelle i uddannelsessammensætningen mellem de enkelte amter. De områder, hvor der er forholdsvis mange med en erhvervsrettet uddannelse er dog Sønderjyllands amt (67,8 pct.), Bornholms amt (65,3 pct.) og Frederiksberg kommune (63,2 pct.). Omvendt er der i forhold til samtlige indvandrere i amtet en lidt mindre andel med erhvervsrettet uddannelse i Vestsjællands amt (49,2 pct.), Københavns amt (51,8 pct.) og Roskilde amt (52,6 pct.).

5. Erhvervsarbejde i udlandet

De nye oplysninger om indvandrernes uddannelsesbaggrund, som den foreliggende undersøgelse har frembragt, giver mulighed for en bedre vurdering af behovet for efter- og videreuddannelse blandt indvandrere med henblik på beskæftigelse på det danske arbejdsmarked.

Af betydning for indvandrernes nuværende og fremtidige beskæftigelse er dog også de kvalifikationer, som de har opnået i form af tidligere praktisk erhvervs erfaring. En særlig interesse knytter der sig hér til spørgsmålet, om indvandrere med meget kort skolegang har opnået erhvervsmæssige kvalifikationer, før de flyttede til Danmark.

Derfor er alle indvandrere i undersøgelsen blevet spurgt, om de har haft erhvervsarbejde, før de flyttede til Danmark. De personer, som har svaret bekræftende på spørgsmålet, er herefter blevet bedt om at sætte kryds i skemaet ved det erhvervsområde, de har arbejdet ved i længst tid. Det var hér forudsat, at indvandrerne kun sætte kryds ved én af de svarkategorier, som findes i spørgeskemaet, nemlig det område, de i længst tid har arbejdet inden for.

*Kun de,
der har svaret*

Dette kapitel omhandler alene oplysning om tidligere erhvervsarbejde fra de 75.560 indvandrere i undersøgelsen, som har besvaret spørgeskemaet. Da et stort antal har oplyst beskæftigelse inden for mere end ét erhvervsområde, har det ikke i undersøgelsen været anset for rimeligt med tilstrækkelig statistisk sikkerhed at udarbejde en samlet statistik over alle indvandreres tidligere erhvervs erfaring.

Afsnit 5.1 giver en oversigt over, hvor mange personer, som har oplyst at have haft erhvervsarbejde. Afsnit 5.2 beskriver, hvilke erhvervsområder de pågældende personer har arbejdet inden for.

5.1 Andel med erhvervs erfaring

*Oplysning fra
75.560 indvandrere*

72,1 pct. af de ovennævnte 75.560 indvandrere i undersøgelsen har oplyst at have haft erhvervsarbejde, før de flyttede til Danmark.

Oprindelsesland

Det fremgår af tabel 5.1, at andelen med tidligere erhvervs erfaring er størst blandt de personer, som er indvandret fra Oceanien (92,7 pct.), Nordamerika (89,1 pct.), Syd- og Mellemamerika (87,5 pct.) og fra de andre EU-lande (84,4 pct.). Andelen er betydelig mindre blandt indvandrere fra Afrika (65,0 pct.) og Asien (63,0 pct.).

De lande, hvorfra der er kommet færrest indvandrere med erhvervs erfaring, er Pakistan (40,2 pct.), Tyrkiet (49,7 pct.), Somalia (49,7 pct.), Libanon (53,8 pct.) Marokko (55,1 pct.) og Sri Lanka (58,2 pct.).

Køn

En væsentlig del af forklaringen på, at der blandt indvandrere fra de nævnte lande i Afrika og Asien er forholdsvis få med forudgående erhvervs erfaring, må søges i det kønsopdelte rollemønster.

Tabel 5.1 **Andel med erhvervsarbejde i udlandet fordelt efter køn og oprindelsesland**

	Med erhvervs erfaring i udlandet			
	Mænd	Kvinder	I alt	I alt ¹
	pct.			antal
I alt	79,0	65,9	72,1	75 559
EU-lande	87,7	80,6	84,4	17 293
Finland	86,4	85,2	85,5	794
Frankrig	84,7	74,4	80,5	898
Grækenland	91,6	74,0	87,9	240
Holland	88,6	83,5	86,5	1 465
Irland	91,1	91,5	91,3	332
Italien	89,1	80,2	86,7	722
Spanien	91,2	82,1	87,0	507
Storbritannien	91,8	86,2	89,9	3 384
Sverige	83,7	81,0	82,0	2 998
Tyskland	85,8	76,9	81,6	5 322
Øvrige EU-lande	83,5	76,4	79,9	631
Europa i øvrigt	77,4	66,4	71,1	26 178
Island	92,1	90,8	91,4	1 218
Jugoslavien (tidl.)	76,7	59,9	68,2	10 113
Norge	84,4	81,4	82,5	2 873
Polen	79,6	84,0	83,0	2 946
Sovjetunionen (tidl.)	84,5	85,5	85,3	1 630
Tyrkiet	69,6	26,7	49,7	5 191
Øvrige Europa	85,2	81,4	82,7	2 207
Afrika	75,7	52,7	65,0	5 898
Marokko	70,7	35,4	55,1	1 106
Somalia	66,1	33,1	49,7	1 703
Øvrige Afrika	82,5	70,4	77,0	3 089
Nordamerika	90,6	87,3	89,1	1 584
Canada	84,4	83,7	84,1	289
USA	91,9	88,2	90,3	1 295
Syd- og Mellemerika	88,3	87,0	87,5	1 547
Asien	71,9	55,5	63,0	22 465
Filippinerne	76,1	79,5	79,1	1 378
Irak	72,6	41,6	60,0	4 383
Iran	74,2	55,1	65,0	2 806
Libanon	75,1	33,1	53,8	2 190
Pakistan	58,8	19,5	40,2	2 380
Sri Lanka	69,0	48,9	58,2	1 875
Thailand	83,7	86,8	86,6	1 438
Vietnam	66,4	64,0	65,0	1 544
Øvrige Asien	77,9	63,3	70,2	4 471
Oceanien	94,1	90,3	92,7	409
Uoplyst	75,4	33,8	59,5	185

¹ Omfatter kun indvandrere, der har besvaret skemaet.

Det er især kvinderne fra disse lande, som sjældent har haft erhvervsarbejde. Således oplyser kun 19,5 pct. af de kvindelige indvandrere fra Pakistan, at de har haft erhvervsarbejde, før de kom til Danmark. Det samme er tilfældet for 26,7 pct. af de kvindelige indvandrere fra Tyrkiet, for 33,1 pct. fra Somalia, for 33,1 pct. fra Libanon, for 35,4 pct. fra Marokko og 48,9 pct. fra Sri Lanka.

En langt større del af de kvindelige indvandrere fra de vestlige industrilande har haft erhvervsarbejde, før de flyttede til Danmark. For indvandrere fra de andre EU-lande drejer det sig om 80,6 pct., for indvandrere fra Nordamerika er det 87,3 pct. og blandt kvindelige indvandrere fra Oceanien har 90,3 pct. haft erhvervsarbejde.

Højeste fuldførte
uddannelse

Det fremgår af tabel 5.2, at mere end 85 pct. af de indvandrere, som har en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse bag sig, tillige har haft erhvervsarbejde, før de flyttede til Danmark. Til sammenligning er det tilfældet for 31,4 pct. af de, der aldrig har gået i skole, for 43,5 pct. af dem med 1-6 års skolegang og for 49,6 pct. af dem med 7-8 års skolegang.

Tabel 5.2 **Andel med erhvervsarbejde i udlandet fordelt efter køn og højeste fuldførte uddannelse**

	Mænd	Kvinder	I alt
	pct.		
I alt	79,0	65,9	72,1
Ingen skolegang	48,3	22,7	31,4
1-6 års skolegang	60,3	34,0	43,5
7-8 års skolegang	63,6	39,9	49,6
9-10 års skolegang	68,1	48,7	57,4
Studerereksamen	68,0	58,5	62,8
Efteruddannelse	84,1	80,1	81,5
Erhvervsfaglig uddannelse	86,9	83,0	85,1
Kort videregående	87,5	84,3	85,9
Mellemlang videregående	87,5	86,2	86,8
Lang videregående	86,3	85,5	86,0

Det gælder for begge køn, at andelen med tidligere erhvervs erfaring er stigende, jo højere uddannelse de har fået. Forskellen i andelen er dog særlig markant for kvindernes vedkommende. Kun 22,7 pct. af de kvinder, som ikke har gået i skole, har haft erhvervsarbejde, før de kom til Danmark, mens det samme gør sig gældende for ca. 86 pct. af de, der har en mellemlang eller lang videregående uddannelse.

5.2 Erhvervsområde for tidligere beskæftigelse

De indvandrere, der har haft erhvervsarbejde før tilflytningen til Danmark, har i gennemsnit oplyst at have haft arbejde inden for 1,6 forskellige erhvervsområder.

Som det fremgår af bilagstabel 5.1 og 5.2 er der nemlig afgivet 89.855 svar på spørgsmålet fra i alt 54.463 indvandrere.

En forholdsvis stor del af svarene på spørgsmålet om erhvervsområde er i erhvervs-kategorien handel (14,2 pct.), industri (13,9 pct.), anden service (15,4 pct.) samt undervisning (10,1 pct.).

Indvandrere med ingen eller mindre end 7 års skolegang har forholdsvis hyppigt oplyst, at deres erhvervsarbejde var inden for erhvervsområdet landbrug, skovbrug og fiskeri. Indvandrere med en mellemlang eller lang videregående

uddannelse har i stor udstrækning nævnt undervisningssektoren som tidligere erhvervsområde, mens indvandrere med en erhvervsfaglig baggrund forholdsvis hyppigt har nævnt industri og handel.

6. Arbejdsmarkedstilknytning for indvandrere

Et af de helt centrale emner i debatten om indvandrernes integration i det danske samfund har i mange år drejet sig om deres tilknytning til arbejdsmarkedet, nemlig hvem der er i arbejdsstyrken, hvor mange der er ledige, hvor mange der er i beskæftigelse, og hvilke områder de i givet fald er beskæftiget inden for.

Dette kapitel beskriver beskæftigelses- og ledighedssituationen i den sidste uge af november måned 1998 for samtlige indvandrere i undersøgelsen. Med de nye oplysninger om indvandrernes uddannelsesbaggrund, som er tilvejebragt gennem undersøgelsen, er det nu muligt at få et endnu klarere billede af indvandrernes placering på arbejdsmarkedet, end der tidligere har været mulighed for. Der er selvsagt en særlig interesse i at få belyst, hvilken tilknytning indvandrere med forskellig uddannelsesbaggrund har til arbejdsmarkedet.

6.1 Indvandrernes højeste fuldførte uddannelse

Af de 152.181 indvandrere i undersøgelsen var 46,3 pct. i beskæftigelse den sidste uge af november 1998, nemlig 5,8 pct. som selvstændige eller medhjælpende ægtefæller og 40,5 pct. som lønmodtagere. 9,0 pct. af indvandrerne i undersøgelsen var arbejdsløse, mens 44,7 pct. var uden for arbejdsstyrken. (Tabel 6.1).

Tabel 6.1 Indvandrernes arbejdsmarkedstilknytning fordelt efter højeste fuldførte uddannelse

	Højeste fuldførte uddannelse								
	Under 7 års skolegang	7-10 års skolegang	Student-eksamen	Efterudd.	Erhv.-faglig udd.gående	Kort videregående	Ml.lang el. lang	I alt	
	— antal —								
I alt	24 605	26 218	17 045	7 216	42 642	9 524	24 931	152 181	
Beskæftigede	8 387	11 103	7 077	3 390	22 266	4 992	13 279	70 494	
Selvst., medarb. ægtef.	1 292	1 447	868	372	2 740	634	1 501	8 854	
Lønmodtagere	7 095	9 656	6 209	3 018	19 526	4 358	11 778	61 640	
Arbejdsløse	2 677	2 771	1 522	634	3 532	782	1 732	13 650	
Uden for arbejdsstyrken	13 541	12 344	8 446	3 192	16 844	3 750	9 920	68 037	
	— pct. —								
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Beskæftigede	34,1	42,3	41,5	47,0	52,2	52,4	53,3	46,3	
Selvst., medarb. ægtef.	5,3	5,5	5,1	5,2	6,4	6,7	6,0	5,8	
Lønmodtagere	28,8	36,8	36,4	41,8	45,8	45,8	47,2	40,5	
Arbejdsløse	10,9	10,6	8,9	8,8	8,3	8,2	6,9	9,0	
Uden for arbejdsstyrken	55,0	47,1	49,6	44,2	39,5	39,4	39,8	44,7	
Ledige i pct. af arb.st.	24,2	20,0	17,7	15,7	13,7	13,5	11,5	16,2	

I arbejdsstyrken Som det fremgår af tabel 6.1, er en større del af de indvandrere, der har en længerevarende uddannelse med i arbejdsstyrken end de korttidsuddannede. Af samtlige er 55,3 pct. i arbejdsstyrken. Det samme er tilfældet for godt 60 pct. af de, der enten har en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, men kun for 45,0 pct. af de, der som højeste fuldførte uddannelse har mindre end 7 års skolegang.

Beskæftigede Andelen af beskæftigede både som selvstændige og som lønmodtagere er ligeledes størst blandt de forholdsvis højtuddannede. Dette viser sig særlig tydeligt for andelen, der er beskæftigede som lønmodtagere.

Af de der har en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, er godt 45 pct. beskæftigede som lønmodtagere sammenlignet med 28,8 pct. af de, der har ingen eller under 7 års skolegang.

Ledige Antallet af ledige i procent af arbejdsstyrken er som vist i tabel 6.1 opgjort til 16,2 pct. Ledighedsprocenten er her beregnet ved at sætte antallet af personer, der var fuldt ledige i referenceugen i forhold til antal personer i arbejdsstyrken. Selv om der er forholdsvis færre korttidsuddannede i arbejdsstyrken, havde de ifølge den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik en højere ledighedsprocent end de langvarigt uddannede. Således var ledighedsprocenten blandt indvandrere i arbejdsstyrken med ingen eller under 7 års skolegang 24,2 pct. Ledighedsprocenten blandt indvandrere med en erhvervsfaglig uddannelse var på samme tidspunkt 13,7 pct., mens den blandt indvandrere med en lang videregående uddannelse var 11,5 pct.

Tabel 6.2 **Beskæftigede indvandrere fordelt efter erhverv og højeste fuldførte uddannelse**

	Højeste fuldførte uddannelse							
	Under 7 års skolegang	7-10 års skolegang	Stude- n-ter- eksa- men	Efter- udd.	Erhv.- faglig udd.	Kort videregående	Ml.lang el. lang	I alt
	pct.							
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Landbrug, fiskeri mm.	2,0	2,4	2,6	2,4	3,8	4,2	2,6	3,0
Industri	23,7	25,8	18,0	18,4	24,2	17,1	15,7	21,4
Energi- og vandforsyning	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,3	0,2
Bygge- og anlægsvirk.	1,4	1,9	2,0	1,5	3,6	2,9	2,3	2,5
Handel	11,3	11,9	13,0	10,4	12,6	11,1	10,9	11,8
Hotel- og restaurationsvirk.	13,3	12,3	9,9	10,1	9,5	8,5	5,8	9,7
Transport, kommunikation	7,0	7,5	8,2	8,2	8,0	7,3	5,7	7,4
Finansierings- og forsikr.virk.	0,4	0,5	1,0	0,9	0,9	1,0	1,0	0,8
Udlejning og ejendomsform.	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	0,8	0,9
Forretningsservice mv.	14,2	12,4	14,8	12,6	12,0	13,1	14,7	13,2
Offentlig administration mv.	3,8	2,5	3,1	2,9	2,2	2,0	2,4	2,6
Undervisning	5,4	4,8	6,5	8,5	5,1	7,2	14,7	7,4
Sundhedsvæsen mv.	2,3	2,4	2,5	2,8	2,7	7,2	7,4	3,8
Sociale institutioner mv.	7,8	9,0	10,6	14,2	7,9	10,4	9,0	9,0
Renovation, forening., forlyst.	4,0	3,9	5,0	4,6	5,0	5,7	5,4	4,8
Uoplyst	2,3	1,6	1,8	1,6	1,3	1,3	1,3	1,5

Erhverv Erhvervsfordelingen blandt de beskæftigede er vist i tabel 6.2 (og bilagstabel 6.1). Det fremgår af tabel 6.2, at 21,4 pct. er beskæftiget i industrien, 13,2 pct. ved forretningservice, 11,8 pct. ved handel og 9,7 pct. ved hotel- og restaurationsvirksomhed.

Der er beskæftiget indvandrere på alle uddannelsesniveauer i de viste erhvervsgrupper, og der er ikke væsentlige forskelle i erhvervsfordelingen hos indvandrere med forskellig uddannelse.

Indvandrere uden skolegang eller med højst 10 års skolegang er dog hyppigere end gennemsnittet beskæftiget i industrien og i hotel- og restaurationsbranchen, mens indvandrere med en mellemlang eller lang videregående uddannelse hyppigere er beskæftiget i undervisnings- og sundhedssektoren.

Krav til færdigheder i stillingen

De beskæftigede lønmodtageres placering i stillingshierakiet er belyst ved hjælp af Danmarks Statistiks Socioøkonomiske Klassifikation, som bygger på ILO's International Standard Classification of Occupations. Klassifikationerne åbner mulighed for at sammenholde personer, der reelt udfører samme arbejde, men ikke nødvendigvis er kendetegnet ved samme fagbetegnelse eller uddannelsesbaggrund.

En undersøgelse af, hvorledes de ansatte indvandrere fordeler sig efter deres placering i stillingshierakiet, giver dog et vist indtryk af, i hvilken udstrækning indvandrerne gør brug af deres uddannelse på det danske arbejdsmarked, når de har fået job.

Det fremgår af tabel 6.3, at 10,1 pct. af de beskæftigede lønmodtagere blandt indvandrerne i undersøgelsen har et arbejde, som kræver færdigheder på højeste niveau (fx aktuar-, læge-, advokat- og bibliotekararbejde).

Tabel 6.3

Krav til færdighedsniveau i arbejdet blandt de beskæftigede lønmodtagere fordelt efter højeste fuldførte uddannelse

	Højeste fuldførte uddannelse							
	Under 7 års skolegang	7-10 års skolegang	Stude n-ter- eksamen	Efter- udd.	Erhv.- faglig udd.	Kort videregående	Ml.lan g el. lang e videregående	I alt
	pct.							
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Topledere	0,6	0,6	1,0	0,8	1,2	1,2	1,6	1,1
Lønmodt. på højeste niveau	3,1	3,2	6,3	7,3	6,2	11,6	28,4	10,1
Lønmodt. på mellemniveau	2,7	3,6	7,9	8,9	7,8	13,2	12,4	7,9
Lønmodt. på grundniveau	41,6	45,5	40,4	41,5	44,5	35,2	25,3	39,4
Andre lønmodtagere	37,8	30,3	24,2	24,3	22,1	18,6	13,7	23,7
Lønmodtagere u.n.a.	14,3	16,7	20,2	17,2	18,1	20,2	18,6	17,9

7,9 pct. har et arbejde, der kræver færdigheder på mellemniveau (fx laborant-, programmør-, fotograf- og sygeplejerskearbejde).

39,4 pct. er beskæftiget ved arbejde på grundniveau, fx kontorarbejde, kundeservice, servicearbejde med relation til bl.a. husholdning og servering,

arbejde der primært består i at betjene industri- og transportmaskiner samt arbejde inden for landbrug, gartneri og fiskeri, der forudsætter færdigheder på grundniveau.

23,7 pct. er ansat under kategorien andre lønmodtagere. Personer i denne gruppe udfører hovedsageligt ukomplicerede manuelle arbejdsopgaver, der i almindelighed blot kræver en kortvarig instruktion på arbejdsstedet. Som eksempler kan nævnes rengøringsarbejde, budtjeneste, vagtarbejde samt pakke- og transportarbejde uden brug af maskiner.

Som det ses af tabellen, er der en ret tydelig sammenhæng mellem indvandrenes uddannelse og hvilke færdigheder der kræves i deres ansættelse, således at en længerevarende uddannelse hyppigere er forbundet med et arbejde, der kræver særlige færdigheder. Sammenhængen er dog ikke éntydig, idet der blandt indvandrere med en mellemlang eller lang videregående uddannelse er hele 39,0 pct. af de ansatte, der har et arbejde på grundniveau eller derunder.

6.2 Oprindelsesland

I arbejdsstyrken

Som vist i tabel 6.4, der er udarbejdet på grundlag af bilagstabel 6.2, er 72,8 pct. af indvandrerne fra de andre EU-lande i arbejdsstyrken sammenlignet med 55,3 pct. af samtlige indvandrere. Blandt indvandrerne fra Nordamerika drejer det sig om 65,5 pct. og fra de europæiske lande uden for EU om 55,9 pct. Langt færre af de, der er kommet fra Afrika og Asien er i arbejdsstyrken. For indvandrerne fra Afrika drejer det sig om 42,4 pct. og fra Asien om 45,8 pct.

De lande, hvorfra en særlig lille del af indvandrerne er tilknyttet arbejdsstyrken, er Somalia (17,6 pct.), Irak (23,5 pct.), Libanon (28,6 pct.), Iran (41,4 pct.) og det tidligere Sovjetunionen (43,6 pct.).

Ledighedsprocent

Som vist i tabel 6.1 var ledighedsprocenten den sidste uge af november 1998 16,2 pct. blandt samtlige indvandrere i arbejdsstyrken. Af tabel 6.4 fremgår, at den højeste ledighedsprocent findes blandt indvandrere fra Afrika og Asien, selv om færre indvandrere fra disse verdensdele befinder sig i arbejdsstyrken end især indvandrere fra Europa.

Således var ledighedsprocenten blandt indvandrere fra de andre EU-lande 6,9 pct. og fra Nordamerika 6,2 pct., mens den blandt indvandrere fra Afrika var 23,5 pct. og fra Asien 22,0 pct. Den højeste ledighedsprocent blandt indvandrere i arbejdsstyrken findes hos de, der er kommet fra Somalia (47,1 pct.), Libanon (39,8 pct.), Irak (35,7 pct.), Iran (25,8 pct.) og Tyrkiet (25,4 pct.).

Tabel 6.4 **Arbejdsmarkedstilknytning blandt indvandrere fra forskellige lande november 1998**

	Arbejdsmarkedstilknytning					
	Selvst., medarb. ægtefæll e	Lønmod- tagere	Arbejds- løse	Uden for arbejds- styrken	I alt	Ledig- heds- procent
	pct.					
I alt	5,8	40,5	9,0	44,7	100,0	16,2
EU-lande	8,7	59,1	5,0	27,2	100,0	6,9
Finland	5,0	56,7	4,0	34,3	100,0	6,1
Frankrig	6,1	60,5	4,9	28,4	100,0	6,8
Grækenland	9,8	54,0	8,0	28,2	100,0	11,1
Holland	27,8	51,3	2,0	18,9	100,0	2,5
Irland	4,2	65,3	7,4	23,1	100,0	9,6
Italien	12,3	55,7	8,8	23,2	100,0	11,5
Spanien	4,9	57,1	5,5	32,5	100,0	8,2
Storbritannien	7,7	63,7	6,1	22,4	100,0	7,9
Sverige	5,8	61,9	3,9	28,4	100,0	5,5
Tyskland	7,6	57,0	4,6	30,8	100,0	6,6
Øvrige EU-lande	6,9	57,3	5,1	30,6	100,0	7,4
Europa i øvrigt	4,4	41,2	10,4	44,1	100,0	18,6
Island	2,8	58,0	5,6	33,6	100,0	8,4
Jugoslavien (tidl.)	1,2	36,8	10,7	51,3	100,0	21,9
Norge	4,3	53,8	4,5	37,4	100,0	7,3
Polen	5,6	50,9	8,9	34,6	100,0	13,5
Sovjetunionen (tidl.)	3,3	34,5	5,9	56,4	100,0	13,4
Tyrkiet	7,9	35,8	14,8	41,5	100,0	25,4
Øvrige Europa	4,9	50,9	4,6	39,6	100,0	7,6
Afrika	3,2	29,3	10,0	57,6	100,0	23,5
Marokko	4,7	37,7	12,4	45,3	100,0	22,6
Somalia	0,3	9,0	8,3	82,4	100,0	47,1
Øvrige Afrika	5,0	43,1	10,3	41,6	100,0	17,6
Nordamerika	6,5	55,0	4,1	34,5	100,0	6,2
Canada	5,7	58,7	2,1	33,5	100,0	3,2
USA	6,6	54,2	4,5	34,7	100,0	6,9
Syd- og Mellemerika	3,8	45,5	8,5	42,2	100,0	14,8
Asien	6,6	29,1	10,1	54,2	100,0	22,0
Filippinerne	2,9	63,1	8,0	26,0	100,0	10,9
Irak	4,0	11,1	8,4	76,5	100,0	35,7
Iran	8,6	22,1	10,7	58,6	100,0	25,8
Libanon	5,3	11,9	11,4	71,4	100,0	39,8
Pakistan	11,5	29,8	12,6	46,0	100,0	23,4
Sri Lanka	1,4	46,1	12,8	39,7	100,0	21,2
Thailand	5,7	50,2	6,7	37,5	100,0	10,7
Vietnam	8,6	33,3	11,3	46,8	100,0	21,1
Øvrige Asien	7,9	32,7	8,0	51,4	100,0	16,5
Oceanien	4,7	62,1	3,0	30,2	100,0	4,3
Uoplyst	6,7	16,8	9,9	66,7	100,0	29,7

6.3 Køn og alder

I arbejdsstyrken Den procentvise andel af indvandrere med tilknytning til arbejdsmarkedet som enten beskæftigede eller ledige, er stigende med alderen op til de 40-49 årige, mens den er lidt mindre blandt de 50-59 årige.

Tabel 6.5 Indvandrerens tilknytning til arbejdsmarkedet fordelt efter køn og alder

	Arbejdsmarkedstilknnytning				I alt
	Selvst., medarb. ægtefælle	Lønmodtager e	Arbejdsløse	Uden for arbejdsstyrke n	
	pct.				
I alt	5,8	40,5	9,0	44,7	100,0
18-24 år	1,4	31,8	5,3	61,6	100,0
25-29 år	3,3	38,0	8,9	49,8	100,0
30-39 år	6,3	42,5	10,3	41,0	100,0
40-49 år	7,9	45,1	9,4	37,6	100,0
50-59 år	6,8	36,8	7,7	48,7	100,0
Mænd	8,0	46,6	9,8	35,6	100,0
18-24 år	1,7	45,2	6,2	47,0	100,0
25-29 år	4,7	49,1	10,0	36,2	100,0
30-39 år	8,5	48,4	10,9	32,2	100,0
40-49 år	10,3	47,7	10,1	31,9	100,0
50-59 år	8,9	39,7	8,4	43,1	100,0
Kvinder	3,7	34,6	8,2	53,5	100,0
18-24 år	1,2	23,6	4,7	70,4	100,0
25-29 år	2,2	29,3	8,1	60,4	100,0
30-39 år	3,9	36,1	9,6	50,4	100,0
40-49 år	5,3	42,5	8,8	43,4	100,0
50-59 år	4,5	33,6	6,9	55,0	100,0

Kilde: Bilagstabel 6.3.

Det fremgår af tabel 6.5, at af de, der pr. 1. januar 1999 var i aldersgruppen 18-24 år, deltog 38,4 pct. arbejdsstyrken, mens det samme var tilfældet for 50,2 pct. af de 25-29 årige, for 59,0 pct. af de 30-39 årige og for 62,4 pct. af de 40-49 årige. Inden for disse aldersgrupper var en større andel af de ældre i beskæftigelse som enten lønmodtagere eller selvstændige.

Tabellen viser ligeledes, at 64,4 pct. af mændene deltog i arbejdsstyrken, mens det kun var tilfældet for 46,5 pct. af kvinderne. Den lavere deltagelse i arbejdsstyrken for kvinder gør sig endvidere gældende inden for alle aldersgrupper, og deltagelsen er særlig lav blandt kvinder i alderen 18-24 år, idet kun 29,6 pct. af disse enten var i beskæftigelse eller ledige den sidste uge af november måned 1998.

Ledigheds-
procent

Derimod er der ikke tilsvarende forskelle i ledighedsprocenten for mænd og kvinder i samme periode. Af tabel 6.6 fremgår, at ledighedsprocenten blandt indvandrere i arbejdsstyrken var lidt højere blandt kvinder end blandt mænd, nemlig henholdsvis 17,6 pct. og 15,2 pct. Denne forskel gør sig gældende i alle aldersgrupper. Den højeste ledighed findes blandt kvinder i alderen 25-39 år, nemlig 20,4 pct. blandt de 25-29 årige og 19,4 pct. blandt de 30-39 årige.

Tabel 6.6 **Ledighedsprocenten blandt mænd og kvinder fordelt efter alder
pr. 1. januar 1999**

	Mænd	Kvinder	I alt
	pct.		
I alt	15,2	17,6	16,2
18-24 år	11,7	15,9	13,7
25-29 år	15,7	20,4	17,8
30-39 år	16,0	19,4	17,4
40-49 år	14,8	15,5	15,1
50-59 år	14,7	15,4	15,0

7. Arbejdsmarkedstilknytning efter indvandrerstatus

Formålet med dette kapitel har været at undersøge beskæftigelses- og ledighedssituationen for indvandrere, deres efterkommere og danskfødte. Mens indvandrere som nærmere beskrevet i kapitel 8 er personer, som er født i udlandet af udenlandske forældre, er efterkommere personer født i Danmark af indvandrere. Med betegnelsen danskfødte menes personer, der er født i Danmark af forældre, hvoraf mindst den ene er dansk statsborger og født i Danmark.

De 25-59 årige

Undersøgelsen af arbejdsmarkedstilknytningen for personer med forskellig indvandrerstatus er i dette kapitel afgrænset til de, der pr. 1. januar 1999 var i alderen 25-59 år. Når dette kapitel alene omfatter denne aldersgruppe, skyldes det, at det hér drejer sig om personer, hvoraf hovedparten har afsluttet deres uddannelse. Som påpeget i kapitel 2 er der især blandt indvandrerens efterkommere forholdsvis mange i alderen 18-24 år, der ikke har afsluttet deres uddannelse, og som alene af denne årsag hverken har søgt eller søger beskæftigelse på arbejdsmarkedet. Ved kun at beskrive tilknytningen til arbejdsmarkedet blandt de 25-59 årige opnås derfor det mest realistiske sammenligningsgrundlag.

7.1 Højeste fuldførte uddannelse blandt de 25-59 årige

Som baggrund for sammenligningen mellem indvandrerens og danskfødtes beskæftigelse og ledighed er det vist i tabel 7.1, hvordan personer med forskellig indvandrerstatus i aldersgruppen 25-59 år fordeler sig med hensyn til højeste fuldførte uddannelse.

Tabel 7.1 **Højeste fuldførte uddannelse blandt 25-59 årige i hele landet pr. 1. januar 1999 fordelt efter indvandrerstatus**

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrer e i under- søgelsen	Øvrige indvan- drere	Efter- kommere	Dansk- fødte	
	pct.				
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	7,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Grundskoleuddannelse	25,2	12,7	25,2	28,9	28,4
Studerereksamen	10,1	2,0	10,5	4,1	4,4
Efteruddannelse	4,8	8,7	7,8	8,3	8,1
Erhvervsfaglig uddannelse	28,5	17,4	20,0	33,4	32,8
Kort videregående	6,6	8,5	6,6	7,0	7,0
Mellemlang videregående	9,9	11,3	10,6	10,7	10,7
Lang videregående	8,0	9,6	11,5	6,4	6,6
Uoplyst	0,0	29,7	7,8	1,2	1,7

Det fremgår af tabellen, at 57,8 pct. af de 25-59 årige indvandrere i undersøgelsen har en erhvervsrettet uddannelse sammenlignet med 55,5 pct. af øvrige indvandrere, 56,5 pct. af indvandrernes efterkommere og 65,8 pct. danskfødte.

Selv om undersøgelsens formål har været at få beskrevet alle indvandreres uddannelsesniveau, er der 14.511 personer, hvis uddannelsesniveau ikke har kunnet oplyses. Det drejer sig som beskrevet i kapitel 8 hovedsagelig om personer, der er udgået af undersøgelsen, fordi de i løbet af året 1999 er flyttet tilbage til udlandet eller af anden årsag ikke har kunnet opspores på deres adresse, samt om personer, der er indvandret til landet, da de var under 16 år gamle.

Tablet 7.1 viser desuden, at 17,9 pct. af indvandrerne i undersøgelsen har en mellemlang eller lang videregående uddannelse med sig fra deres hjemland. Blandt danskfødte, dvs. personer som hverken er indvandrere eller efterkommere, havde 17,1 pct. i efteråret 1998 en uddannelse på tilsvarende niveau. For gruppen af øvrige indvandrere drejer det sig om 20,9 pct., og for indvandrernes efterkommere om 22,1 pct.

7.2 Beskæftigelse og ledighed

Register- data

Den danske befolknings tilknytning til arbejdsmarkedet offentliggøres årligt fra den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). Denne statistik er en årlig individbaseret statusopgørelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet den sidste uge af november måned. Der er i dette kapitel anvendt data, som beskriver arbejdsmarkedstillknytningen i den sidste uge af november 1998 for alle 25-59 årige med bopæl i Danmark den 1. januar 1999.

Det fremgår af den registerbaserede statistik, at 80,9 pct. af hele befolkningen i alderen 25-59 år var erhvervs-mæssigt beskæftiget den sidste uge af november 1998, nemlig 6,4 pct. som selvstændigt erhvervsdrivende og 74,5 pct. som lønmodtagere. 4,2 pct. var arbejdsløse på det pågældende tidspunkt, mens 15,0 pct. ikke havde tilknytning til arbejdsstyrken.

Indvandrer- status

Tablet 7.2 viser, hvorledes indvandrerne, deres efterkommere og danskfødte fordeler sig med hensyn til deres tilknytning til arbejdsmarkedet som henholdsvis beskæftigede, ledige og uden for arbejdsstyrken.

Det fremgår heraf, at danskfødte har en langt større tilknytning til arbejdsmarkedet end indvandrerne og deres efterkommere. 86,8 pct. af de danskfødte var i arbejdsstyrken sammenlignet med 81,7 pct. af indvandrernes efterkommere, 57,1 pct. af indvandrerne i undersøgelsen og 71,6 pct. blandt øvrige indvandrere.

Samtidig med, at en mindre del af indvandrerne end danskfødte er i arbejdsstyrken, havde de en højere arbejdsløshed. Som i det foregående kapitel er ledighedsprocenten beregnet ved at sætte antallet, der er fuldt ledige i referenceugen i forhold til antallet i arbejdsstyrken. Blandt samtlige i aldersgruppen 25-59 år var 9,4 pct. af indvandrerne i undersøgelsen og 7,3 pct. af øvrige indvandrere arbejdsløse, hvilket var tilfældet for 3,8 pct. af danskfødte og 5,6 pct. af indvandrernes efterkommere.

Forskellen i ledighed mellem danskfødte og indvandrere bliver endnu tydeligere, når den opgøres ud fra ledighedsprocenten, dvs. antal ledige i procent af

arbejdsstyrken. Som vist i tabel 7.2 var ledighedsprocenten 16,4 blandt indvandrerne i undersøgelsen, 10,2 pct. blandt øvrige indvandrere, 6,8 pct. blandt indvandrerens efterkommere og 4,4 pct. blandt danskfødte.

De indvandrere, som havde arbejde, var i større omfang end danskfødte beskæftigede som selvstændige erhvervsdrivende, hvori mod danskfødte hyppigere var beskæftigede som lønmodtagere. Af de beskæftigede indvandrere i undersøgelsen var således 13,2 pct. selvstændige og 86,8 pct. lønmodtagere, hvilket var tilfældet for henholdsvis 7,7 pct. og 92,3 pct. af danskfødte. Blandt de beskæftigede efterkommere var 7,7 pct. selvstændige erhvervsdrivende, og det samme var tilfældet for 10,6 pct. af de indvandrere, som ikke er omfattet af undersøgelsen.

Tabel 7.2 De 25-59 årige i hele landet fordelt efter indvandrerstatus, køn og deres arbejdsmarkedstilknytning november 1998

	Indvandrerstatus				
	Indvandrer e i under- søgelsen	Øvrige indvan- drere	Efter- kommere	Dansk- fødte	I alt
	pct.				
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Beskæftigede	47,7	64,3	76,1	83,0	80,9
Selvst., medarb. ægtefæller	6,3	6,8	5,9	6,4	6,4
Lønmodtagere	41,4	57,5	70,2	76,6	74,5
Arbejdsløse	9,4	7,3	5,6	3,8	4,2
Uden for arbejdsstyrken	42,9	28,4	18,4	13,1	15,0
Mænd	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Beskæftigede	55,3	65,3	78,3	86,5	84,5
Selvst., medarb. ægtefæller	8,5	8,7	7,5	8,7	8,7
Lønmodtagere	46,8	56,5	70,8	77,8	75,8
Arbejdsløse	10,1	7,9	5,4	3,4	3,8
Uden for arbejdsstyrken	34,7	26,9	16,3	10,1	11,7
Kvinder	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Beskæftigede	40,2	63,0	73,5	79,5	77,1
Selvst., medarb. ægtefæller	4,1	4,2	4,0	4,0	4,0
Lønmodtagere	36,1	58,7	69,5	75,4	73,1
Arbejdsløse	8,7	6,6	5,8	4,3	4,5
Uden for arbejdsstyrken	51,2	30,5	20,6	16,3	18,3
Ledighedsprocent	16,4	10,2	6,8	4,4	4,9
Mænd	15,4	10,8	9,8	3,8	4,3
Kvinder	17,7	9,5	7,3	5,1	5,6

Kilde: Bilagstabel 7.1

Køn Såvel de mandlige som de kvindelige indvandrere har en mere perifer tilknytning til arbejdsmarkedet end både indvandrerens efterkommere og danskfødte. En

mindre andel af dem er i arbejdsstyrken, ledigheden blandt dem er større, og hvis de er i beskæftigelse, er det i større omfang som selvstændige erhvervsdrivende.

Forskellen er mest udtalt for kvindernes vedkommende. Det fremgår således af tabel 7.2, at 83,7 pct. af de danskfødte kvinder i alderen 25-59 år var i arbejdsstyrken som enten beskæftigede eller ledige. Dette var tilfældet for 48,8 pct. af de kvindelige indvandrere i undersøgelsen, for 69,5 pct. i gruppen af øvrige indvandrere og 79,4 pct. af indvandrernes efterkommere.

Både for mænd og kvinder var ledigheden blandt de, der var i arbejdsstyrken, størst hos indvandrerne og mindst hos danskfødte. Forskellen i ledigheden mellem de to køn er derimod ikke særlig stor hos personer med samme indvandrerstatus. Dette understreger, at de indvandrere, som ikke har fået en dansk uddannelse generelt set har den mest perifere tilknytning til arbejdsmarkedet. Indvandrere med en uddannelse fra Danmark har en lidt tættere tilknytning. Blandt personer med udenlandsk oprindelse er indvandrernes efterkommere dog de, der hyppigst både har søgt og fået beskæftigelse på arbejdsmarkedet.

7.3 Erhverv

Ikke den store forskel

Tabel 7.3 viser, hvilke erhverv indvandrere, efterkommere og danskfødte var beskæftiget ved på opgørelses tidspunktet.

Tabel 7.3 **Beskæftigede 25-59 årige fordelt på erhverv og indvandrerstatus**

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrer e i under- søgelsen	Øvrige indvan- drere	Efter- kommere	Dansk- fødte	
	pct.				
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Landbrug, fiskeri m.m.	2,6	1,2	1,2	3,1	3,1
Industri	21,4	16,5	14,6	17,8	17,9
Energi- og vandforsyning	0,2	0,4	0,5	0,7	0,7
Bygge- og anlægsvirksomhed	2,6	3,4	4,1	6,2	6,0
Handel	11,8	11,2	13,1	13,0	12,9
Hotel- og restaurationsvirk. mv.	9,3	5,6	2,8	1,6	1,9
Transport, kommunikation	7,6	6,3	8,7	7,0	7,0
Finansierings- og forsikringsvirk.	0,8	1,5	2,9	3,2	3,1
Udlejning og ejendomsformidl.	0,9	0,7	1,4	1,3	1,3
Forretningsservice mv.	12,9	10,9	11,7	7,6	7,8
Offentlig administration mv.	2,7	5,0	6,1	6,6	6,5
Undervisning	7,6	10,7	8,7	8,1	8,1
Sundhedsvæsen mv.	4,0	7,5	7,1	6,2	6,2
Sociale institutioner mv.	9,2	13,5	10,7	12,5	12,4
Renovation, foren. og forlyst. mv	4,8	4,3	5,6	4,9	4,9
Uoplyst erhverv	1,6	1,1	0,7	0,3	0,4

Det fremgår heraf, at der kun er forholdsvis få forskelle i andelen af beskæftigede inden for de enkelte erhverv blandt personer med forskellig indvandrerstatus. Dog er en lidt større del af indvandrerne end af danskfødte beskæftiget ved hotel- og restaurationsvirksomhed og ved forretningservice, mens danskfødte og indvandrernes efterkommere i lidt større omfang er beskæftiget i offentlig administration, bygge- og anlægsvirksomhed samt finansierings- og forretningsvirksomhed.

7.4 Kravene til lønmodtageres færdigheder i ansættelsen

Der er ofte rejst spørgsmål om, hvorvidt mange indvandrere må tage et mindre kvalificeret arbejde end danskfødte, hvis de vil ansættes på det danske arbejdsmarked.

DISCO For at belyse dette spørgsmål er det undersøgt, hvilket færdighedsniveau der kræves i det arbejde, som danskfødte, indvandrere og efterkommere er ansat til. Der er til dette formål som i foregående kapitel benyttet Danmarks Statistiks Socioøkonomiske Klassifikation, der igen bygger på ILO's International Standard Classification of Occupations. Klassifikationen åbner mulighed for at sammenholde personer, der reelt udfører samme arbejde, men ikke nødvendigvis er kendetegnet ved samme fagbetegnelse eller uddannelsesbaggrund.

Tabel 7.4 De 25-59 årige lønmodtagere fordelt efter færdighedskrav i arbejdet

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrere i undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Danskfødte	
	pct.				
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Topledere	1,2	2,3	2,9	3,3	3,3
Lønmodt. på højeste niveau	10,7	21,5	20,1	15,2	15,1
Lønmodt. på mellemniveau	8,3	20,0	20,1	18,9	18,6
Lønmodtagere på grundniveau	39,8	37,7	40,3	47,9	47,5
Andre lønmodtagere	23,7	10,1	8,3	10,1	10,5
Lønmodtagere u.n.a.	16,3	8,3	8,2	4,6	5,0

Det fremgår af tabel 7.4, at der blandt lønmodtagere på alle niveauer er beskæftiget både indvandrere, efterkommere og danskfødte.

Manuelt arbejde mere udbredt hos indvandrere

Der er forholdsvis færre blandt indvandrerne i undersøgelsen end blandt danskfødte lønmodtagere, som er beskæftiget i et arbejde, der kræver færdigheder på grundniveau eller derover. Mens det er tilfældet for 60,0 pct. af indvandrerne i undersøgelsen, gælder det for 85,3 pct. af danskfødte, for 83,4 pct. af indvandrernes efterkommere og for 81,5pct. af øvrige indvandrere.

Omvendt har lønmodtagergruppen blandt indvandrerne i undersøgelsen hyppigere et arbejde, som kræver mindre færdigheder end både efterkommere, øvrige indvandrere og danskfødte. 23,7 pct. er beskæftiget under kategorien

andre lønmodtagere sammenlignet med 10,5 pct. af samtlige. Denne kategori omfatter hovedsagelig rengørings- og renovationsarbejde samt manuelt arbejde, der ikke forudsætter nogen særlig uddannelse inden for landbrug, bygge- og anlægs erhvervene, transportsektoren og industrien.

I sammenligningen mellem lønmodtagere med forskellig indvandrerstatus må der dog tages hensyn til, at der for en forholdsvis stor del af indvandrerne i undersøgelsen ikke findes oplysninger om færdighedskrav på arbejdet, idet der ikke fra disse personers arbejdsgivere findes indberetning herom til Danmarks Statistik.

Divergens med uddannelsesniveau

Kategoriseringen er ikke ensbetydende med, at færdigheder, der er nødvendige for at varetage de arbejdsfunktioner, som er forbundet med en given beskæftigelse, udelukkende kan erhverves gennem formel uddannelse. Færdighederne kan også erhverves gennem uformel oplæring og erfaring, hvilket ofte vil være tilfældet i praksis.

Alligevel vil det i den foreliggende sammenhæng være naturligt at sammenligne niveauet for højeste fuldførte uddannelse med kravene til færdighederne i jobbet hos lønmodtagerne. Mens der nemlig som vist i tabel 7.1 er en større del af indvandrerne i undersøgelsen end af danskfødte, som har en lang videregående uddannelse, har færre af dem fået ansættelse i et job, der kræver færdigheder på højeste eller mellemste niveau. Dette gælder dog ikke for øvrige indvandrere med hovedsagelig en dansk erhvervskompetencegivende uddannelse eller for indvandrerens efterkommere.

Mens kun 19,0 pct. af de beskæftigede indvandrere i den foreliggende undersøgelse har et lønarbejde, som kræver færdigheder på mellemste eller højeste niveau, er det samme tilfældet for 41,5 pct af øvrige indvandrere, for 40,2 pct. af indvandrerens efterkommere og for 34,1 pct. danskfødte.

7.5 Ledige i året 1998

Beskrivelsen af indvandrerens, efterkommernes og danskfødtes tilknytning til arbejdsmarkedet i de foregående afsnit refererer som nævnt til et bestemt tidspunkt i årets løb, nemlig den sidste uge af november måned 1998.

Da det danske arbejdsmarked i forhold til mange vestlige lande er kendetegnet ved, at mange i arbejdsstyrken bliver berørt af ledighed i forholdsvis korte perioder, er det beskrevet i det følgende, hvor stor en andel af de forskellige indvandrergrupper, der henholdsvis var berørt af ledighed i årets løb, og hvor omfattende deres ledighed har været.

Berørt af ledighed

Det fremgår af tabel 7.5, at 21,5 pct. af samtlige 25-59 årige i hele landet var berørt af ledighed i større eller mindre omfang i løbet af kalenderåret 1998. For danskfødte drejede det sig om 20,7 pct., for indvandrerens efterkommere om 26,2 pct., for gruppen af øvrige indvandrere om 33,0 pct., og for indvandrere i undersøgelsen om 38,5 pct. En lidt større andel af kvinderne end af mændene i hver af disse grupper var berørt af ledighed, hvilket især var tilfældet for indvandrerens efterkommere, hvor det henholdsvis drejede sig om 30,3 pct. og 22,7 pct. (Bilagstabel 7.5).

*Ledigheds-
graden*

For de, der berøres af ledighed, beregnes en ledighedsgrad. For arbejdsløshedsforsikrede opgøres den ud fra antallet af ledige timer i en uge i forhold til antallet af forsikrede timer, mens den for ikke-forsikrede opgøres i forhold til en normal arbejdsuge på 37 timer.

Det fremgår af tabel 7.5, at der blandt ledighedsberørte indvandrere er forholdsvis flere, der var ledige i mere end halvdelen af året 1998. For samtlige 25-59 årige i undersøgelsen drejede det sig om 34,5 pct., for øvrige indvandrere om 27,2 pct., for indvandrerens efterkommere om 22,7 pct. og for danskfødte om 18,7 pct.

Det er ligeledes indvandrerne i undersøgelsen, som i størst omfang har været ledige i hele året. 17,8 pct. af dem havde en ledighedsgrad på 80-100 pct. sammenlignet med 12,0 pct. af øvrige indvandrere, 7,4 pct. af de danskfødte og 7,6 pct. af indvandrerens efterkommere i samme aldersgruppe. Disse forskelle mellem personer af forskellig indvandrerstatus gjorde sig gældende for både mænd og kvinder. (Bilabstabel 7.4).

Tabel 7.5 **Ledighedsomfanget i året 1998 fordelt efter indvandrerstatus**

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrer e i under- søgelsen	Øvrige indvan- drere	Efter- kommere	Dansk- fødte	
	pct.				
Pct. berørt af ledighed	38,5	33,0	26,2	20,7	21,5
Ledighedsgrad					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1-20 pct.	37,7	44,8	48,5	56,7	55,2
21-40 pct.	19,5	19,7	20,6	18,1	18,2
41-50 pct.	8,4	8,4	8,2	6,6	6,8
51-60 pct.	6,2	5,8	4,9	4,7	4,8
61-80 pct.	10,5	9,4	10,2	6,6	6,9
81-100 pct.	17,8	12,0	7,6	7,4	8,1

8. Undersøgelsens tilrettelæggelse

8.1 Baggrund for undersøgelsen

Fyldig viden om uddannelser taget i Danmark ...

Danmarks Statistik har i en lang årrække offentliggjort uddannelsesstatistik for personer, som tager en uddannelse i Danmark. De løbende opgørelser af befolkningens uddannelsesmæssige status, som nu gennemføres, er dels opbygget med udgangspunkt i folke- og boligtællingen 1970, dels løbende ajourført ved hjælp af data fra årlige indberetninger fra uddannelsesinstitutionerne. Dette indebærer, at man siden 1970 kun har oplysninger i statistikken om de uddannelser, som er gennemført i Danmark.

... men ikke om uddannelse i udlandet

Den stigende indvandring til landet siden især begyndelsen/midten af 80'erne, har imidlertid betydet, at man i statistikken savner oplysning om stadig flere personers uddannelse, nemlig om de, der har taget deres uddannelse i udlandet.

Udbredt ønske om supplerende data

Derfor tog Danmarks Statistik allerede i foråret 1995 kontakt til en række myndigheder for at drøfte behovet for en bedre belysning af indvandrerens medbragte uddannelse. Da der viste sig et udbredt ønske herom, besluttedes det at nedsætte et særligt udvalg, som skulle undersøge mulighederne for at få dette område belyst.

Udvalget anbefalede¹, at Danmarks Statistik skulle tilvejebringe en statistik på området, dels i form af en éngangsundersøgelse blandt personer, som tidligere var indvandret, dels en løbende registrering af nytillkomne indvandrere.

Med hensyn til éngangsundersøgelsen anbefalede udvalget, at man i denne tog udgangspunkt i de erfaringer, der tidligere var indhentet i 2 tilsvarende undersøgelser i henholdsvis Norge og Sverige. Det drejede sig for det første om en undersøgelse fra Statistisk Sentralbyrå Norge i 1990². For det andet drejede det sig om en undersøgelse fra Statistiska Centralbyrån i Sverige i 1995³.

Kontrakt om finansiering

Danmarks Statistiks mulighed for at opnå finansiering til projektet blev først opnået i foråret 1999. Baggrunden herfor må ses i forlængelse af den kraftigt stigende politiske opmærksomhed om integrationsindsatsen af flygtninge og indvandrere, som i 1998 var resulteret i ny lovgivning på området, herunder integrationsloven, udlændingeloven og loven om undervisning i dansk som andetsprog for voksne udlændinge m.fl.

Undersøgelsen er et resultat af en kontrakt, som Danmarks Statistik indgik i maj 1999 med Undervisningsministeriet. Det aftaltes i denne, at der med finansiering fra Undervisnings-, Indenrigs-, Arbejds- og Erhvervsministeriet skulle gennemføres en spørgeskemaundersøgelse blandt herboende indvandrere om, hvilken uddannelses- og erhvervs erfaring de pågældende har fået, før de flyttede til Danmark.

8.2 Statistisk definition af indvandrere

Registeroplysning

Danmarks Statistik definerer gruppen af indvandrere ud fra de oplysninger, der er til rådighed i de eksisterende registre.

¹ Rapport om mulighederne for statistisk opgørelse af indvandreres og flygtninges uddannelse. Danmarks Statistik juni 1996.

² Elisabetta Vassenden: Utdanning fullført i utlandet. Statistisk Sentralbyrå, Norge, September 1991.

³ Utbildningsnivå för utrikes födda. Statistiska Centralbyrån, Sverige 1995.

*Født i udlandet
af udenlandske
forældre ...*

Den statistiske definition afgrænser gruppen af indvandrere til de personer, som er født i udlandet af forældre, der begge er udenlandske statsborgere eller født i udlandet. Hvis der kun findes oplysning om den ene forældre, og denne er udenlandsk statsborger eller født i udlandet, medregnes barnet også til gruppen af indvandrere. Det samme gælder, hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, forudsat personen selv er født i udlandet.

... med opholdstilladelse

Det er desuden en forudsætning for at blive medregnet i statistikken som indvandrere, at den pågældende har opholdstilladelse i Danmark og dermed er tilmeldt folkeregistret. Derimod har det for den statistiske definition ikke betydning, om vedkommende har dansk statsborgerskab.

Asylansøgere, som ikke har opholdstilladelse i Danmark, og som dermed ikke er tilmeldt folkeregistret, indgår derfor ikke i statistikken om indvandrere.

Da der ikke i statistikken findes oplysninger om indvandrenes opholdsgrundlag, er det ikke muligt i undersøgelsen at skelne mellem fx flygtninge, familiesammenførte og andre indvandrere.

8.3 Undersøgelsens målgruppe

Definition

Undersøgelsens målgruppe, som på forhånd blev skønnet til ca. 160.000 personer, er afgrænset til de indvandrere, som pr. 1. januar 1999 var i alderen 18-59 år, og som var 16 år eller derover ved indvandringstidspunktet. Indvandrere, som i efteråret 1997 havde fået en erhvervskompetencegivende uddannelse i Danmark, er dog ikke medtaget i undersøgelsen.

Antal

Et udtræk fra Danmarks Statistiks register over indvandrere viste, at der pr. 1. januar 1999 fandtes i alt 217.573 indvandrere i alderen 18-59 år. Heraf var 20.945 personer under 16 år på indvandringstidspunktet, mens 29.923 havde en registreret erhvervskompetencegivende uddannelse fra Danmark. Ved at udelade disse to grupper indsnævredes undersøgelsens målgruppe pr. 1. januar 1999 til 166.705 personer fra knap 200 forskellige lande.

*Usikkerhed om alder
ved indvandring*

For 20.525 af de 166.705 indvandrere, som målgruppen kunne indkredses til, er der imidlertid ikke oplysning om indvandringsåret. Derfor har det ikke været muligt at beregne disse personers alder ved indvandringstidspunktet. Da kun en mindre del af dem skønnes at være tilflyttet, før de var fyldt 16 år, er hele gruppen med uoplyst alder ved indvandringstidspunktet medtaget i undersøgelsen.

*Endelig
udvælgelse*

Den oprindelige målgruppe på 166.705 personer er ved den endelige udvælgelse blevet reduceret med yderligere 7.676 personer til 159.029. Forklaringen er, at det ikke var muligt at få opsporet deres adresse via Indenrigsministeriets CPR-kontor umiddelbart før materialet til udsendelse af spørgeskema skulle færdiggøres. Det nævnte adresseudtræk fra CPR gennemførtes pr. 4. august 1999, og hovedparten af de 7.676 personer må skønnes at være udrejst fra landet i perioden mellem 1. januar og 4. august 1999.

Som det fremgår nedenfor har yderligere 6.502 personer måttet udelades af undersøgelsen, fordi det ikke har været muligt at opspore de pågældende, enten fordi adressaten var ukendt, eller fordi det blev oplyst, at pågældende var flyttet til udlandet.

8.4 Spørgeskema

Norske og svenske erfaringer

Skemaet er udarbejdet på dansk med forhåndsdefinerede svarkategorier.

Det er konstrueret med udgangspunkt i de erfaringer, som blev indhentet under dataindsamlingen ved de tilsvarende undersøgelser i henholdsvis Norge og Sverige. Der har herved kunnet tages højde for nogle af de problemer, som tidligere har vist sig med hensyn til såvel sprogbrug som rækkefølge i spørgsmålene.

Udvidet skema

I den danske undersøgelse er skemaet dog udvidet med et spørgsmål om, hvorvidt svarpersonen har haft erhvervsmæssig beskæftigelse i udlandet. Endvidere er medtaget spørgsmål om årstal for uddannelsens afslutning, og om uddannelsen hovedsagelig var praktisk eller teoretisk. Sidstnævnte to spørgsmål er dog kun medtaget for at få bedre mulighed for at indplacere personen på korrekt uddannelsesniveau.

Mål at opnå sammenlignelighed

Der er ved konstruktionen af spørgeskemaet lagt afgørende vægt på, at de indsamlede uddannelsesoplysninger skal kunne indgå som supplement til Danmarks Statistiks eget uddannelsesregister, således at det vil være muligt at foretage sammenligninger mellem uddannelser, der er gennemført i udlandet og uddannelser gennemført i Danmark.

Dog vil der ikke med det meget enkle spørgeskema kunne opnås samme detaljeringsgrad med hensyn til uddannelsesoplysningerne som i den registerbaserede danske uddannelsesstatistik.

Spørgeskemaet er konstrueret således, at der opnås et detaljeringniveau, som muliggør en statistisk sammenlignelighed mellem indvandrernes medbragte uddannelser og de uddannelser, der er gennemført i Danmark. Dette på trods af de forskellige dataindsamlingsmetoder og de meget betydelige forskelle, der findes i uddannelsessystemerne på tværs af landegrænser.

Identifikation

Til brug for registrering af indkomne skemaer er hver person tildelt et særligt løbenummer. Dette er konstrueret således, at det første ciffer angiver, hvilken vejledning der er udsendt til den pågældende. De næste tre cifre viser, hvilet land den pågældende kommer fra, mens de sidste cifre er et tilfældigt løbenummer.

8.5 Vejledninger til spørgeskema

Forskellige vejledninger

Mens spørgeskemaet til alle indvandrere som nævnt er udarbejdet på dansk, er de tilhørende vejledninger med følgeskrivelse blevet oversat til hele 12 sprog.

Der er på denne baggrund udarbejdet 5 forskellige vejledninger, hvor hver vejledning er målrettet til indvandrere efter det land, de kommer fra. Vejledningen er på de enkelte sprog udformet som kopi af spørgeskemaet med eksempler. Det er samtidig anført med meget stor skrift, at det drejer sig om en vejledning, samt at "det er skemaet med den blå kant, der skal udfyldes og indsendes." Begrundelsen herfor er, at svarpersonen som nævnt ovenfor skal kunne identificeres via løbenummer.

Oprindelsesland

Det har været målet at give den enkelte svarperson mulighed for at læse vejledningen på et sprog, som den pågældende måtte anses nogenlunde fortrolig med. Samtidig er det tilstræbt at undgå fremsendelse på et sprog, som kunne virke anstødeligt for svarpersonen - eksempelvis at sende en vejledning på arabisk til indvandrere fra andre nordiske lande. Endelig var det ønsket at begrænse den

udsendte papirmængde mest muligt af hensyn til såvel portoudgifter som til overskuelighed for svarpersonen.

Det besluttedes derfor at begrænse hver vejledning til maksimalt 4 sprog á 1 side. Det drejer sig om nedennævnte vejledninger sendt til indvandrere fra følgende grupper af lande:

Vejledning 1: Dansk, engelsk, tysk, fransk

- EU-lande ekskl. Spanien, Portugal, Italien
- Øvrige lande i Vesteuropa
- Engelske og franske tidligere kolonier i Afrika
- Nordamerika
- Oceanien
- Udvalgte lande i Asien
- Udland uoplyst
- Statsløse

Vejledning 2: Dansk, engelsk, serbokroatisk, russisk

- De østeuropæiske lande

Vejledning 3: Dansk, engelsk, spansk, urdu

- Syd- og Mellemamerika
- Spanien, Italien, Portugal
- Indien, Pakistan

Vejledning 4: Dansk, arabisk, somalisk, farsi

- De arabiske stater i Nordafrika og Asien
- Somalia
- Afghanistan, Iran

Vejledning 5: Dansk, tyrkisk, vietnamesisk

- Tyrkiet, Vietnam

8.6 Dataindsamling

8.6.1 Forberedelse

Udsendelse og registrering af skemaer

Trykning af spørgeskemaer, vejledninger og returkuverter foregik i juli og august måned 1999. Registrering af de indkomne skemaoplysninger foregik hovedsagelig ved scanning, men der blev konstrueret et særligt edb-program til brug for indtastning af oplysninger fra personer, som kontaktede Danmarks Statistik telefonisk i stedet for at benytte det fremsendte skema.

På skemaet var som nævnt angivet svarpersonens navn og adresse samt et løbenummer, hvor det første ciffer dog henviste til det nr. på vejledningen, som skulle vedlægges skemaet. Samtidig aftaltes det med postvæsenet, at de knap 160.000 skemaer blev lagt i postnummerorden for at lette udsendelsen.

Pressemeddelelser

Som forberedelse til dataindsamlingen udsendte Danmarks Statistik en generel orientering om undersøgelsen i form af to pressemeddelelser, henholdsvis den 16. juni og den 13. september.

Indvandrerorganisationerne

Desuden indbød Danmarks Statistik 13 indvandrerorganisationer til et særligt møde den 7. september 1999. På mødet orienterede Danmarks Statistik om undersøgelsen og dens formål, ligesom organisationerne blev opfordret til at bakke op om undersøgelsen og opfordre deres medlemmer til at besvare skemaet.

Telefonberedskab

Det var forudset, at der ville komme et meget stort antal telefoniske henvendelser, når spørgeskemaet blev udsendt. Derfor besluttedes det at oprette et særligt telefonberedskab til at besvare sådanne henvendelser og om muligt gennemføre interview med de pågældende personer samtidigt.

Telefonberedskabet omfattede for det første 8 midlertidigt ansatte i perioden 15. - 30. september 1999. De pågældende var udvalgt på en sådan måde, at de beherskede samme sprog, som fandtes i de vejledninger, som interviewpersonerne havde modtaget sammen med skemaerne. For at sikre indvandrerne mulighed for at få forbindelse til den relevante kontaktperson i Danmarks Statistik, blev der til brug for undersøgelsen oprettet nye telefonnumre, som direkte vedrørte de enkelte sprog i vejledningerne.

For det andet stillede 14 faste medarbejdere i Danmarks Statistik sig til rådighed for besvarelse af telefoniske henvendelser på dansk, engelsk, tysk og spansk.

Det samlede telefonberedskab udgjorde hermed i alt 22 personer i de første 2 uger efter udsendelse af skemaet.

8.6.2 Gennemførelse

Udsendelse af skema

Undersøgelsens spørgeskema udsendtes til de 159.029 indvandrere den 14. september 1999. Denne udsendelse blev den 13. oktober fulgt op med en påmindelse om undersøgelsen til de indvandrere, som på dette tidspunkt ikke havde reageret på den første udsendelse.

Telefoniske reaktioner

Danmarks Statistik modtog i alt 4.750 telefoniske reaktioner på spørgeskemaet fra respondenter via de til formålet særligt oprettede telefonlinier i perioden 15. september - 30. november 1999. Heraf var langt hovedparten, nemlig 3.948 af henvendelserne på dansk, engelsk eller tysk, hvorimod der kun kom mellem 24 og 172 henvendelser på henholdsvis serbokroatisk (172), arabisk (152), farsi (134), fransk og russisk (100), somali (89), tyrkisk (87), urdu (44) og

vietnamesisk (24). Langt de fleste henvendelser kom som ventet i de første dage efter udsendelse af henholdsvis spørgeskema og påmindelse.

Returpost Danmarks Statistik oprettede en særlig postboks til modtagelse af indkomne skemaer. Disse skemaer scannedes, forudsat de var udfyldt og indeholdt løbenummer på svarpersonen.

Danmarks Statistik fik herudover en del skemaer retur, som ikke kunne registreres. Det drejede sig for det første om 3.195 skemaer, som kom retur med oplysning om, at personen var flyttet til ny adresse i Danmark. Disse personer fik tilsendt skema til ny adresse, og til en mindre gruppe, som var flyttet flere gange, fremsendtes der ligeledes nyt skema til den senest opgivne adresse.

For det andet drejede det sig om returpost, hvor der kun fandtes markeringer i vejledningen på trods af en klar instruktion om, at oplysningerne skulle gives i spørgeskemaet, og ikke i vejledningen. I de tilfælde, hvor spørgeskema er medsendt i samme kuvert som den udfyldte vejledning, og svarpersonen derfor har kunnet identificeres via skemaets løbenummer, er data indgået i undersøgelsen. I de tilfælde hvor der derimod kun er modtaget vejledning uden identificerbart løbenummer, er returposten anset for ikke besvaret.

For det tredje kom i alt 6.502 skemaer retur med oplysning om, at den pågældende enten var flyttet til udlandet eller var flyttet til en adresse, som det ikke var muligt at opspore hos postvæsenet. Det drejer sig hovedsagelig om personer, som er flyttet til udlandet i perioden efter adresseregistreringen den 4. august. Desuden kan det også dreje sig om personer, som er flyttet eller rejst ud af landet uden at meddele adresseændring til Folkeregister eller postvæsen. De 6.502 personer, som således ikke har modtaget spørgeskemaet, er udeladt af undersøgelsen.

8.7 Fejlsøgning og fejlretning i spørgeskema

Der er i den indledende fejlsøgning af skemaerne foretaget et meget betydeligt analysearbejde for at afdække og korrigere for inkonsistens i besvarelserne, både når det gælder afkrydsning af de enkelte spørgsmål og sammenhængen i besvarelserne mellem dem.

Validitetsfejl Resultatet af fejlsøgningen på de enkelte spørgsmål viste, at mange interviewpersoner fejlagtigt har foretaget mere end én afkrydsning i ét eller flere spørgsmål.

Dette gjaldt både i spørgsmålet om længden af skoleuddannelsen og den efterfølgende uddannelse. Også i spørgsmålet, om uddannelsen overvejende bestod af praktisk oplæring eller om det var en teoretisk/akademisk uddannelse, fandtes der et stort antal svarpersoner, som angav begge dele, formentlig fordi mange uddannelser både har et praktisk og teoretisk indhold.

Ved spørgsmålet om erhvervsarbejde i udlandet før tilflytningen til Danmark, er der ligeledes en del, som har angivet mere end ét svar i stedet for kun at oplyse den beskæftigelse, som de har arbejdet med i længst tid.

Nogle har endvidere oplyst et årstal for, hvornår uddannelsen er afsluttet, som er senere end det år, hvor pågældende er indvandret. For disse personer er der set bort fra årstalsangivelsen i den efterfølgende analyse af data.

Relationsfejl I fejlsøgningen er det ligeledes undersøgt, om der var konsistens i besvarelserne mellem de enkelte spørgsmål, dvs. om respondenterne havde fulgt de angivne instruktioner i skemaet med hensyn til hvilke spørgsmål, som skulle besvares/springes over.

Analysen heraf viste bl.a. skemaer med manglende afkrydsning i ét spørgsmål, men hvor man ved sammenligning med besvarelsen på andre spørgsmål var i stand til at rette fejlen.

Et ikke ualmindeligt eksempel er manglende afkrydsning i spørgsmålet, om den pågældende efter afsluttet skolegang har gennemført en yderligere uddannelse uden for Danmark (spm. 2) samtidig med, at der ikke findes oplysninger om en sådan uddannelse (spm. 3-5). I dette tilfælde er det konkluderet, at den pågældende ikke har gennemført en efterfølgende uddannelse.

8.8 Kodning af skemaoplysninger til statistikbrug

Formålet Det overordnede formål med undersøgelsen har som nævnt været at tilvejebringe en *samlet* statistik over den herboende befolknings uddannelsesniveau, uanset om uddannelsen er gennemført i Danmark eller i udlandet. Det indebærer, at oplysninger fra indvandrerundersøgelsen har skullet kunne sammenlignes med de oplysninger, som allerede findes i uddannelsesstatistikken over uddannelser taget hér i landet, selv om dataindsamlingsmetoden er forskellig.

8.8.1 Begrænsninger for sammenligning

Forskellige uddannelses-systemer ... Vanskelighederne med hensyn til at etablere en statistik over indvandrernes uddannelser, som er sammenlignelig med den danske registerbaserede statistik, hænger for det første sammen med, at uddannelsessystemerne i de enkelte lande

er meget forskellige, samt at det ikke for Danmarks Statistik er muligt at skaffe sig viden om, hvorledes uddannelsessystemet er i alle de knap 200 lande i undersøgelsen.

Da spørgeskemaet kun giver mulighed for belysning af erhvervsuddannelserne på niveau og fagligt område, er det ikke muligt at anvende uddannelsesbenævnelse, når man vil sammenligne enkeltstående uddannelser fra de forskellige lande.

Som eksempel kan nævnes, at uddannelsen til sygeplejerske kan have meget forskellig varighed og indhold i forskellige lande og derfor være placeret på forskellige niveauer, om end det faglige område i alle tilfælde henhører under sundhedsområdet. Uddannelsen til sygeplejerske i ét land kan svare til uddannelsen som sygehjælper i et andet. Et tilsvarende eksempel kan være uddannelsen til folkeskolelærer, hvor adgangskrav og uddannelseslængde kan variere betydeligt mellem forskellige lande.

... og forskellige typer data

En anden vanskelighed ved opbygning af en sammenlignelig klassifikation af uddannelser i henholdsvis udlandet og Danmark hænger sammen med, at dataindsamlingsmetoden er forskellig.

I den *registerbaserede* uddannelsesstatistik findes ikke alene oplysninger om afsluttede uddannelser, men også om de enkelte fag, som uddannelserne er sammensat af.

Ved dataindsamling med *spørgeskema* vil det ikke være muligt at opnå pålidelige data med samme detaljeringsgrad, selv om der blev benyttet et skema med mange spørgsmål. Dels måtte man i givet fald forvente en meget lav svarprocent, dels en lavere pålidelighed i de afgivne svar som følge af bl.a. upræcis erindring.

8.8.2 Etablering af særligt register

Variable De oplysninger fra spørgeskemaet, der især har kunnet anvendes af til opbygning af et særligt register over indvandrernes medbragte uddannelser, har været besvarelser om henholdsvis:

- skoleuddannelsens varighed
- varigheden og det faglige område af en efterfølgende uddannelse
- hvornår uddannelsen er afsluttet
- om den efterfølgende uddannelse var praktisk eller teoretisk

Desuden har man fra den registerbaserede befolkningsstatistik kunnet inddrage oplysninger om henholdsvis nuværende alder og alder ved indvandringstidspunktet som kontrolvariable i forbindelse med interviewpersonernes indplacering på niveau for uddannelsen.

Fase 1 Da mønstret for uddannelsernes placering på niveau varierer mellem forskellige faglige områder, har udgangspunktet for niveauinddelingen i den *første fase* været at foretage en gennemgang af, hvilke krav der normalt stilles til henholdsvis en erhvervsfaglig, kort videregående, mellemlang videregående og lang videregående uddannelse i Danmark på de forskellige faglige områder. Det er i korte træk uddannelsernes sammensætning med hensyn til længde og kombination mellem teori og praksis og fagligt område, der er bestemmende for, hvilket niveau de placeres under.

Fase 2 Herefter er der i *anden fase* gennemgået de mulige kombinationer af svarmønstre på uddannelsesspørgsmålene i undersøgelsen, nemlig henholdsvis spørgsmålet

om skoleuddannelsens varighed, den efterfølgende uddannelses varighed og faglige område, samt om uddannelsen overvejende har været af teoretisk eller praktisk karakter.

De svarkombinationer, der i deres sammenhæng svarer til danske uddannelser inden for de forskellige uddannelsesniveauer og faglige områder, er herefter klassificeret i overensstemmelse med det mønster, som eksisterer for de danske uddannelser.

Fase 3 Dernæst er der i en *tredje fase* foretaget en meget detaljeret gennemgang af de svarkombinationer på spørgsmålene, som ikke kan anses for sandsynlige efter dansk mønster.

Da der både kan være tale om fejl og misforståelser bag udfyldelsen af spørgeskemaet, såvel som korrekte oplysninger ud fra det enkelte lands uddannelsesmønster, er der foretaget en meget detaljeret analyse af disse mindre sandsynlige oplysninger. I denne analyse er inddraget registerdata om interviewpersonernes alder ved uddannelsens afslutning og alderen ved indvandringstidspunktet, idet alderen på begge disse variable er en væsentlig indikator for, om svarkombinationerne i skemaet er sandsynlige.

For så vidt angår personens alder ved tidspunktet for afsluttet uddannelse skal den pågældende på de fleste uddannelsesområder være 25 år eller derover for at kunne henføres til gruppen af personer med en lang videregående uddannelse, ligesom uddannelsen overvejende skal have et teoretisk indhold. For personer med en mellemlang videregående uddannelse vil alderskriteriet normalt være minimum 23-24 år, mens kriteriet for gennemførelse af en kort videregående uddannelse oftest vil være mindst 21 år ved uddannelsens afslutning.

Fase 4 Som den *sidste fase* i indplaceringen af svarpersonerne efter uddannelsesniveau og fagligt område er der i undersøgelsen foretaget en række kontrolkørsler. Der er her for hele datamaterialet foretaget mindre justeringer på grundlag af beregnede data om henholdsvis alder ved uddannelsens afslutning, alder ved indvandringstidspunktet og nuværende alder.

8.9 Det samlede resultat af dataindsamlingen

Nedenstående oversigt viser det samlede resultat af dataindsamlingen, fordelt på udsendte skemaer, antal skemaer, der er nået frem til modtager, antal registrerede med uddannelseskode og manglende besvarelser af forskellige årsager.

Svar fra 49,7 pct. Det fremgår af oversigten, at 75.560, nemlig 49,7 pct. af de 152.181 personer, som har modtaget skemaet, har fået deres uddannelse registreret i det særlige uddannelsesregister. 498 personer (0,3 pct.) har tilkendegivet, at de ikke ønskede at medvirke i undersøgelsen, mens 76.123 indvandrere helt har undladt at reagere på Danmarks Statistiks henvendelser.

A. Antal udsendte skemaer	159.029
Under 16 år ved indvandringstidspunkt	346
Skema retur, adresse ukendt, herunder udvandet	<u>6.502</u>
Udgået af undersøgelsen	6.848
B. Modtagere af skema i undersøgelsen	152.181
Nægtede	357
Udgået af øvrige årsager, herunder sygdom	<u>141</u>
Bortfald v. dataindsamling	498
C. Skemaer registreret med uddannelseskode	75.560
D. Ikke besvaret	76.123

8.10 Svarprocent

I dette afsnit gives en kort oversigt over svarprocenten fordelt efter oprindelsesland, antal år siden personen indvandrede til Danmark (første gang) og personens nuværende alder (pr. 1. januar 1999). En detaljeret angivelse af besvarelsesprocenterne er vist i bilagstabel 8.1 og 8.2.

Oprindelsesland Svarprocenten, der som nævnt for hele materialet er opgjort til 49,7, varierer blandt indvandrere fra forskellige regioner mellem 40,8 pct. og 58,8 pct. De højeste svarprocenter findes for indvandrere fra Oceanien (58,8 pct.), EU-lande (56,4 pct.) og Amerika (54,8 pct.). Omvendt findes den laveste besvarelse blandt indvandrere fra Afrika (40,8 pct.).

Det fremgår endvidere af omstående oversigt, at svarprocenten blandt kvinder i de enkelte regioner er lidt højere end blandt mænd, hvilket især gør sig gældende for indvandrere fra Europa og det amerikanske kontinent.

Blandt indvandrere fra de andre EU-lande er der opnået en forholdsvis høj besvarelsesprocent blandt de, der er indvandret fra henholdsvis Finland (59,6 pct.), Sverige (55,3 pct.), Holland (65,7 pct.) og Tyskland (61,7 pct.), mens svarprocenten er lidt mindre blandt indvandrere fra Grækenland (43,6 pct.) og fra Italien (43,3 pct.). (Bilagstabel 8.1.).

Oversigtstabel

Besvarelsesprocent fordelt efter region og køn

Oprindelsesland	Mænd	Kvinder	I alt
	pct.		
I alt	47,8	51,4	49,7
EU-lande	53,3	60,4	56,4
Øvrige Europa	44,3	48,9	46,8
Afrika	40,7	40,9	40,8
Nordamerika	52,8	57,5	54,8
Syd- og Mellemamerika	51,9	56,5	54,8
Asien	49,5	51,9	50,8
Oceanien	58,1	59,8	58,8
Uoplyst	41,2	37,8	39,8

De lande, der uden for EU har en forholdsvis høj svarprocent, er det tidligere Sovjetunionen (68,7 pct.), U.S.A. (54,5 pct.), Canada (56,3 pct.), Irak (68,0 pct.), Iran (61,7 pct.) og Filippinerne (59,5 pct.). Derimod er svarprocenten forholdsvis lav blandt indvandrere fra Tyrkiet (30,1 pct.), Marokko (38,2 pct.), Somalia (31,5 pct.), Libanon (35,1 pct.) og Pakistan (38,8 pct.).

Årstal for indvandring

Personer, som kom til landet før 1989, dvs. som har boet i landet i 10 år eller mere, har generelt en lidt lavere svarhyppighed end de, der har boet i landet under 5 år, dvs. som indvandrede efter 1993.

De forholdsvis lave svarprocenter blandt personer, der har boet i landet gennem en længere årrække, findes især blandt indvandrere fra Afrika, de fleste lande i Asien, Østeuropa og Tyrkiet. Det omvendte gør sig imidlertid gældende for indvandrere fra Nordamerika og Oceanien, hvor de højeste svarprocenter findes blandt indvandrere, som flyttede hertil for mange år siden. (Bilagstabel 8.1.)

Alder

Besvarelsesprocenten varierer ligeledes for indvandrere i forskellige aldersgrupper. Generelt er svarprocenten størst blandt de 40-49 årige fulgt af de 50-59 årige, mens den er lavest blandt unge under 25 år.

Dette mønster gør sig gældende for de fleste lande, idet de ældre aldersgrupper generelt har en højere svarprocent end de yngre. De mest markante forskelle i svarprocenten findes blandt indvandrere fra henholdsvis USA, Oceanien, Somalia, Libanon og Pakistan. Personer under 25 år, som er indvandret fra disse lande, har en langt lavere svarprocent end gennemsnittet for det pågældende land. (Bilagstabel 8.2.).

8.11 Imputering*Formål*

Et vigtigt led i opbygningen af en pålidelig statistik baseret på spørgeskemaer er altid at korrigere for muligt selektivt bortfald, hvor der tages hensyn til forskelle i svarprocenter mellem forskellige grupper i undersøgelsen. Dette led i forarbejdet til en samlet statistik er ikke mindst vigtigt ved undersøgelser af uddannelsesspørgsmål, hvor der er en særlig risiko for, at besvarelsesprocenten er højere blandt de højtuddannede end blandt personer med meget kort eller ingen uddannelse.

Derfor er der som i de fleste andre større landsdækkende interviewundersøgelser foretaget en statistisk korrektion for manglende besvarelser.

Metoden, som er anvendt, består generelt i at sammenligne indvandrere med og uden uddannelseskode i undersøgelsen med hensyn til en række relevante bag-

grundvariable for derigennem at skabe mulighed for en statistisk beskrivelse af uddannelsesbaggrunden hos alle indvandrere.

Baggrundsvariable Da undersøgelsen indeholder oplysninger fra et meget stort antal svarpersoner, har der været mulighed for at øge den statistiske sikkerhed ved anvendelse af flere baggrundsvariable, end det normalt er tilfældet i interviewundersøgelser.

De anvendte variable i denne proces har været:

- oprindelsesland
- alder ved indvandringstidspunkt
- nuværende alder
- køn

hvor rækkefølgen af imputeringsvariable er bestemt ved en stribe kørsler med "logistisk regression". Den statistiske bearbejdning af data er udført ved hjælp af det nyligt udviklede edb-programmel Solas 2.0 ud fra metoden kaldet Hot-Decking.

Tre faser Korrektionen er gennemført i tre successive faser, hvor der i de to sidste er benyttet resultater af den foregående imputering.

I første fase har man ud fra ovennævnte baggrundsvariable foretaget imputering af den almene uddannelse. Variabelværdierne for almen uddannelse er dernæst i anden fase blevet anvendt som primær imputeringsvariabel for efterfølgende niveau for erhvervsuddannelse. Endelig er der ud fra den foregående niveaugruppering og ligeledes på grundlag af ovennævnte baggrundsvariable i en sidste og tredje fase foretaget imputering af fagligt område.

8.12 Endelig kontrol af datamateriale

Undersøgelsens data er efterfølgende blevet rettet for fejl, som både kan henføres til oplysninger i spørgeskema og til imputeringen.

Fase 1 For det første har man i undersøgelsen sammenholdt de foreløbige data om uddannelsesniveau med henholdsvis nuværende alder og alder ved indvandringstidspunktet. Formålet har været at tage højde for, at personen ikke har en uddannelse på et højere niveau, end det vil være sandsynligt under hensyn til den pågældendes alder ved uddannelsens afslutning, jf. de generelle kriterier som omtalt under Fase 3 i afsnit 8.8.2.

Fase 2 For det andet er der i en sidste fase taget højde for fejl, der skyldtes, at en lille gruppe lønmodtagere fejlagtigt var registreret som værende uden uddannelse, men som i efteråret 1998 rent faktisk befandt sig i en arbejdsfunktion, som utvetydigt forudsætter en lang videregående uddannelse. Uddannelsesniveaet for de personer, som på dette tidspunkt var beskæftiget med teoretisk arbejde på højeste niveau inden for bl.a. naturvidenskab, matematik, medicin og samfundsvidenskab, er rettet ind efter beskæftigelsesoplysningerne på grundlag af data, som bygger på Danmarks Statistiks fagklassifikation DISCO-88.

Bilagstabeller

Bilagstabel 2.1

Indvandrernes højeste fuldførte uddannelse fordelt efter oprindelsesland

	Højeste fuldførte uddannelse							I alt
	Under 7 års skolegang	7-10 års skolegang	Studentereksamen	Efteruddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Kort videregående	Ml.lang / lang videregående	
	antal							
I alt	24 605	26 218	17 045	7 216	42 642	9 524	24 931	152 181
EU-lande	1 461	3 333	2 750	1 358	11 448	2 664	7 659	30 673
Finland	49	197	103	50	417	131	386	1 333
Frankrig	56	139	130	51	682	144	539	1 741
Grækenland	31	96	39	20	197	38	129	550
Holland	31	140	148	84	934	236	657	2 230
Irland	3	75	96	31	266	59	176	706
Italien	62	271	119	49	608	112	445	1 666
Spanien	39	144	94	28	371	71	299	1 046
Storbritannien	208	706	522	337	2 327	779	1 342	6 221
Sverige	513	500	781	463	1 250	521	1 398	5 426
Tyskland	398	930	602	214	3 960	477	2 043	8 624
Øvrige EU-lande	71	135	116	31	436	96	245	1 130
Europa i øvrigt	11 423	9 723	5 015	2 413	17 004	2 845	7 487	55 910
Island	64	413	264	107	941	170	460	2 419
Jugoslavien (tidl.)	2 247	3 979	1 700	730	7 834	833	2 246	19 569
Norge	233	790	845	349	1 611	507	1 034	5 369
Polen	79	461	447	147	2 338	379	1 323	5 174
Sovjetunionen (tidl.)	64	163	187	112	650	266	930	2 372
Tyrkiet	8 652	3 575	1 169	784	2 266	355	472	17 273
Øvrige Europa	84	342	403	184	1 364	335	1 022	3 734
Afrika	3 013	2 393	2 152	752	3 335	817	2 003	14 465
Marokko	885	505	330	145	608	123	297	2 893
Somalia	1 496	1 045	967	219	866	229	586	5 408
Øvrige Afrika	632	843	855	388	1 861	465	1 120	6 164
Nordamerika	48	92	436	105	652	358	1 200	2 891
Canada	28	22	78	28	121	48	188	513
USA	20	70	358	77	531	310	1 012	2 378
Syd- og Mellemamerika	168	347	376	195	795	216	725	2 822
Asien	8 342	10 176	6 194	2 345	9 018	2 528	5 656	44 259
Filippinerne	169	506	214	165	707	169	385	2 315
Irak	1 083	1 210	911	274	1 254	381	1 334	6 447
Iran	535	471	1 169	198	988	327	859	4 547
Libanon	1 496	2 011	920	283	931	209	396	6 246
Pakistan	1 214	1 609	1 209	257	1 152	275	421	6 137
Sri Lanka	344	1 456	406	285	858	216	327	3 892
Thailand	1 144	623	126	190	536	74	152	2 845
Vietnam	1 369	877	202	247	564	116	179	3 554
Øvrige Asien	988	1 413	1 037	446	2 028	761	1 603	8 276
Oceanien	3	79	64	25	287	76	162	696
Uoplyst	147	75	58	23	103	20	39	465

Bilagstabel 2.2

Indvandrernes højeste fuldførte uddannelse fordelt efter oprindelsesland

	Højeste fuldførte uddannelse							I alt	I alt
	Under 7 års skolegang	7-10 års skolegang	Studentereksamen	Efteruddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Kort videregående	Ml.lang / lang videregående		
	pct.								antal
I alt	16,2	17,2	11,2	4,7	28,0	6,3	16,4	100,0	152 181
EU-lande	4,8	10,9	9,0	4,4	37,3	8,7	25,0	100,0	30 673
Finland	3,7	14,8	7,7	3,8	31,3	9,8	29,0	100,0	1 333
Frankrig	3,2	8,0	7,5	2,9	39,2	8,3	31,0	100,0	1 741
Grækenland	5,6	17,5	7,1	3,6	35,8	6,9	23,5	100,0	550
Holland	1,4	6,3	6,6	3,8	41,9	10,6	29,5	100,0	2 230
Irland	0,4	10,6	13,6	4,4	37,7	8,4	24,9	100,0	706
Italien	3,7	16,3	7,1	2,9	36,5	6,7	26,7	100,0	1 666
Spanien	3,7	13,8	9,0	2,7	35,5	6,8	28,6	100,0	1 046
Storbritannien	3,3	11,3	8,4	5,4	37,4	12,5	21,6	100,0	6 221
Sverige	9,5	9,2	14,4	8,5	23,0	9,6	25,8	100,0	5 426
Tyskland	4,6	10,8	7,0	2,5	45,9	5,5	23,7	100,0	8 624
Øvrige EU-lande	6,3	11,9	10,3	2,7	38,6	8,5	21,7	100,0	1 130
Europa i øvrigt	20,4	17,4	9,0	4,3	30,4	5,1	13,4	100,0	55 910
Island	2,6	17,1	10,9	4,4	38,9	7,0	19,0	100,0	2 419
Jugoslavien (tidl.)	11,5	20,3	8,7	3,7	40,0	4,3	11,5	100,0	19 569
Norge	4,3	14,7	15,7	6,5	30,0	9,4	19,3	100,0	5 369
Polen	1,5	8,9	8,6	2,8	45,2	7,3	25,6	100,0	5 174
Sovjetunionen (tidl.)	2,7	6,9	7,9	4,7	27,4	11,2	39,2	100,0	2 372
Tyrkiet	50,1	20,7	6,8	4,5	13,1	2,1	2,7	100,0	17 273
Øvrige Europa	2,2	9,2	10,8	4,9	36,5	9,0	27,4	100,0	3 734
Afrika	20,8	16,5	14,9	5,2	23,1	5,6	13,8	100,0	14 465
Marokko	30,6	17,5	11,4	5,0	21,0	4,3	10,3	100,0	2 893
Somalia	27,7	19,3	17,9	4,0	16,0	4,2	10,8	100,0	5 408
Øvrige Afrika	10,3	13,7	13,9	6,3	30,2	7,5	18,2	100,0	6 164
Nordamerika	1,7	3,2	15,1	3,6	22,6	12,4	41,5	100,0	2 891
Canada	5,5	4,3	15,2	5,5	23,6	9,4	36,6	100,0	513
USA	0,8	2,9	15,1	3,2	22,3	13,0	42,6	100,0	2 378
Syd- og Mellemamerika	6,0	12,3	13,3	6,9	28,2	7,7	25,7	100,0	2 822
Asien	18,8	23,0	14,0	5,3	20,4	5,7	12,8	100,0	44 259
Filippinerne	7,3	21,9	9,2	7,1	30,5	7,3	16,6	100,0	2 315
Irak	16,8	18,8	14,1	4,3	19,5	5,9	20,7	100,0	6 447
Iran	11,8	10,4	25,7	4,4	21,7	7,2	18,9	100,0	4 547
Libanon	24,0	32,2	14,7	4,5	14,9	3,3	6,3	100,0	6 246
Pakistan	19,8	26,2	19,7	4,2	18,8	4,5	6,9	100,0	6 137
Sri Lanka	8,8	37,4	10,4	7,3	22,0	5,5	8,4	100,0	3 892
Thailand	40,2	21,9	4,4	6,7	18,8	2,6	5,3	100,0	2 845
Vietnam	38,5	24,7	5,7	6,9	15,9	3,3	5,0	100,0	3 554
Øvrige Asien	11,9	17,1	12,5	5,4	24,5	9,2	19,4	100,0	8 276
Oceanien	0,4	11,4	9,2	3,6	41,2	10,9	23,3	100,0	696
Uoplyst	31,6	16,1	12,5	4,9	22,2	4,3	8,4	100,0	465

Bilagstabel 2.3

Indvandrere fordelt efter oprindelsesland og alder ved indvandring

	Alder ved indvandring					Uoplyst	I alt
	16-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år		
	pct.						
I alt	34,7	21,6	22,1	7,2	1,6	12,9	100,0
EU-lande	28,3	22,8	22,6	6,9	2,0	17,5	100,0
Finland	19,7	19,1	21,8	8,0	1,1	30,4	100,0
Frankrig	38,8	27,6	19,5	5,0	1,0	8,0	100,0
Grækenland	27,5	27,6	19,3	4,4	0,4	20,9	100,0
Holland	26,9	28,0	29,4	8,3	1,0	6,4	100,0
Irland	47,6	26,1	16,4	2,5	2,1	5,2	100,0
Italien	37,4	26,1	20,4	5,3	0,7	10,1	100,0
Spanien	33,7	27,9	17,0	2,8	0,3	18,3	100,0
Storbritannien	31,2	25,5	23,4	6,8	1,5	11,6	100,0
Sverige	25,5	19,0	20,4	7,6	2,2	25,3	100,0
Tyskland	23,1	19,7	24,2	8,1	3,4	21,4	100,0
Øvrige EU-lande	31,2	21,9	21,3	4,4	1,1	20,2	100,0
Europa i øvrigt	37,9	16,3	20,4	8,6	2,2	14,7	100,0
Island	33,3	25,2	24,3	7,9	1,7	7,6	100,0
Jugoslavien (tidl.)	25,8	14,8	27,1	14,5	4,9	12,9	100,0
Norge	36,7	17,9	16,1	6,1	1,2	21,8	100,0
Polen	25,1	22,9	28,2	9,6	0,7	13,5	100,0
Sovjetunionen (tidl.)	25,8	23,7	33,0	11,6	1,9	4,2	100,0
Tyrkiet	57,5	11,8	9,7	2,6	0,3	18,1	100,0
Øvrige Europa	40,0	23,1	19,2	6,2	0,7	10,8	100,0
Afrika	34,0	30,1	22,2	4,0	0,8	9,0	100,0
Marokko	38,7	23,9	16,3	2,2	0,1	18,8	100,0
Somalia	33,5	32,2	23,7	5,5	1,6	3,6	100,0
Øvrige Afrika	32,2	31,3	23,6	3,5	0,3	9,1	100,0
Nordamerika	27,4	23,8	27,5	8,4	1,8	11,2	100,0
Canada	30,2	24,2	24,4	5,8	1,0	14,4	100,0
USA	26,7	23,7	28,2	9,0	1,9	10,5	100,0
Syd- og Mellemerika	30,8	27,7	27,4	5,5	0,4	8,3	100,0
Asien	36,0	23,9	23,4	6,6	0,9	9,2	100,0
Filippinerne	31,5	29,8	25,9	5,7	0,4	6,8	100,0
Irak	24,8	26,9	33,0	10,0	2,3	3,0	100,0
Iran	27,5	26,4	28,5	9,0	1,1	7,4	100,0
Libanon	50,0	21,2	16,9	5,1	0,4	6,4	100,0
Pakistan	43,7	17,7	12,2	2,5	0,3	23,6	100,0
Sri Lanka	42,3	25,7	22,7	5,1	0,4	3,8	100,0
Thailand	26,7	28,4	34,1	6,7	0,4	3,7	100,0
Vietnam	45,2	19,7	19,1	7,6	1,2	7,2	100,0
Øvrige Asien	30,6	24,7	23,8	7,2	1,1	12,5	100,0
Oceanien	34,1	32,2	23,0	4,0	1,1	5,6	100,0
Uoplyst	32,9	15,9	19,4	14,6	2,8	14,4	100,0

Bilagstabel 2.4 Højeste fuldførte uddannelse blandt forskellige aldersgrupper, fordelt efter indvandrerstatus

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrere i undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Dansk-fødte	
	pct.				
18-24 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	4,5	0,0	0,0	0,0	0,1
Grundskole	39,7	54,0	60,5	45,1	45,5
Studentereksamen	21,5	8,9	19,1	24,1	23,4
Efteruddannelse	4,7	3,7	8,0	11,4	10,9
Erhvervsfaglig uddannelse	23,7	3,2	6,8	15,7	15,3
Kort videregående	3,5	0,3	0,9	0,8	0,9
Mellemlang videregående	2,2	0,4	0,7	0,9	0,9
Lang videregående	0,3	0,4	0,7	1,3	1,2
Øvrige	0,0	29,0	3,3	0,7	1,7
25-39 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	5,8	0,0	0,0	0,0	0,4
Grundskole	25,4	19,2	26,7	24,1	24,1
Studentereksamen	12,5	3,1	13,2	6,3	6,7
Efteruddannelse	4,7	6,7	8,4	9,9	9,4
Erhvervsfaglig uddannelse	27,9	11,4	19,7	34,0	33,1
Kort videregående	6,7	5,2	5,3	6,5	6,5
Mellemlang videregående	9,8	7,6	9,5	10,8	10,7
Lang videregående	7,3	6,8	10,9	7,4	7,4
Øvrige	0,0	40,1	6,3	0,9	1,8
40-59 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	8,6	0,0	0,0	0,0	0,4
Grundskole	25,0	4,2	22,7	32,6	31,8
Studentereksamen	7,2	0,6	5,8	2,3	2,4
Efteruddannelse	4,8	11,3	6,8	7,1	7,1
Erhvervsfaglig uddannelse	29,2	25,4	20,6	32,9	32,6
Kort videregående	6,4	12,9	8,7	7,4	7,5
Mellemlang videregående	10,0	16,2	12,6	10,6	10,7
Lang videregående	8,9	13,3	12,5	5,6	5,9
Øvrige	0,0	16,0	10,4	1,5	1,7

Bilagstabel 3.1

Mandlige indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter oprindelsesland og skoleuddannelsens længde

	Skoleuddannelse					I alt
	Ingen skolegang	1-6 års skolegang	7-8 års skolegang	9-10 års skolegang	Studenter-eksamen	
	antal					
I alt	3 543	5 872	4 749	7 415	7 798	29 377
EU-lande	422	334	488	1 249	1 326	3 819
Finland	14	8	30	48	21	121
Frankrig	31	5	12	91	68	207
Grækenland	1	19	33	54	25	132
Holland	13	7	11	67	82	180
Irland	2	-	3	48	67	120
Italien	20	32	123	112	79	366
Spanien	7	15	51	43	35	151
Storbritannien	48	74	33	368	321	844
Sverige	178	96	39	91	269	673
Tyskland	87	65	134	279	300	865
Øvrige EU-lande	21	13	19	48	59	160
Europa i øvrigt	1 296	3 259	2 542	2 030	1 738	10 865
Island	20	10	29	147	89	295
Jugoslavien (tidl.)	372	329	1 250	481	830	3 262
Norge	67	24	60	172	238	561
Polen	18	14	58	110	69	269
Sovjetunionen (tidl.)	15	1	38	32	71	157
Tyrkiet	784	2 876	1 071	946	345	6 022
Øvrige Europa	20	5	36	142	96	299
Afrika	494	624	384	673	1 175	3 350
Marokko	230	137	110	156	224	857
Somalia	184	313	187	235	446	1 365
Øvrige Afrika	80	174	87	282	505	1 128
Nordamerika	22	8	12	34	223	299
Canada	14	-	2	12	29	57
USA	8	8	10	22	194	242
Syd- og Mellemamerika	27	27	43	83	148	328
Asien	1 251	1 585	1 272	3 297	3 101	10 506
Filippinerne	18	4	9	68	30	129
Irak	145	293	249	460	548	1 695
Iran	140	121	50	195	662	1 168
Libanon	272	394	358	562	469	2 055
Pakistan	126	185	188	613	669	1 781
Sri Lanka	113	54	121	619	161	1 068
Thailand	14	28	18	31	10	101
Vietnam	271	302	105	248	58	984
Øvrige Asien	152	204	174	501	494	1 525
Oceanien	-	-	1	26	47	74
Uoplyst	31	35	7	23	40	136

Bilagstabel 3.2

Kvindelige indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter oprindelsesland og skoleuddannelsens længde

	Skoleuddannelse					I alt
	Ingen skolegang	1-6 års skolegang	7-8 års skolegang	9-10 års skolegang	Studenter-eksamen	
	antal					
I alt	6 763	8 427	6 411	7 643	9 247	38 491
EU-lande	453	252	446	1 150	1 424	3 725
Finland	19	8	32	87	82	228
Frankrig	20	-	11	25	62	118
Grækenland	-	11	9	-	14	34
Holland	8	3	11	51	66	139
Irland	-	1	5	19	29	54
Italien	4	6	18	18	40	86
Spanien	4	13	15	35	59	126
Storbritannien	40	46	41	264	201	592
Sverige	183	56	114	256	512	1 121
Tyskland	157	89	159	358	302	1 065
Øvrige EU-lande	18	19	31	37	57	162
Europa i øvrigt	2 938	3 930	3 249	1 902	3 277	15 296
Island	12	22	21	216	175	446
Jugoslavien (tidl.)	589	957	1 722	526	870	4 664
Norge	100	42	174	384	607	1 307
Polen	31	16	152	141	378	718
Sovjetunionen (tidl.)	40	8	27	66	116	257
Tyrkiet	2 126	2 866	1 115	443	824	7 374
Øvrige Europa	40	19	38	126	307	530
Afrika	1 109	786	696	640	977	4 208
Marokko	288	230	106	133	106	863
Somalia	634	365	452	171	521	2 143
Øvrige Afrika	187	191	138	336	350	1 202
Nordamerika	15	3	8	38	213	277
Canada	11	3	4	4	49	71
USA	4	-	4	34	164	206
Syd- og Mellemamerika	34	80	104	117	228	563
Asien	2 182	3 324	1 895	3 712	3 093	14 206
Filippinerne	65	82	113	316	184	760
Irak	307	338	160	341	363	1 509
Iran	170	104	61	165	507	1 007
Libanon	388	442	479	612	451	2 372
Pakistan	417	486	290	518	540	2 251
Sri Lanka	90	87	103	613	245	1 138
Thailand	177	925	267	307	116	1 792
Vietnam	261	535	237	287	144	1 464
Øvrige Asien	307	325	185	553	543	1 913
Oceanien	1	2	2	50	17	72
Uoplyst	31	50	11	34	18	144

Bilagstabel 3.3

**Kønsproportionen blandt indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse
fordelt efter verdensdel og uddannelsens længde**

	Skoleuddannelse					I alt
	Ingen skolegang	1-6 års skolegang	7-8 års skolegang	9-10 års skolegang	Studenter-eksamen	
	pct.					
I alt						
Mænd	34,4	41,1	42,6	49,2	45,7	43,3
Kvinder	65,6	58,9	57,4	50,8	54,3	56,7
EU-lande						
Mænd	48,2	57,0	52,2	52,1	48,2	50,6
Kvinder	51,8	43,0	47,8	47,9	51,8	49,4
Europa i øvrigt						
Mænd	30,6	45,3	43,9	51,6	34,7	41,5
Kvinder	69,4	54,7	56,1	48,4	65,3	58,5
Afrika						
Mænd	30,8	44,3	35,6	51,3	54,6	44,3
Kvinder	69,2	55,7	64,4	48,7	45,4	55,7
Nordamerika						
Mænd	59,5	72,7	60,0	47,2	51,1	51,9
Kvinder	40,5	27,3	40,0	52,8	48,9	48,1
Syd- og Mellemerika						
Mænd	44,3	25,2	29,3	41,5	39,4	36,8
Kvinder	55,7	74,8	70,7	58,5	60,6	63,2
Asien						
Mænd	36,4	32,3	40,2	47,0	50,1	42,5
Kvinder	63,6	67,7	59,8	53,0	49,9	57,5
Oceanien						
Mænd	0,0	0,0	33,3	34,2	73,4	50,7
Kvinder	100,0	100,0	66,7	65,8	26,6	49,3
Uoplyst						
Mænd	50,0	41,2	38,9	40,4	69,0	48,6
Kvinder	50,0	58,8	61,1	59,6	31,0	51,4

Bilagstabel 3.4

**Indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter
skoleuddannelsens varighed, køn og alder pr. 1. januar 1999**

	Alder					I alt
	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	
	pct.					
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	6,9	11,8	13,9	19,0	24,2	15,2
1-6 års skolegang	19,4	16,5	19,6	23,6	27,1	21,1
7-8 års skolegang	17,5	17,4	16,4	16,0	15,2	16,4
9-10 års skolegang	23,6	22,9	22,9	21,9	18,8	22,2
Studentereksamen	32,7	31,4	27,1	19,5	14,7	25,1
Mænd	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	7,2	11,6	11,0	13,0	17,2	12,1
1-6 års skolegang	16,3	13,5	17,1	23,5	30,6	20,0
7-8 års skolegang	19,1	15,6	15,9	16,0	15,2	16,2
9-10 års skolegang	29,9	25,5	26,3	24,6	20,1	25,2
Studentereksamen	27,4	33,9	29,8	22,8	16,9	26,5
Kvinder	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	6,6	11,9	16,5	23,7	30,1	17,6
1-6 års skolegang	21,1	18,5	22,0	23,7	24,1	21,9
7-8 års skolegang	16,5	18,6	16,8	15,9	15,2	16,7
9-10 års skolegang	20,1	21,3	19,9	19,8	17,8	19,9
Studentereksamen	35,6	29,8	24,8	16,8	12,9	24,0

Bilagstabel 3.5

Indvandrere uden erhvervsrettet uddannelse fordelt efter bopælsamt

	Skoleuddannelse					I alt
	Ingen skolegang	1-6 års skolegang	7-8 års skolegang	9-10 års skolegang	Studenter-eksamen	
	antal					
I alt	10 306	14 299	11 160	15 058	17 045	67 868
Københavns Kommune	2 339	3 028	2 473	3 593	4 724	16 157
Frederiksberg Kommune	227	292	220	369	527	1 635
Københavns Amt	1 909	2 904	1 873	2 338	2 751	11 775
Frederiksborg Amt	718	1 130	808	896	1 058	4 610
Roskilde Amt	401	692	388	455	537	2 473
Vestsjællands Amt	491	697	480	576	523	2 767
Storstrøms Amt	280	333	381	408	397	1 799
Bornholms Amt	31	32	62	48	57	230
Fyns Amt	828	1 056	852	1 063	1 180	4 979
Sønderjyllands Amt	255	296	342	564	455	1 912
Ribe Amt	282	385	373	442	418	1 900
Vejle Amt	451	644	598	741	747	3 181
Ringkøbing Amt	269	389	347	637	488	2 130
Århus Amt	1 145	1 627	1 146	1 716	1 915	7 549
Viborg Amt	212	194	209	366	360	1 341
Nordjyllands Amt	468	600	608	846	908	3 430
	pct.					
I alt	15,2	21,1	16,4	22,2	25,1	100,0
Københavns Kommune	14,5	18,7	15,3	22,2	29,2	100,0
Frederiksberg Kommune	13,9	17,9	13,5	22,6	32,2	100,0
Københavns Amt	16,2	24,7	15,9	19,9	23,4	100,0
Frederiksborg Amt	15,6	24,5	17,5	19,4	23,0	100,0
Roskilde Amt	16,2	28,0	15,7	18,4	21,7	100,0
Vestsjællands Amt	17,7	25,2	17,3	20,8	18,9	100,0
Storstrøms Amt	15,6	18,5	21,2	22,7	22,1	100,0
Bornholms Amt	13,5	13,9	27,0	20,9	24,8	100,0
Fyns Amt	16,6	21,2	17,1	21,3	23,7	100,0
Sønderjyllands Amt	13,3	15,5	17,9	29,5	23,8	100,0
Ribe Amt	14,8	20,3	19,6	23,3	22,0	100,0
Vejle Amt	14,2	20,2	18,8	23,3	23,5	100,0
Ringkøbing Amt	12,6	18,3	16,3	29,9	22,9	100,0
Århus Amt	15,2	21,6	15,2	22,7	25,4	100,0
Viborg Amt	15,8	14,5	15,6	27,3	26,8	100,0
Nordjyllands Amt	13,6	17,5	17,7	24,7	26,5	100,0

Bilagstabel 4.1

Niveau for erhvervsrettet uddannelse fordelt efter verdensdel og køn

	Uddannelsesniveau						I alt
	Ingen erhvervsrettet udd.	Efteruddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Kort videregående	Mellemlang videregående	Lang videregående	
	antal						
I alt	67 868	7 216	42 642	9 524	13 913	11 018	152 181
Mænd	29 377	2 736	23 731	5 112	7 053	6 629	74 638
Kvinder	38 491	4 480	18 911	4 412	6 860	4 389	77 543
EU-lande	7 544	1 358	11 448	2 664	3 979	3 680	30 673
Mænd	3 819	525	7 126	1 429	2 148	2 290	17 337
Kvinder	3 725	833	4 322	1 235	1 831	1 390	13 336
Europa i øvrigt	26 161	2 413	17 004	2 845	4 383	3 104	55 910
Mænd	10 865	901	8 829	1 306	1 907	1 564	25 372
Kvinder	15 296	1 512	8 175	1 539	2 476	1 540	30 538
Afrika	7 558	752	3 335	817	1 204	799	14 465
Mænd	3 350	372	1 949	611	845	610	7 737
Kvinder	4 208	380	1 386	206	359	189	6 728
Nordamerika	576	105	652	358	498	702	2 891
Mænd	299	47	365	183	310	467	1 671
Kvinder	277	58	287	175	188	235	1 220
Syd- og Mellemamerika	891	195	795	216	376	349	2 822
Mænd	328	74	289	87	126	137	1 041
Kvinder	563	121	506	129	250	212	1 781
Asien	24 712	2 345	9 018	2 528	3 373	2 283	44 259
Mænd	10 506	780	4 900	1 436	1 660	1 484	20 766
Kvinder	14 206	1 565	4 118	1 092	1 713	799	23 493
Oceanien	146	25	287	76	81	81	696
Mænd	74	16	194	51	44	58	437
Kvinder	72	9	93	25	37	23	259
Uoplyst	280	23	103	20	19	20	465
Mænd	136	21	79	9	13	19	277
Kvinder	144	2	24	11	6	1	188

Bilagstabel 4.2

Indvandrere med erhvervsrettet uddannelse fordelt efter køn, fagligt område og uddannelsesniveau

	Uddannelsesniveau					I alt
	Efter-uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Kort videregående	Mellemlang videregående	Lang videregående	
	- antal -					
Mænd	2 736	23 731	5 112	7 053	6 629	45 261
Pædagogik	620	-	-	1 183	281	2 084
Handel - kontor	361	4 521	-	-	-	4 882
Bygge - anlæg	130	2 528	-	-	-	2 658
Jern - metal	258	3 728	-	-	-	3 986
Teknik - industri i øvrigt	265	5 313	992	1 507	1 568	9 645
Service	330	2 929	-	-	-	3 259
Levnedsmiddel	80	1 347	113	34	32	1 606
Jordbrug, fiskeri	212	1 332	312	591	26	2 473
Transport mv.	429	1 712	121	245	-	2 507
Sundhed	51	321	510	368	574	1 824
Erhvervsproglig	-	-	673	875	-	1 548
Humanistisk	-	-	-	-	1 224	1 224
Kunstnerisk	-	-	474	53	-	527
Samfundsaglig	-	-	246	1 520	1 051	2 817
Naturvidenskab	-	-	-	-	1 539	1 539
Forsvar, politi	-	-	1 671	677	334	2 682
Kvinder	4 480	18 911	4 412	6 860	4 389	39 052
Pædagogik	2 023	-	-	2 701	453	5 177
Handel - kontor	696	8 119	-	-	-	8 815
Bygge - anlæg	13	462	-	-	-	475
Jern - metal	18	167	-	-	-	185
Teknik - industri i øvrigt	494	3 283	587	549	321	5 234
Service	745	3 576	-	-	-	4 321
Levnedsmiddel	83	783	91	41	35	1 033
Jordbrug, fiskeri	109	527	137	211	4	988
Transport mv.	61	338	28	61	-	488
Sundhed	238	1 656	1 614	886	612	5 006
Erhvervsproglig	-	-	1 133	1 090	-	2 223
Humanistisk	-	-	-	-	1 116	1 116
Kunstnerisk	-	-	548	27	-	575
Samfundsaglig	-	-	179	1 262	904	2 345
Naturvidenskab	-	-	-	-	931	931
Forsvar, politi	-	-	95	32	13	140

Bilagstabel 4.3 Niveau for erhvervsrettet uddannelse blandt indvandrere i forskellige amter

	Uddannelsesniveau						I alt
	Ingen erhvervsrettet udd.	Efteruddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Kort videregående	Mellemlang videregående	Lang videregående	
	— antal —						
I alt	67 868	7 216	42 642	9 524	13 913	11 018	152 181
Københavns Kommune	16 157	1 644	9 526	2 391	3 410	2 888	36 016
Frederiksberg Kommune	1 635	218	1 246	356	522	460	4 437
Københavns Amt	11 775	1 170	6 180	1 433	2 080	1 774	24 412
Frederiksborg Amt	4 610	456	2 659	644	953	735	10 057
Roskilde Amt	2 473	256	1 336	299	441	411	5 216
Vestsjællands Amt	2 767	260	1 422	290	418	292	5 449
Storstrøms Amt	1 799	199	1 456	292	419	283	4 448
Bornholms Amt	230	28	250	40	73	42	663
Fyns Amt	4 979	543	3 214	645	935	681	10 997
Sønderjyllands Amt	1 912	274	2 295	358	554	540	5 933
Ribe Amt	1 900	194	1 483	259	432	237	4 505
Vejle Amt	3 181	343	2 329	482	637	449	7 421
Ringkøbing Amt	2 130	263	1 481	279	386	229	4 768
Århus Amt	7 549	776	4 298	997	1 528	1 190	16 338
Viborg Amt	1 341	154	1 006	222	329	244	3 296
Nordjyllands Amt	3 430	438	2 461	537	796	563	8 225
	— pct. —						
I alt	44,6	4,7	28,0	6,3	9,1	7,2	100,0
Københavns Kommune	44,9	4,6	26,4	6,6	9,5	8,0	100,0
Frederiksberg Kommune	36,8	4,9	28,1	8,0	11,8	10,4	100,0
Københavns Amt	48,2	4,8	25,3	5,9	8,5	7,3	100,0
Frederiksborg Amt	45,8	4,5	26,4	6,4	9,5	7,3	100,0
Roskilde Amt	47,4	4,9	25,6	5,7	8,5	7,9	100,0
Vestsjællands Amt	50,8	4,8	26,1	5,3	7,7	5,4	100,0
Storstrøms Amt	40,4	4,5	32,7	6,6	9,4	6,4	100,0
Bornholms Amt	34,7	4,2	37,7	6,0	11,0	6,3	100,0
Fyns Amt	45,3	4,9	29,2	5,9	8,5	6,2	100,0
Sønderjyllands Amt	32,2	4,6	38,7	6,0	9,3	9,1	100,0
Ribe Amt	42,2	4,3	32,9	5,7	9,6	5,3	100,0
Vejle Amt	42,9	4,6	31,4	6,5	8,6	6,1	100,0
Ringkøbing Amt	44,7	5,5	31,1	5,9	8,1	4,8	100,0
Århus Amt	46,2	4,7	26,3	6,1	9,4	7,3	100,0
Viborg Amt	40,7	4,7	30,5	6,7	10,0	7,4	100,0
Nordjyllands Amt	41,7	5,3	29,9	6,5	9,7	6,8	100,0

Bilagstabel 4.4

Højeste fuldførte uddannelse blandt forskellige aldersgrupper, fordelt efter indvandrerstatus

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrere i undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Dansk-fødte	
	pct.				
18-24 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	4,5	0,0	0,0	0,0	0,1
Grundskole	39,7	54,0	60,5	45,1	45,5
Studentereksamen	21,5	8,9	19,1	24,1	23,4
Efteruddannelse	4,7	3,7	8,0	11,4	10,9
Erhvervsfaglig uddannelse	23,7	3,2	6,8	15,7	15,3
Korte videregående	3,5	0,3	0,9	0,8	0,9
Mellemlang videregående	2,2	0,4	0,7	0,9	0,9
Lang videregående	0,3	0,4	0,7	1,3	1,2
Øvrige	0,0	29,0	3,3	0,7	1,7
25-39 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	5,8	0,0	0,0	0,0	0,4
Grundskole	25,4	19,2	26,7	24,1	24,1
Studentereksamen	12,5	3,1	13,2	6,3	6,7
Efteruddannelse	4,7	6,7	8,4	9,9	9,4
Erhvervsfaglig uddannelse	27,9	11,4	19,7	34,0	33,1
Korte videregående	6,7	5,2	5,3	6,5	6,5
Mellemlang videregående	9,8	7,6	9,5	10,8	10,7
Lang videregående	7,3	6,8	10,9	7,4	7,4
Øvrige	0,0	40,1	6,3	0,9	1,8
40-59 år	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ingen skolegang	8,6	0,0	0,0	0,0	0,4
Grundskole	25,0	4,2	22,7	32,6	31,8
Studentereksamen	7,2	0,6	5,8	2,3	2,4
Efteruddannelse	4,8	11,3	6,8	7,1	7,1
Erhvervsfaglig uddannelse	29,2	25,4	20,6	32,9	32,6
Korte videregående	6,4	12,9	8,7	7,4	7,5
Mellemlang videregående	10,0	16,2	12,6	10,6	10,7
Lang videregående	8,9	13,3	12,5	5,6	5,9
Øvrige	0,0	16,0	10,4	1,5	1,7

Bilagstabel 5.1

Erhvervsområde for indvandreres tidligere beskæftigelse fordelt efter højeste fuldførte uddannelse

Branche	Højeste fuldførte uddannelse							
	Under 7 års skolegang	7-10 års skolegang	Studenter-eksamen	Efter-uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Kort videregående	Ml.lang / lang videregående	I alt
	pct.							
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Landbrug, skovbrug, fiskeri	20,6	8,6	4,5	5,2	5,0	5,5	3,4	6,1
Industri	13,8	16,5	11,1	10,3	17,0	8,7	12,0	13,9
Energi, vandforsyning	0,8	1,0	1,1	0,7	1,6	1,2	1,5	1,3
Byggeri	6,1	6,1	4,4	3,4	6,4	4,7	3,8	5,3
Handel	11,5	15,3	16,8	13,3	16,9	11,4	10,8	14,2
Hotel, restauration	10,3	12,5	10,5	8,2	9,3	6,6	4,6	8,5
Transport, kommunikation	4,5	5,3	4,8	6,2	6,0	4,9	4,2	5,2
Bank, forsikring	1,3	1,6	3,2	2,1	2,9	2,7	2,7	2,6
Offentlig administration	3,0	3,3	6,2	4,3	5,1	5,1	6,3	5,1
Militær, politi	3,8	3,8	3,8	2,1	2,8	9,3	4,1	3,9
Undervisning	3,6	4,1	8,2	19,6	5,2	9,4	21,4	10,1
Sundheds-, velfærdsinstitution	3,4	4,8	7,8	8,4	6,2	16,9	12,1	8,4
Anden service	17,3	17,0	17,6	16,2	15,6	13,7	13,3	15,4
Antal svar	6 063	10 811	8 470	5 024	31 189	7 646	20 652	89 855
Antal personer	3 704	6 439	5 075	3 035	19 124	4 550	12 536	54 463

Bilagstabel 5.2

Erhvervsområde for indvandreres tidligere beskæftigelse fordelt efter højeste fuldførte uddannelse

Branche	Højeste fuldførte uddannelse							
	Under 7 års skolegang	7-10 års skolegang	Studenter-eksamen	Efter-uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Kort videregående	Ml.lang / lang videregående	I alt
	antal							
I alt	6 063	10 811	8 470	5 024	31 189	7 646	20 652	89 855
Landbrug, skovbrug, fiskeri	1 250	934	385	262	1 568	418	692	5 509
Industri	835	1 785	940	515	5 294	667	2 468	12 504
Energi, vandforsyning	50	111	91	35	486	88	311	1 172
Byggeri	371	656	376	172	2 008	362	781	4 726
Handel	695	1 653	1 420	668	5 258	869	2 236	12 799
Hotel, restauration	623	1 349	887	412	2 901	507	953	7 632
Transport, kommunikation	273	569	404	310	1 882	375	861	4 674
Bank, forsikring	80	177	274	107	910	207	560	2 315
Offentlig administration	184	361	529	217	1 583	387	1 303	4 564
Militær, politi	232	414	326	108	885	714	838	3 517
Undervisning	217	442	692	984	1 609	715	4 414	9 073
Sundheds-, velfærdsinstitution	207	520	657	421	1 927	1 293	2 491	7 516
Anden service	1 046	1 840	1 489	813	4 878	1 044	2 744	13 854
Antal personer	3 704	6 439	5 075	3 035	19 124	4 550	12 536	54 463

Bilagstabel 6.1

Beskæftigede indvandrere fordelt efter erhverv og højeste fuldførte uddannelse

	Højeste fuldførte uddannelse							
	Under 7 års skolegang	7-10 års skolegang	Studenter-eksamen	Efter-uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse	Kort videregående	Mil.lang / lang videregående	I alt
	antal							
I alt	8 387	11 103	7 077	3 390	22 266	4 992	13 279	70 494
Landbrug, fiskeri mv.	169	268	185	83	837	210	348	2 100
Industri	1 985	2 869	1 274	623	5 378	852	2 079	15 060
Energi- og vandforsyning	15	23	11	2	43	3	37	134
Bygge- og anlægsvirksomhed	115	206	145	51	801	144	303	1 765
Handel	944	1 319	923	351	2 806	555	1 450	8 348
Hotel- og restaurationsvirksomh.	1 113	1 362	699	341	2 125	424	773	6 837
Transport, kommunikation	591	836	578	279	1 787	366	763	5 200
Finansierings- og forsikringsvirksomh.	37	56	72	32	194	51	129	571
Udlejning og ejendomsformidl.	81	97	65	28	206	44	109	630
Forretningsservice mv.	1 191	1 372	1 045	426	2 683	653	1 950	9 320
Offentlig administration mv.	322	283	216	98	485	100	317	1 821
Undervisning	452	536	458	288	1 144	361	1 950	5 189
Sundhedsvæsen mv.	191	269	179	96	605	361	989	2 690
Sociale institutioner mv.	651	996	751	482	1 769	520	1 191	6 360
Renovation, foren. og forlyst.	339	430	352	155	1 108	284	714	3 382
Uoplyst erhverv	191	181	124	55	295	64	177	1 087

Bilagstabel 6.2

Arbejdsmarkedstilknytning blandt indvandrere fra forskellige lande
november 1998

Oprindelsesland	Arbejdsmarkedstilknytning				
	Selvst., medarb. ægtefælle	Lønmodtagere	Arbejdsløse	Uden for arbejdsstyrken	I alt
	antal				
I alt	8 854	61 640	13 650	68 037	152 181
EU-lande	2 662	18 125	1 531	8 355	30 673
Finland	67	756	53	457	1 333
Frankrig	107	1 054	85	495	1 741
Grækenland	54	297	44	155	550
Holland	619	1 145	45	421	2 230
Irland	30	461	52	163	706
Italien	205	928	147	386	1 666
Spanien	51	597	58	340	1 046
Storbritannien	482	3 963	381	1 395	6 221
Sverige	317	3 357	212	1 540	5 426
Tyskland	652	4 919	396	2 657	8 624
Øvrige EU-lande	78	648	58	346	1 130
Europa i øvrigt	2 443	23 030	5 802	24 635	55 910
Island	67	1 404	135	813	2 419
Jugoslavien (tidl.)	233	7 207	2 090	10 039	19 569
Norge	229	2 888	244	2 008	5 369
Polen	292	2 633	458	1 791	5 174
Sovjetunionen (tidl.)	78	818	139	1 337	2 372
Tyrkiet	1 362	6 178	2 564	7 169	17 273
Øvrige Europa	182	1 902	172	1 478	3 734
Afrika	459	4 232	1 440	8 334	14 465
Marokko	135	1 090	358	1 310	2 893
Somalia	17	486	448	4 457	5 408
Øvrige Afrika	307	2 656	634	2 567	6 164
Nordamerika	187	1 589	118	997	2 891
Canada	29	301	11	172	513
USA	158	1 288	107	825	2 378
Syd- og Mellemerika	106	1 283	241	1 192	2 822
Asien	2 933	12 871	4 451	24 004	44 259
Filippinerne	67	1 461	186	601	2 315
Irak	261	714	542	4 930	6 447
Iran	390	1 007	487	2 663	4 547
Libanon	331	745	712	4 458	6 246
Pakistan	707	1 830	775	2 825	6 137
Sri Lanka	53	1 795	497	1 547	3 892
Thailand	162	1 427	190	1 066	2 845
Vietnam	307	1 185	400	1 662	3 554
Øvrige Asien	655	2 707	662	4 252	8 276
Oceanien	33	432	21	210	696
Uoplyst	31	78	46	310	465

Bilagstabel 6.3

Indvandrernes tilknytning til arbejdsmarkedet fordelt efter køn og alder

	Arbejdsmarkedstilknytning				I alt
	Selvst., medarb. ægtefælle	Lønmodtagere	Arbejdsløse	Uden for arbejdsstyrken	
	antal				
I alt	8 854	61 640	13 650	68 037	152 181
18-24 år	206	4 721	783	9 147	14 857
25-29 år	772	8 848	2 080	11 603	23 303
30-39 år	3 305	22 417	5 424	21 648	52 794
40-49 år	2 948	16 918	3 533	14 076	37 475
50-59 år	1 623	8 736	1 830	11 563	23 752
Mænd	5 967	34 806	7 301	26 564	74 638
18-24 år	93	2 537	349	2 638	5 617
25-29 år	479	5 020	1 026	3 701	10 226
30-39 år	2 316	13 222	2 968	8 784	27 290
40-49 år	1 964	9 062	1 908	6 050	18 984
50-59 år	1 115	4 965	1 050	5 391	12 521
Kvinder	2 887	26 834	6 349	41 473	77 543
18-24 år	113	2 184	434	6 509	9 240
25-29 år	293	3 828	1 054	7 902	13 077
30-39 år	989	9 195	2 456	12 864	25 504
40-49 år	984	7 856	1 625	8 026	18 491
50-59 år	508	3 771	780	6 172	11 231

Bilagstabel 7.1

De 25-59 årige i hele landet. Fordeling efter indvandrerstatus, arbejdsmarkedstilknytning og køn

	Indvandrerstatus				
	Indvandrere i undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Danskfødte	I alt
	antal				
I alt	137 324	48 871	7 010	2 469 505	2 662 710
Beskæftigede	65 567	31 408	5 332	2 050 680	2 152 987
Selvst., medarb. ægtefæller	8 648	3 329	411	157 833	170 221
Lønmodtagere	56 919	28 079	4 921	1 892 847	1 982 766
Arbejdsløse	12 867	3 579	391	94 622	111 459
Udenfor arbejdsstyrken	58 890	13 884	1 287	324 203	398 264
Mænd	69 021	27 963	3 710	1 251 471	1 352 165
Beskæftigede	38 143	18 246	2 905	1 082 864	1 142 158
Selvst., medarb. ægtefæller	5 874	2 443	278	108 927	117 522
Lønmodtagere	32 269	15 803	2 627	973 937	1 024 636
Arbejdsløse	6 952	2 200	199	42 539	51 890
Udenfor arbejdsstyrken	23 926	7 517	606	126 068	158 117
Kvinder	68 303	20 908	3 300	1 218 034	1 310 545
Beskæftiget	27 424	13 162	2 427	967 816	1 010 829
Selvst., medarb. ægtefæller	2 774	886	133	48 906	52 699
Lønmodtagere	24 650	12 276	2 294	918 910	958 130
Arbejdsløse	5 915	1 379	192	52 083	59 569
Uden for arbejdsstyrken	34 964	6 367	681	198 135	240 147

Bilagstabel 7.2

Beskæftigede 25-59 årige fordelt efter erhverv og indvandrerstatus

	Indvandrerstatus				
	Indvandrere i undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Danskfødte	I alt
	antal				
I alt	65 567	31 408	5 332	2 050 680	2 152 987
Landbrug, fiskeri mv.	1 720	381	66	63 891	66 058
Industri	14 045	5 197	778	364 466	384 486
Energi- og vandforsyning	131	134	28	14 174	14 467
Bygge- og anlægsvirksomhed	1 686	1 063	219	126 944	129 912
Handel	7 724	3 527	701	265 889	277 841
Hotel- og restaurationsvirk. mv.	6 066	1 768	150	33 293	41 277
Transport, kommunikation	4 993	1 994	466	142 687	150 140
Finansierings- og forsikringsvirk.	547	467	155	64 705	65 874
Udlejning og ejendomsformidl.	605	235	72	26 810	27 722
Forretningservice mv.	8 440	3 423	625	156 241	168 729
Offentlig administration mv.	1 767	1 571	326	135 447	139 111
Undervisning	5 013	3 362	464	166 120	174 959
Sundhedsvæsen mv.	2 601	2 340	377	127 234	132 552
Sociale institutioner mv.	6 016	4 255	570	256 442	267 283
Renovation, foren. og forlyst. mv.	3 172	1 354	296	99 697	104 519
Uoplyst erhverv	1 041	337	39	6 640	8 057

Bilagstabel 7.3

**Selvstændige erhvervsdrivende blandt de 25-59 årige fordelt efter
erhverv og indvandrerstatus**

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrere i undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Danskfødte	
	pct.				
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Landbrug, fiskeri mv.	8,6	2,9	7,3	22,8	21,6
Industri	3,4	3,8	3,4	6,2	6,0
Energi- og vandforsyning	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Bygge- og anlægsvirksomhed	1,9	3,8	8,5	10,3	9,7
Handel	27,5	26,6	22,9	20,2	20,7
Hotel- og restaurationsvirk. mv.	24,4	22,9	6,1	4,3	5,7
Transport, kommunikation	5,0	3,7	5,4	6,0	5,9
Finansierings- og forsikringsvirk.	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1
Udlejning og ejendomsformidl.	0,8	1,3	2,7	2,6	2,5
Forretningsservice mv.	9,9	14,4	18,7	12,2	12,2
Undervisning	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
Sundhedsvæsen mv.	1,7	5,0	7,5	4,5	4,4
Sociale institutioner mv.	0,1	0,2	0,5	0,2	0,2
Renovation, foren. og forlyst. mv.	3,9	4,6	6,6	5,4	5,4
Uoplyst erhverv	12,0	10,1	9,5	4,2	4,7

Bilagstabel 7.4

**Beskæftigede lønmodtagere blandt de 25-59 årige fordelt efter erhverv
og indvandrerstatus**

	Indvandrerstatus				I alt
	Indvandrere i undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Danskfødte	
	pct.				
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Landbrug, fiskeri mv.	1,7	1,0	0,7	1,5	1,5
Industri	24,2	18,1	15,5	18,7	18,9
Energi- og vandforsyning	0,2	0,5	0,6	0,7	0,7
Bygge- og anlægsvirksomhed	2,7	3,3	3,7	5,8	5,7
Handel	9,4	9,4	12,3	12,4	12,2
Hotel- og restaurationsvirk. mv.	6,9	3,6	2,5	1,4	1,6
Transport, kommunikation	8,0	6,7	9,0	7,0	7,1
Finansierings- og forsikringsvirk.	1,0	1,6	3,1	3,4	3,3
Udlejning og ejendomsformidl.	0,9	0,7	1,2	1,2	1,2
Forretningsservice mv.	13,3	10,5	11,1	7,2	7,5
Offentlig administration mv.	3,1	5,6	6,6	7,2	7,0
Undervisning	8,7	11,9	9,4	8,7	8,8
Sundhedsvæsen mv.	4,3	7,7	7,0	6,3	6,3
Sociale institutioner mv.	10,6	15,1	11,5	13,5	13,5
Renovation, foren. og forlyst. mv.	5,0	4,3	5,5	4,8	4,8
Uoplyst erhverv	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bilagstabel 7.5

Ledigheden blandt 25-59 årige mænd og kvinder i året 1998 fordelt efter indvandrerstatus

	Indvandrerstatus				
	Indvandrere i undersøgelsen	Øvrige indvandrere	Efterkommere	Dansk-fødte	I alt
	pct.				
Mænd berørt af ledighed	37,2	32,9	22,7	17,0	18,0
Ledighedsgrad					
Mænd i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1-20 pct.	38,0	43,9	34,6	57,2	55,2
21-40 pct.	19,3	19,8	21,5	18,3	18,5
41-50 pct.	8,5	8,2	8,7	6,4	6,7
51-60 pct.	6,1	5,9	5,3	4,5	4,6
61-80 pct.	11,0	9,5	12,2	6,3	6,7
81-100 pct.	17,2	12,8	7,8	7,4	8,3
Kvinder berørt af ledighed	40,3	33,1	30,3	24,8	25,4
Ledighedsgrad					
Kvinder i alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1-20 pct.	37,5	46,0	51,9	56,3	55,1
21-40 pct.	19,7	19,6	19,8	17,9	18,0
41-50 pct.	8,2	8,6	7,8	6,8	6,9
51-60 pct.	6,2	5,8	4,7	4,9	5,0
61-80 pct.	10,0	9,2	8,5	6,8	7,0
81-100 pct.	18,3	10,8	7,4	7,3	7,9

Bilagstabel 8.1

Svarprocent fordelt efter oprindelsesland og indvandringsår

	Indvandringsår						I alt	
	-1984	1985-89	1990-94	1995-96	1997-98	Uoplyst	I alt	
	pct.						antal	
I alt	47,5	45,6	48,4	56,2	54,3	42,6	49,7	152 181
EU-lande	58,8	57,4	58,1	59,1	56,1	50,1	56,4	30 673
Finland	60,0	54,3	57,1	79,4	61,6	54,8	59,6	1 333
Frankrig	54,3	50,2	50,4	53,0	50,4	53,6	51,6	1 741
Grækenland	42,5	44,4	44,3	47,7	52,0	34,8	43,6	550
Holland	66,4	70,3	65,6	70,7	62,4	59,2	65,7	2 230
Irland	42,2	50,4	48,5	61,9	44,9	59,5	47,0	706
Italien	43,7	39,3	48,8	44,1	43,5	40,2	43,3	1 666
Spanien	45,2	48,9	58,5	56,7	44,3	45,5	48,5	1 046
Storbritannien	58,1	55,3	55,2	52,7	48,0	57,2	54,4	6 221
Sverige	63,4	60,8	57,7	56,1	56,0	45,0	55,3	5 426
Tyskland	64,7	64,3	65,1	62,4	65,9	50,6	61,7	8 624
Øvrige EU-lande	58,3	59,2	49,1	60,7	55,7	54,8	55,8	1 130
Europa i øvrigt	39,6	39,4	43,1	58,2	52,9	36,7	46,8	55 910
Island	54,8	57,8	46,4	48,3	49,5	54,3	50,4	2 419
Jugoslavien (tidl.)	31,6	34,8	36,3	60,3	57,6	31,9	51,7	19 569
Norge	56,7	53,8	56,8	60,7	51,4	49,4	53,5	5 369
Polen	55,9	55,6	60,9	62,3	59,1	49,9	56,9	5 174
Sovjetunionen (tidl.)	57,5	53,3	64,7	73,4	72,4	51,5	68,7	2 372
Tyrkiet	30,2	29,2	27,6	31,8	35,1	29,0	30,1	17 273
Øvrige Europa	66,0	58,4	62,4	61,6	55,9	55,0	59,1	3 734
Afrika	38,8	41,5	37,0	39,0	46,0	37,7	40,8	14 465
Marokko	28,7	36,7	41,4	42,9	47,6	33,9	38,2	2 893
Somalia	13,6	18,0	24,1	29,2	38,2	24,7	31,5	5 408
Øvrige Afrika	46,2	45,5	47,0	54,3	57,0	45,7	50,1	6 164
Nordamerika	65,9	61,0	55,7	55,5	44,5	58,8	54,8	2 891
Canada	70,3	58,1	63,4	48,1	47,6	59,5	56,3	513
USA	65,2	61,6	54,1	57,0	43,8	58,6	54,5	2 378
Syd- og Mellemamerika	50,0	53,4	56,5	57,1	59,4	46,8	54,8	2 822
Asien	43,8	45,6	51,0	56,9	59,5	44,7	50,8	44 259
Filippinerne	54,3	52,9	60,2	67,5	69,5	54,8	59,5	2 315
Irak	44,4	54,9	66,2	67,5	75,2	51,6	68,0	6 447
Iran	55,6	56,3	65,1	67,6	70,6	55,5	61,7	4 547
Libanon	43,6	33,4	36,1	37,1	36,4	33,3	35,1	6 246
Pakistan	39,3	35,5	37,3	42,2	36,5	41,7	38,8	6 137
Sri Lanka	49,5	47,5	48,3	48,4	50,1	47,7	48,2	3 892
Thailand	42,0	53,1	51,7	50,0	51,7	48,1	50,5	2 845
Vietnam	39,1	41,1	47,2	50,2	45,6	31,9	43,4	3 554
Øvrige Asien	49,9	47,5	54,9	61,1	57,1	49,5	54,0	8 276
Oceanien	73,6	64,2	55,2	55,3	54,5	66,7	58,8	696
Uoplyst	16,7	31,8	41,9	70,3	60,7	28,4	39,8	465

Bilagstabel 8.2

Svarprocent fordelt efter oprindelsesland og nuværende alder

	Alder					I alt	I alt antal
	18-24 år	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år		
	pct.						
I alt	42,2	45,0	49,9	53,6	52,5	49,7	152 181
EU-lande	48,8	54,2	56,8	56,9	58,5	56,4	30 673
Finland	56,3	62,4	59,1	62,0	58,0	59,6	1 333
Frankrig	43,0	57,1	49,9	51,8	58,4	51,6	1 741
Grækenland	40,0	54,9	45,4	41,7	38,9	43,6	550
Holland	61,6	64,0	66,4	66,5	65,9	65,7	2 230
Irland	39,5	43,3	47,3	48,4	48,5	47,0	706
Italien	26,6	45,5	45,4	44,9	42,5	43,3	1 666
Spanien	31,4	49,7	57,5	45,4	48,7	48,5	1 046
Storbritannien	43,5	47,7	50,1	58,0	62,6	54,4	6 221
Sverige	51,7	52,7	55,1	54,5	58,4	55,3	5 426
Tyskland	57,2	60,2	65,9	61,0	59,7	61,7	8 624
Øvrige EU-lande	51,9	50,0	57,2	54,5	60,2	55,8	1 130
Europa i øvrigt	41,1	42,1	47,7	51,3	47,1	46,8	55 910
Island	47,4	54,2	47,0	54,7	50,2	50,4	2 419
Jugoslavien (tidl.)	44,1	43,8	55,2	55,1	50,1	51,7	19 569
Norge	48,6	52,2	56,7	54,8	54,0	53,5	5 369
Polen	49,5	51,4	54,7	59,2	60,0	56,9	5 174
Sovjetunionen (tidl.)	60,5	65,2	72,8	71,9	65,8	68,7	2 372
Tyrkiet	28,0	28,0	30,3	33,8	28,6	30,1	17 273
Øvrige Europa	50,0	58,9	62,2	64,2	62,8	59,1	3 734
Afrika	36,3	35,7	41,8	46,3	42,5	40,8	14 465
Marokko	39,2	35,3	41,0	36,8	35,0	38,2	2 893
Somalia	27,2	27,3	32,8	42,7	41,0	31,5	5 408
Øvrige Afrika	47,6	50,0	50,4	52,1	48,1	50,1	6 164
Nordamerika	29,7	51,8	53,3	60,5	66,0	54,8	2 891
Canada	41,7	52,2	55,3	59,1	72,9	56,3	513
USA	26,7	51,7	52,9	60,8	65,0	54,5	2 378
Syd- og Mellemamerika	44,2	59,1	57,1	55,6	53,2	54,8	2 822
Asien	44,2	46,8	50,5	55,0	54,0	50,8	44 259
Filippinerne	50,0	57,9	60,7	62,3	56,0	59,5	2 315
Irak	60,1	66,4	68,9	72,6	67,3	68,0	6 447
Iran	54,3	59,0	59,4	63,7	74,0	61,7	4 547
Libanon	29,3	31,6	34,2	42,9	42,5	35,1	6 246
Pakistan	32,3	34,8	36,5	40,5	44,1	38,8	6 137
Sri Lanka	43,1	41,5	44,5	57,9	62,8	48,2	3 892
Thailand	44,3	46,3	50,8	52,9	56,2	50,5	2 845
Vietnam	39,2	38,6	42,8	47,0	50,1	43,4	3 554
Øvrige Asien	47,3	52,4	55,1	56,2	55,1	54,0	8 276
Oceanien	39,3	58,3	55,9	71,9	77,6	58,8	696
Uoplyst	28,6	33,9	44,2	41,8	40,2	39,8	465

Litteraturliste

Dansk Branchekode 1993. Danmarks Statistik 1996

Disco-88. Danmarks Statistiks fagklassifikation. Danmarks Statistik 1996

Marius Ejby Poulsen og Anita Lange. Indvandrere i Danmark. Danmarks Statistik 1998

Rapport om mulighederne for statistisk opgørelse af indvandreres og flygtninges uddannelse. Danmarks Statistik 1996

Socio. Danmarks Statistiks Socioøkonomiske Klassifikation. Danmarks Statistik 1997

Utbildningsnivå för utrikes födda. Statistiska Centralbyrån. Sverige 1995

Vassenden Elisabetta: Utdanning fullført i utlandet. Statistisk Sentralbyrå, Norge 1991